

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KRASNE

2022-2030

Opracowanie:

Spis treści

Wstęp	4
I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne	5
1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii	5
Podstawa prawna	5
Metodyka opracowania strategii	6
2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi	8
3. OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy.....	16
4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	22
5. Wnioski z diagnozy, w tym z badań społecznych	27
Portret terytorialny gminy.....	27
Wyniki badania mieszkańców	31
6. Analiza SWOT	33
II Założenia planistyczne	35
7. Wizja i misja rozwoju.....	35
8. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	37
9. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	41
10. Schemat ilustrujący założenia planistyczne.....	46
11. Rezultaty planowanych działań	47
III Wdrażanie.....	48
12. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii	48
13. Finansowanie strategii.....	51
14. Ewaluacja ex-ante.....	52
Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	55
Analiza danych zastanych.....	55
Gmina oczami mieszkańców	83
Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.....	94

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Krasne na lata 2022-2030 jest podstawową deklaracją samorządu, w której sformułowane zostały kluczowe kierunki i założenia rozwoju gminy. Zapewni ona dynamiczny rozwój całej gminy. Wizja rozwoju Gminy Krasne zawarta w niniejszym opracowaniu jest efektem połączenia prac warsztatowych, eksperckich oraz wyników uzyskanych w ramach badań społecznych. Przyjęty program działania jest spójny z opracowaniami szczebla regionalnego oraz krajowego. Posiadanie strategii ułatwi i umożliwi sprawne kierowanie gminą, podejmowanie kluczowych decyzji oraz pozyskiwanie środków na inwestycje. Równocześnie w ramach niniejszego Programu uwzględniono możliwości wykorzystania zewnętrznego finansowania projektów rozwojowych, w szczególności w ramach perspektywy budżetowej Unii Europejskiej na lata 2021 – 2027.

Podstawą prawną dla opracowania i wdrażania programu rozwoju Gminy Krasne do roku 2030 jest Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r., która w artykule 18 ust. 2, pkt 6 wskazuje na kompetencje Rady Gminy w zakresie uchwalania strategii rozwoju. Ustawa pozostawia samorządom dowolność w kwestii metody i formy opracowania tego rodzaju dokumentu.

Głównym elementem przygotowań strategii były działania, takie jak sporządzenie portretu społeczno-gospodarczego, badania CAWI, warsztaty strategiczne, oraz spacer studyjny. W badaniach udział wzięli Radni, przedstawiciele Urzędu Gminy i instytucji samorządowych, przedstawiciele organizacji społecznych, przedsiębiorcy oraz mieszkańcy. Zawarte w niniejszej Strategii Rozwoju zapisy wynikają zatem wprost z postulatów i ocen sformułowanych przez liderów społeczności lokalnej Gminy Krasne, a także stanowią wyraz aspiracji i dążeń samorządu jako wspólnoty mieszkańców.

Strategia Rozwoju Gminy Krasne na lata 2022-2030 składa się części diagnostycznej, opierającej się na analizie danych zastanych. Pozwoliło to na przedstawienie sytuacji w gminie oraz mocnych i słabych stron Gminy Krasne. Drugim kluczowym elementem jest część planistyczna, która identyfikuje kluczowe cele, kierunki i plany na poziomie strategicznym oraz operacyjnym. Każdy z elementów zawartych w niniejszym dokumencie jest ukierunkowany na jakość życia mieszkańców gminy. Ponadto, realizacja wskazanych w dokumencie kierunków i planów rozwojowych pozwoli na konsekwentne urzeczywistnianie wizji Gminy Krasne, jako przyjaznego miejsca pracy, dobrego odpoczynku i komfortowego życia. Należy podkreślić zaangażowanie społeczności zamieszkującej gminę Krasne, w ramach badań ankietowych. Ankietę wypełniło 207 mieszkańców, co wskazuje na ich zainteresowanie możliwością poprawy miejsca, w którym żyją. Strategia rozwoju wskazuje także kierunki rozwoju gospodarczego i przestrzennego. Realizacja wskazanych celów i kierunków działań, będzie miała pozytywny wpływ na całą gminę, a w szczególności na podniesienie jakości życia mieszkańców..

I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne

1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii

Podstawa prawna

Podstawą prawną definiującą kształt i strukturę Strategii Rozwoju Gminy Krasne na lata 2022-2030 jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, 1834), która stanowi, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań;
7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

Warto podkreślić, że powyższe obligatoryjne elementy dokumentu wpisują się w strukturę przygotowanej strategii. Z punktu widzenia praktyki tworzenia dokumentu planistycznego, niniejsze opracowanie uwzględnia obok kwestii gospodarczych oraz społecznych również komponenty przestrzenne, co stanowi swoiste novum na gruncie dotychczasowych przepisów prawa. Co więcej, zgodnie z Art. 10f. 1. ustawy: Rada gminy, w drodze uchwały, określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Ostatnim z elementów wynikających ze zmian legislacyjnych jest wymóg podjęcia działań konsultacyjnych z interesariuszami zewnętrznymi w formie konsultacji horyzontalnych (m.in. sąsiednie gminy) i wertykalnych: proces opiniowania Strategii w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa przez zarząd województwa (Art. 10f. 1-3.).

Metodyka opracowania strategii

Pierwsza faza prac diagnostycznych polegała na analizie informacji zawartych w źródłach zastanych tzw. wtórnych. Przeanalizowane zostały ogólnodostępne raporty, a także dokumenty planistyczne i diagnostyczne w wymiarze lokalnym oraz regionalnym. Analizie poddano również dane statystyczne, które prowadzi Główny Urząd Statystyczny, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Powiatowy Urząd Pracy. Po wyselekcjonowaniu istotnych z punktu widzenia strategii oraz rzetelnych informacji, dokonana została analiza *desk research*.

Na potrzeby opracowania diagnozy Gminy Krasne przeprowadzono wśród jej mieszkańców badania ankietowe. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców w sprawach dotyczących sytuacji w gminie, ich potrzeb, a także kluczowych elementów rozwoju gminy Krasne.

W ramach opracowania dokumentu przeprowadzono warsztaty strategiczne moderowane przez ekspertów oraz spotkania o charakterze konsultacyjnym z przedstawicielami władz samorządowych. Celem warsztatów było dokładne poznanie potrzeb, oczekiwań i możliwości mogących przyczynić się do rozwoju lokalnego oraz określenie priorytetów w poszczególnych zakresach działań (hierarchia potrzeb i celów).

Ostateczny kształt i zakres założeń rozwoju strategicznego został ustalony równolegle do realizowanego procesu diagnostycznego. Zgodnie z najlepszymi praktykami w dziedzinie planowania strategicznego oraz przepisami ustawy o samorządzie gminnym wyodrębniono trzy obszary planowania zbieżne z wymiarami: społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

W trakcie opracowywania Strategii Rozwoju Gminy Krasne na lata 2022-2030 przeprowadzono również analizę SWOT, w celu usystematyzowania danych, faktów i informacji oraz opinii, które uznano podczas analizy *desk research*, a także w trakcie badań sondażowych i wizyt studyjnych. W ramach poszczególnych elementów analizy wyodrębniono:

S	Mocne strony	pozytywne czynniki wewnętrzne	działalność i zasoby gminy, doświadczenie, wymiar organizacyjny, techniczny, instytucjonalny, wszystko to, co pozwala oczekiwać rozwoju gminy, cechy, które wyróżniają analizowany obszar od innych i stanowią swoistą przewagę konkurencyjną;
W	Słabe strony	czynniki wewnętrzne negatywne	słabe strony organizacji, będące konsekwencją ograniczeń szeroko rozumianych zasobów
O	Szanse,	czynniki zewnętrzne pozytywne	korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym gminy, które właściwie wykorzystane mogą stanowić istotny impuls rozwojowy;
T	zagrożenia	czynniki zewnętrzne negatywne	niekorzystne zjawiska, które mogą być poważną barierą rozwoju dla Gminy Krasne, mogąca poważnie ograniczyć możliwość wykorzystania pojawiających się szans rozwojowych.

Zastosowanie zaprezentowanych powyżej metod planowania strategicznego pozwoliło na uzyskanie wysokiego poziomu szczegółowości opracowania, przy zachowaniu dbałości o główne kierunki rozwojowe. W odniesieniu do misji i wizji zdefiniowano cele strategiczne, które wskazują na konkretne kierunki działań. Cele strategiczne wyznaczają też precyzyjne obszary dla formułowania planów operacyjnych i wskazania działań, które mają być implementowane w ramach planu strategicznego.

Podstawową treścią strategii jako programu rozwoju, jest uszczegółowienie celów strategicznych na poziomie operacyjnym (określenie celów operacyjnych i programów działania przypisanych do każdego z celów strategicznych, zdefiniowanie kluczowych projektów zintegrowanych). Szczegółowe plany działania, które umożliwiają skuteczne osiągnięcie celów strategicznych zawierają rekomendacje podjęcia interwencji w konkretnych obszarach i kierunkach, w oparciu o możliwości wykorzystania synergii konkretnych zasobów. Plany operacyjne zostały wypracowane w ramach pracy zespołów eksperckich, metodą „burzy mózgów” – w ramach warsztatów strategicznych, a następnie usystematyzowanie przez ekspertów zewnętrznych.

2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

Rozdział odnosi się do przepisu „Art. 10f. 2. Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa” zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Zgodnie w powyższym zapisem niniejszy dokument wpisuje się w ustalenia nadrzędnych dokumentów planistycznych, na poziomie krajowym, regionalnym, ale także dokumentów lokalnych.

Przedmiotowe opracowanie jest zgodne m.in. z następującymi kluczowymi dokumentami:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR Została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 - KSRR 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Znajdują się tam postanowienia SOR określone w filarze rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony.
- Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego
- Strategia Rozwoju Powiatu Rzeszowskiego na lata 2016-2023
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krasne
- Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Krasne na lata 2016-2022

Z uwagi na rolę jaką pełni *Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030* oraz istotność jej zapisów w procesie opracowywania strategii rozwoju gminy, poniżej odniesiono się do jej zapisów, wskazując obszary tematyczne wraz z celami głównymi oraz priorytety dla każdego z obszarów. Ponadto, do zapisów strategii *Podkarpackie 2030* odniesiono się w rozdziale *OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy*, wskazując obszary strategicznej interwencji, w które wpisuje się gmina Krasne. Celem głównym jest „Odpowiedzialne i efektywne wykorzystanie zasobów endo- i egzogenicznych regionu, zapewniające trwałe, zrównoważone i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką jakość życia mieszkańców województwa”.

Obszary tematyczne wraz z celami głównymi oraz priorytetami, wskazane w strategii *Podkarpackie 2030* przedstawiono poniżej.

Gospodarka i nauka - Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa

- 1.1. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę
 - 1.2. Inteligentne specjalizacje województwa
 - 1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie
 - 1.4. Gospodarka cyrkularna (Gospodarka obiegu zamkniętego)
2. Kapitał ludzki i społeczny - Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców
 - 2.1. Edukacja
 - 2.2. Regionalna polityka zdrowotna
 - 2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe
 - 2.4. Rynek pracy
 - 2.5. Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny
 - 2.6. Włączenie społeczne
 - 2.7. Aktywny styl życia i sport
3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska - Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego
 - 3.1. Bezpieczeństwo energetyczne i OZE
 - 3.2. Rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu
 - 3.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego
 - 3.4. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie
 - 3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki
 - 3.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi
 - 3.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych
 - 3.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu
4. Dostępność usług - Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych
 - 4.1. Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych

- 4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych
- 4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
- 4.4. Budowanie i rozwój partnerstwa dla rozwoju województwa
- 4.5. Współpraca ponadregionalna i międzynarodowa

Strategia Rozwoju Gminy Krasne 2022-2030 realizuje przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (Dz.U. z 2021 r., poz. 624,784) w szczególności art. 326, który wskazuje, dokumenty, które powinno uwzględniać się w strategiach rozwoju gmin. Są to m.in. plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, plany zarządzania ryzykiem powodziowym czy plan przeciwdziałania skutkom suszy. Poniżej odniesiono się do dokumentów w zakresie bezpośrednio odnoszącym się do granic administracyjnych Gminy Krasne.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Plany gospodarowania wodami, to podstawowe dokumenty planistyczne gospodarki wodnej, w których ustalane są cele środowiskowe wód. Głównym celem jest uzyskanie dobrego stanu ekologicznego. W przypadku gdy jednolita część wód osiągnęła pożądany stan, celem jest nie pogorszenie tego stanu. Gmina Krasne znajduje się w obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Górnej-Wschodniej Wisły w zlewni Wisłoka.

Poniżej przedstawiono wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd), zlokalizowanych w granicach administracyjnych gminy Krasne.

Tabela 1 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie gminy

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCW	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
RW2000122265689	Strug do Chmielnickiej Rzeki	Potok fliszowy na piaskowcach	naturalna	dobry	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
RW200016226769	Sawa	Potok nizinny lessowo-gliniasty	silnie zmieniona część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200017226749	Stary Wisłok	Potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW20006226594	Malawka (Młynówka)	Potok wyżynny węglanowy z substratem drobnoziarnistym na lessach i lessopodobnych	naturalna	dobry	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona

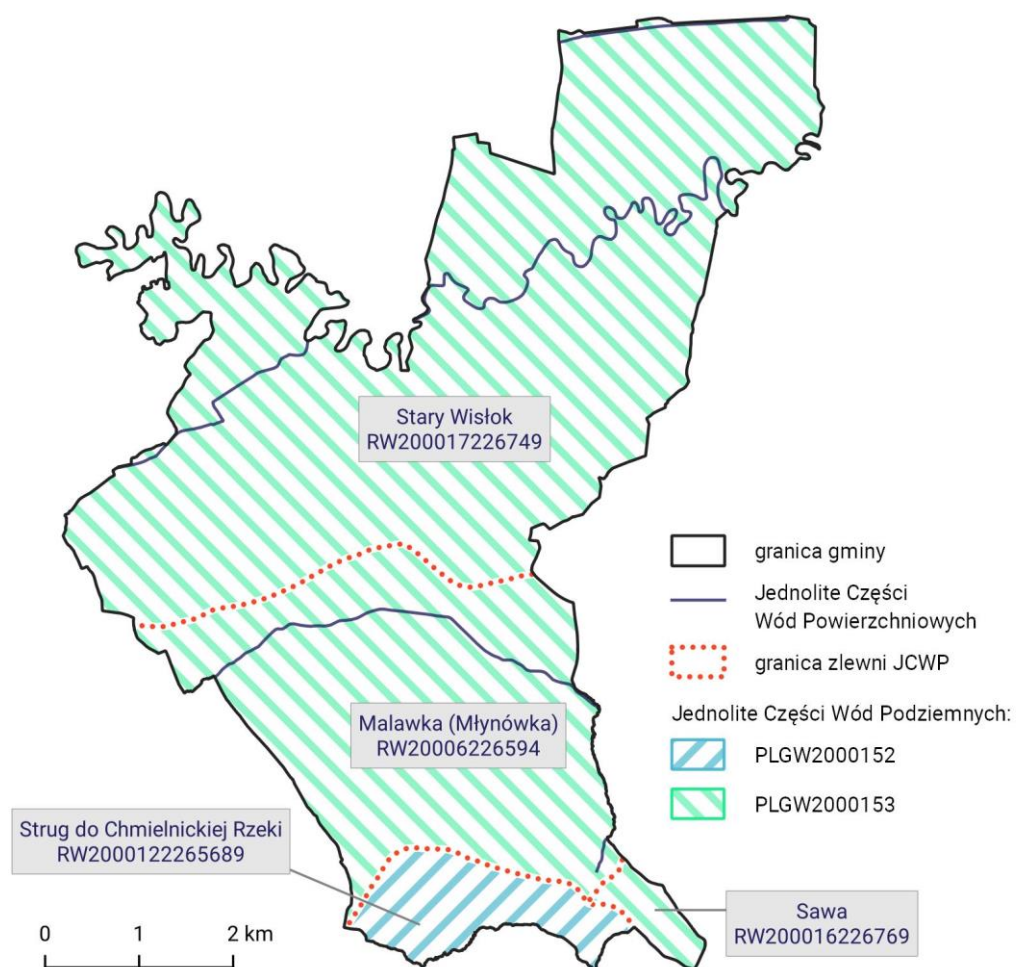
Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGWWP KZGW.

Tabela 2 Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie gminy

Numer JCWPD	Ogólna ocena stanu	Cel dla stanu chemicznego	Cel dla stanu ilościowego	Obszar wyznaczony na mocy art. 7 do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLGW2000152	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	TAK	niezagrożona
PLGW2000153	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	TAK	niezagrożona

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGWWP KZGW.

Rysunek 1 Mapa jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zlokalizowanych w granicach gminy Krasne

Źródło: opracowanie własne

Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

Program Wodno-Środowiskowy Kraju to jeden z podstawowych dokumentów planistycznych w zakresie ochrony, gospodarowania i zarządzania zasobami wodnymi w Polsce. Określa on działania podstawowe i uzupełniające, których realizacja pozwoli na poprawę lub utrzymanie dobrego stanu wód. Program ten podlega aktualizacji co sześć lat. Opracowywany jest w celu programowania i koordynowania działań, które zmierzają do realizacji celów środowiskowych, mianowicie:

- niepogarszanie stanu części wód,
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych,
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych,
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

Wśród działań przewidzianych dla jednolitych części wód zlokalizowanych w gminie Krasne, wskazuje się:

Strug do Chmielnickiej Rzeki

- modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków
- regularny wywóz nieczystości płynnych

Sawa i Maławka (Młynówka)

- budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków
- budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących
- regularny wywóz nieczystości płynnych

Stary Wisłok

- budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących
- budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Krasne
- kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata
- regularny wywóz nieczystości płynnych
- monitoring badawczy wód

PLGW2000152

- coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia

PLGW2000153

- wydanie rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

W Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, przyjętego rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. jako cel główny wskazuje się graniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Dla obszarów, które szczególnie zagrożone są powodzią, przygotowano katalog działań, które pogrupowano według sposobu ich realizacji: działania techniczne i nietechniczne.

W przywołanym dokumencie, wskazano następujące działanie techniczne do realizacji obejmujące teren gminy Krasne:

- Zabezpieczenie przed powodzią terenów zlokalizowanych w zlewni potoku Młynówka

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Wskazany dokument został sporządzony na podstawie art. 183–185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Cel główny wskazany w planie odwołuje się do procesu kształtowania zasobów wodnych oraz racjonalnego korzystania z nich, zgodnie z obowiązującymi normatywami. Do celów szczegółowych, które stanowią uszczegółowienie celu głównego, zalicza się:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy;
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy;
- edukację i zarządzanie ryzykiem suszy;
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Zagrożenie występowaniem poszczególnych typów suszy w gminie oraz przynależność do klas, przedstawiono poniżej:

- zagrożenie suszą rolniczą – słabo zagrożone
- zagrożenie suszą hydrologiczną – umiarkowanie zagrożone
- zagrożenie suszą hydrogeologiczną – słabo zagrożone

Wśród rekomendowanych działań przewidzianych do realizacji w gminie Krasne, można wskazać m.in.:

- zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych,
- retencję i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych,
- analizę możliwości zwiększania retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji,
- budowę lub przebudowę ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowę lub przebudowę wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych,
- przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych.

3. OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań (Art. 10e. 3. 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).

W dniu 28 września 2020 r. Sejmiku Województwa Podkarpackiego uchwałą nr XXVII/458/20 przyjął Strategię Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030. Dokument ten odgrywa istotną rolę w procesie rozwoju województwa, wskazując cele oraz główne działania, które umożliwią ich osiągnięcie. W strategii *Podkarpackie 2030* wskazano obszary strategicznej interwencji, rozumiane jako obszary na których występują określone czynniki mające charakter problemowy bądź stanowią istotny potencjał rozwojowy. Wspomniana strategia, oprócz krajowych OSI (miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją) wskazuje również następujące regionalne obszary strategicznej interwencji:

7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego

7.2. Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego

7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku

Obszar strategicznej interwencji	Uzasadnienie wskazania obszaru interwencji	Kierunek interwencji
7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego	Gmina Krasne wchodzi w skład Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Podejmowane działania w zakresie rozwoju powiązań komunikacyjnych pozwolą na zwiększenie spójności terytorialnej wewnątrz ROF oraz tworzenie warunków do wzrostu gospodarczego. By zapewnić spójność obszaru i nie doprowadzić do dezorganizacji ładu przestrzennego, konieczne jest skorodowanie planowania przestrzennego między rdzeniem obszaru – Rzeszowem, a gminami tworzącymi jego obszar funkcjonalny. Zrównoważony rozwój obszaru powinien opierać się na zmianach zarówno w zakresie infrastruktury jak i ochronie środowiska naturalnego, przy jednoczesnej poprawie jakości życia mieszkańców.	7.1.1. Wzmocnienie roli biegunów wzrostu w świadczeniu usług publicznych oraz usług wyższego rzędu, a w szczególności wzmacnianie potencjałów wyróżniających je w skali krajowej
		7.1.3. Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu
7.2. Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego		7.2.1. Tworzenie korzystnych warunków do trwałego wzrostu gospodarczego w Rzeszowie i jego obszarze funkcjonalnym ROF
7.2.3. Zapewnienie dobrej jakości życia i realizacji funkcji publicznych w Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym (ROF)		
7.2.4. Rozwój powiązań komunikacyjnych i zintegrowanego systemu transportu publicznego łączących Rzeszów z jego obszarem funkcjonalnym ROF		
7.2.5. Gospodarka przestrzenna Rzeszowa i obszaru funkcjonalnego		
7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania,	Gmina Krasne jest gminą wiejską, którą dotyczyć mogą negatywne procesy społeczno-gospodarcze. Często obszary wiejskie cechuje niższy poziom jakości życia i kumulacja deficytów	7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej
		7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

pracy i wypoczynku	rozwojowych. Kierowanie wsparcia do obszarów wiejskich pozwoli na ich wielokierunkowy i zrównoważony rozwój.	7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym 7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej
--------------------	--	--

Poniżej zaprezentowano wybrane zakładane do realizacji działania w ramach każdego z obszarów strategicznej interwencji w odniesieniu do gminy Krasne:

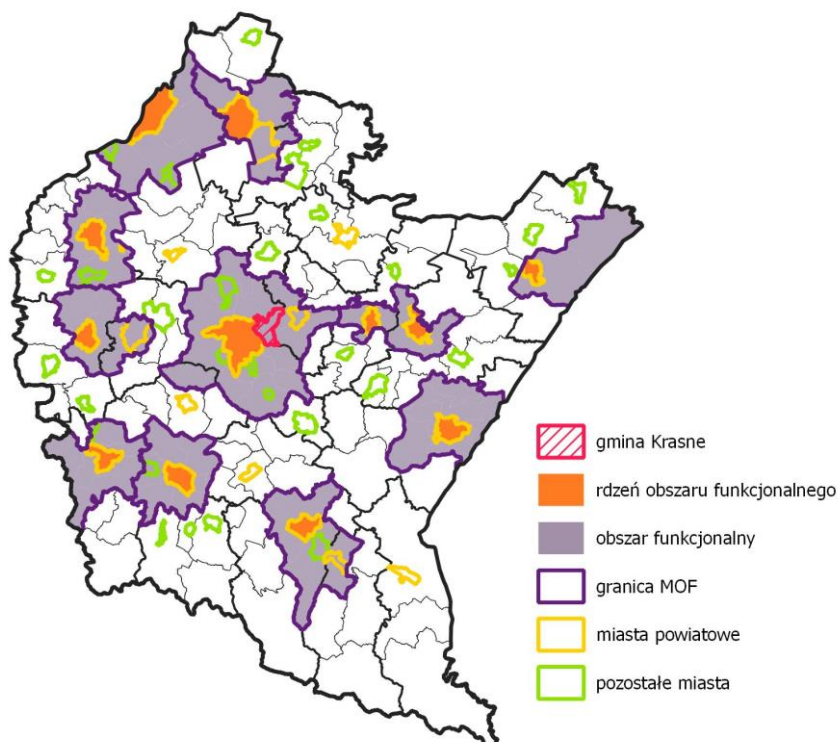
Obszar strategicznej interwencji	Zakres działań
7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego	7.1.1. Wzmocnienie roli biegunów wzrostu w świadczeniu usług publicznych oraz usług wyższego rzędu, a w szczególności wzmacnianie potencjałów wyróżniających je w skali krajowej • umocnienie pozycji biegunów wzrostu w oparciu o ich potencjał w celu podniesienia ich pozycji w hierarchii ośrodków rozwoju na poziomie regionu i kraju; • podejmowanie działań przeciwdziałających pogarszaniu się sytuacji społeczno-ekonomicznej w sytuacji ewentualnego zastoju gospodarczego wynikającego z uwarunkowań kryzysowych, w tym epidemii COVID-19 w 2020 r.; • wzmocnienie rdzeni biegunów wzrostu w zakresie realizowanych funkcji miastotwórczych; • zachowanie policentrycznej struktury osadniczej umożliwiającej rozpowszechnianie efektów działań rozwojowych na obszar całego województwa; • wsparcie biegunów wzrostu w zakresie wykorzystania potencjałów endogenicznych; • kreowanie nowych regionalnych biegunów wzrostu; • tworzenie układów multipolarnych uwzględniających rozprzestrzenianie się procesów rozwojowych ponad granicami administracyjnymi; • rozwój kapitału ludzkiego poprzez poprawę jakości edukacji oraz zróżnicowanie oferty edukacyjnej i popularyzującą naukę z wykorzystaniem innowacji; • rozwój usług publicznych i podniesienie ich jakości, m.in. w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego; • poprawa ładu przestrzennego obszaru poprzez integrację planowania przestrzennego; • poszerzenie oferty kulturalnej i zwiększenie udziału mieszkańców w życiu kulturalnym regionu; • wykorzystanie potencjału turystycznego ośrodków poprzez kreowanie różnorodnych produktów turystycznych; • wsparcie uczelni oraz szkół poprzez włączanie ich w lokalne i regionalne programy promocji, a także uwzględnienie ich funkcjonowania w ofertach inwestycyjnych.
	7.1.3. Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu • zwiększenie spójności terytorialnej obszarów funkcjonalnych przez budowę, rozbudowę oraz modernizację infrastruktury kolejowej; • podniesienie bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez budowę obwodnic i odciążenie centrów miast od przeciążeń wynikających z transportu indywidualnego i komunikacji publicznej; • modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych w celu zwiększenia spójności obszarów funkcjonalnych miast; • rozwój transportu publicznego, w tym poprzez modernizację i rozwój infrastruktury w celu efektywniejszego przemieszczania się wewnątrz obszarów funkcjonalnych oraz między nimi; • wspieranie systemu zrównoważonego transportu wraz węzłami intermodalnymi typu P&R, B&R; • rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się na krótkich odcinkach oraz służących rekreacji.
	7.2. Funkcje 7.2.1. Tworzenie korzystnych warunków do trwałego wzrostu • powstawanie i rozwój stref zwiększonej aktywności gospodarczej na terenie ROF; • przygotowanie terenów pod potrzeby sektorów BPO/SSC/ITO;

Obszar strategicznej interwencji	Zakres działań
gospodarczego w Rzeszowie i jego obszarze funkcjonalnym ROF	- dostosowanie realizacji wyzwań gospodarczych do zmian klimatu i zachowania dziedzictwa - przyrodniczego, kulturowego i krajobrazowego ROF; - rozwój sektora nauki poprzez realizację projektów badawczych wspólnie z ośrodkami naukowymi i badawczymi z innych krajów; - rozwój platformy współpracy podmiotów nauki i biznesu w inicjowaniu i wspieraniu jednostek naukowych, technologicznych i transferu technologii; - zapewnienie warunków transferu technologii i wymiany poprzez organizację imprez targowych, forów i konferencji; - przeciwdziałanie procesowi niekontrolowanej suburbanizacji i minimalizowanie jej negatywnych skutków; - usprawnienie systemu drogowego Rzeszowa i ROF poprzez budowę, przebudowę i modernizację dróg wszystkich kategorii w celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa, skrócenia czasu dojazdu, zmniejszenia poziomu emisji zanieczyszczeń i hałasu oraz poprawy dostępności do obszarów istotnych dla rozwoju i funkcjonowania Rzeszowa i ROF
7.2.3. Zapewnienie dobrej jakości życia i realizacji funkcji publicznych w Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym (ROF)	- rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie innowacyjnej infrastruktury biznesowej, w tym parki biznesowe; - rozwój gospodarczy ROF-u poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych w turystyce i rolnictwie; - zapewnienie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej na całym obszarze ROF-u; - kształtowanie i promocja dziedzictwa kulturowego regionu w tym ochrona i odnowa zasobów zabytkowych; - zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom ROF-u; - zwiększenie aktywności zawodowej w tym wsparcie w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców ROF; - podejmowanie działań prowadzących do wzrostu liczby miejsc pracy na terenie ROF; - dywersyfikacja źródeł energii poprzez rozwój OZE na obszarze ROF; - podejmowanie działań na rzecz poprawy czystości powietrza; - rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego; - rozwój alternatywnego transportu poza drogowo-kolejowym wraz z rozwojem systemu bezpieczeństwa użytkowników; - podniesienie poziomu uzbrojenia terenów wraz z poprawą dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych na terenie ROF; - podniesienie jakości usług: zdrowotnych, społecznych, opiekuńczych i edukacyjnych poprzez rozwój nowoczesnej infrastruktury użyteczności publicznej na obszarze ROF; - ochrona środowiska przyrodniczego na obszarze ROF; - wprowadzenie rozwiązań wpisujących się w koncepcję „zielonych miast”; - rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej
7.2.4. Rozwój powiązań komunikacyjnych i zintegrowanego systemu transportu publicznego łączących Rzeszów z jego obszarem funkcjonalnym ROF	- powstanie i rozwój centrów logistyczno-dystrybucyjnych wykorzystujących tranzytowe położenie Rzeszowa i bliskość portu lotniczego Rzeszów-Jasionka; - rozwój szybkiej kolei miejskiej – Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej, obsługującej aglomerację rzeszowską wraz z budową linii kolejowej na lotnisko Rzeszów-Jasionka; - zapewnienie spójnego systemu tras rowerowych gwarantujących bezpieczeństwo w poruszaniu się po mieście i obszarze ROF - zapewnienie zrównoważonego systemu obejmującego transport zbiorowy i rowerowy na obszarze Rzeszowa i ROF z wykorzystaniem intermodalnych węzłów powiązanych z transportem rowerowym tj. P&R, B&R, K&R; - zmniejszenie zatłoczenia dróg miejskich i dróg wlotowych/wylotowych oraz zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego; - poprawa jakości środowiska wskutek redukcji nadmiernej emisji spalin i hałasu przez środki transportu.

Obszar strategicznej interwencji		Zakres działań
7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku	7.2.5. Gospodarka przestrzenna Rzeszowa i obszaru funkcjonalnego	• zrównoważone i racjonalne zagospodarowanie przestrzenne i architektoniczne terenu miasta • i ROF dzięki koordynacji dokumentów planistycznych poszczególnych JST w celu efektywnego • wykorzystania przestrzeni; • ograniczenie konfliktów przestrzennych, w tym dotyczących funkcji i przeznaczenia terenów • i rodzajów zabudowy; • rewitalizacja obszarów zdegradowanych w celu przywrócenia, bądź nadania im nowych funkcji • społecznych oraz gospodarczych lub przestrzennych lub technicznych lub środowiskowych; • ujęcie w koncepcjach architektoniczno-urbanistycznych miasta klinów napowietrzających • wpływających na ruchy mas powietrza i zapobiegających smogowi; • rozbudowa wewnątrz miejskich układów ekologicznych i połączenie z obszarami otwartymi przez system zielonych pierścieni
	7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej	• poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu; • zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej; • modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa mieszkańców; • rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej; • poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami; • tworzenie korzystnych warunków w tym kompleksowej infrastruktury technicznej dla rozwoju przedsiębiorczości.
	7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	• promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów; • aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej; • kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej; • wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych; • ukierunkowanie na dywersyfikację specjalizacji w celu podniesienia towarowości gospodarstw rolniczych; • rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.
	7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym	• wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej; • podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych; • poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; • promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby; • promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.);

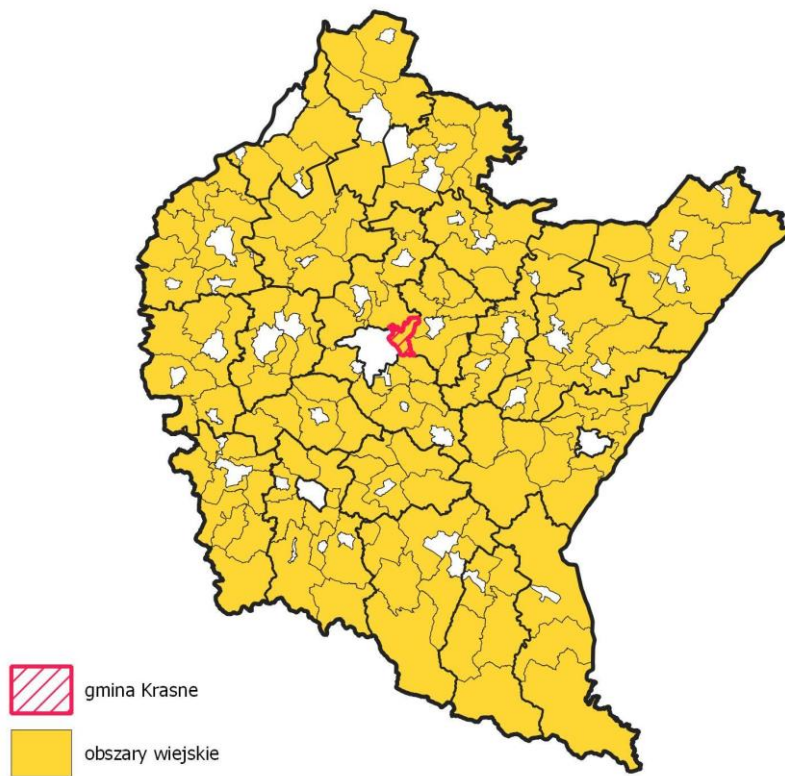
Obszar strategicznej interwencji	Zakres działań
	• upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej; • wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.
7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej	• dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców; • efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów; • wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej; • poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku; • budowa oraz modernizacja infrastruktury wspierającej rozwój funkcji kulturowo-społecznych na terenach wiejskich; • racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

Rysunek 2 Miejskie Obszary Funkcjonalne wskazane w Strategii Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030, z uwzględnieniem położenia gminy Krasne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030.

Rysunek 3 Obszary wiejskie wskazane w Strategii Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030 z uwzględnieniem położenia gminy Krasne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030.

4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy (Art. 10e. ust. 3. 4) zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym ((Dz. U. z 2021 r. poz. 1372)).

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Krasne został przedstawiony za pomocą trzech map: map uwarunkowań, mapy struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz mapy planowanych działań.

Mapa uwarunkowań jest analizą kluczowych uwarunkowań mających wpływ na kierunek rozwoju gminy. Przedstawia układ komunikacyjny, wybrane elementy infrastruktury technicznej, zasoby środowiska przyrodniczego, obszary występowania zagrożeń naturalnych, obszary wymagające ochrony.

Mapa struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia podstawowe strefy funkcjonalno-przestrzenne obejmujące m. in. funkcje: mieszkaniową, usługową, przemysłową, rolniczą i przyrodniczą. Strefy stanowią uproszczoną wersję kierunków zagospodarowania wskazanych w *Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Krasne* i pozostają z nim w zgodności.

Mapa planowanych działań wskazuje ogólne kierunki rozwoju przestrzennego gminy, obszary problemowe oraz obszary z potencjałem rozwojowym o określonych funkcjach. Mapa ma charakter schematyczny i może przedstawiać projektowane kluczowe inwestycje, strefy aktywności gospodarczej, obszary doposażenia w infrastrukturę techniczną, obszary rewitalizacji.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Krasne ukształtowana została w oparciu o bezpośrednie sąsiedztwo miasta Rzeszowa oraz położenie w paśmie miast Rzeszów – Łańcut. Główną osią gminy jest droga krajowa nr 94 oraz magistrala kolejowa E 30 o przebiegu horyzontalnym.

Gminę podzielono na cztery jednostki strukturalne: Krasne, Palikówka, Strażów oraz Malawa. Dla zapewnienia dalszego rozwoju gminy wymagane są w poszczególnych jednostkach działania skierowane na:

1. Dla miejscowości Krasne:

- podniesienie rangi kształtującego się ośrodka usługowego i uzupełnienia go nowymi usługami,
- przekształcenia przestrzenne i uzupełnienia istniejącej zabudowy,
- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
- przebudowy i modernizacji układu komunikacyjnego,

2. Dla miejscowości Palikówka:

- podniesienie rangi kształtującego się ośrodka usługowego i uzupełnienia go nowymi usługami,
- przekształcenia przestrzenne i uzupełnienia istniejącej zabudowy,
- utrzymanie rezerw terenowych na przebudowę i modernizację układu komunikacyjnego,

3. Dla miejscowości Strażów:

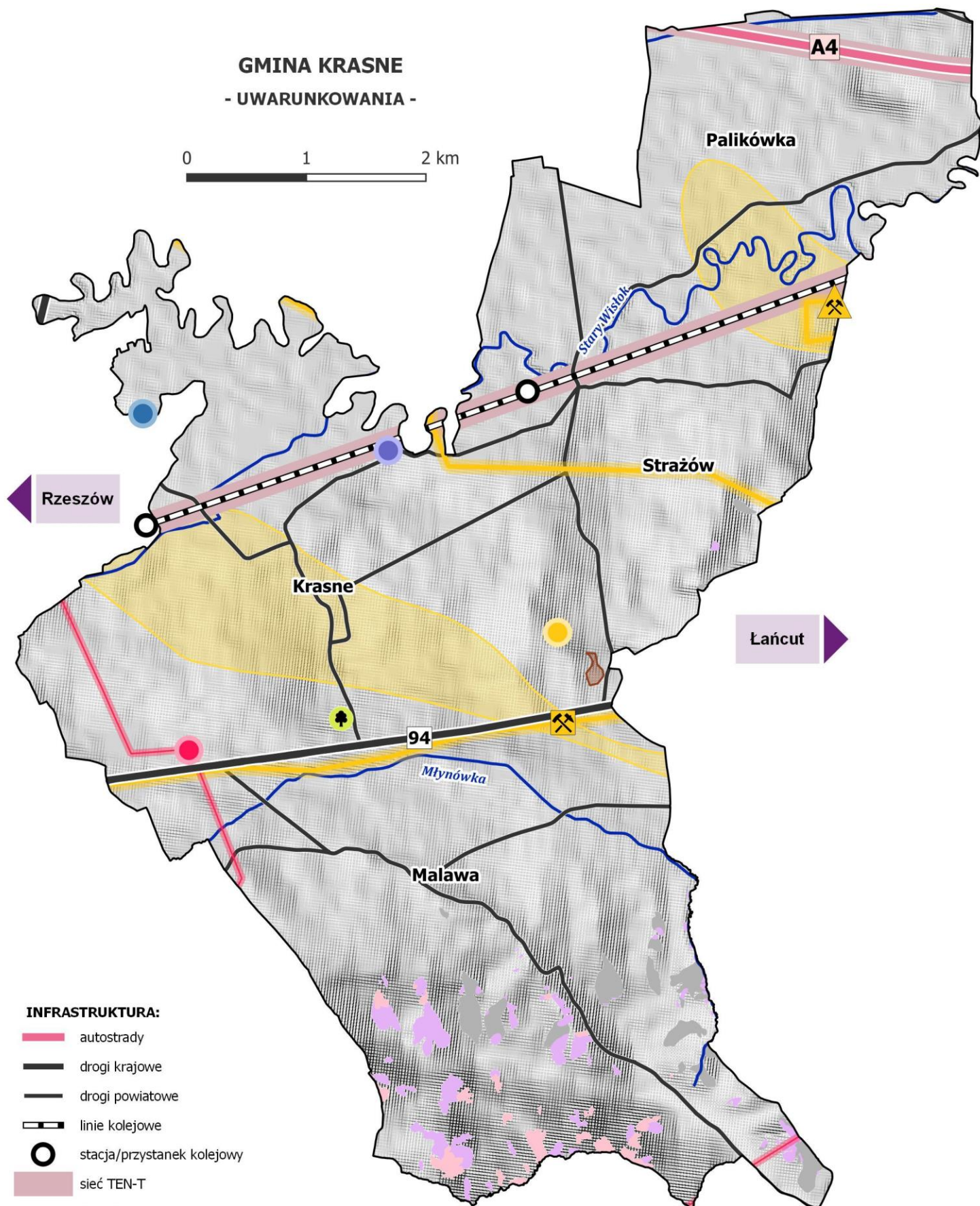
- podniesienie rangi kształtującego się ośrodka usługowego i uzupełnienia go nowymi usługami,
- przekształcenia przestrzenne i uzupełnienia istniejącej zabudowy,
- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,

4. Dla miejscowości Malawa:

- wyznaczenie nowych terenów mieszkalnictwa i usług,
- przebudowy i modernizacji układu komunikacyjnego,
- budowy i modernizacji infrastruktury technicznej.

GMINA KRASNE - UWARUNKOWANIA -

0 1 2 km

INFRASTRUKTURA:

- autostrady
- drogi krajowe
- drogi powiatowe
- linie kolejowe
- stacja/przystanek kolejowy
- sieć TEN-T
- linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia
- gazociąg wysokoprężny
- główny punkt zasilania komunalny
- stacja redukcyjno-pomiarowa gazu
- oczyszczalnia ścieków komunalnych
- elektrownia/farma wiatrowa

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE:

- pomniki przyrody
- cieki
- osuwiska:
 - aktywne ciągle
 - aktywne okresowo
 - nieaktywne

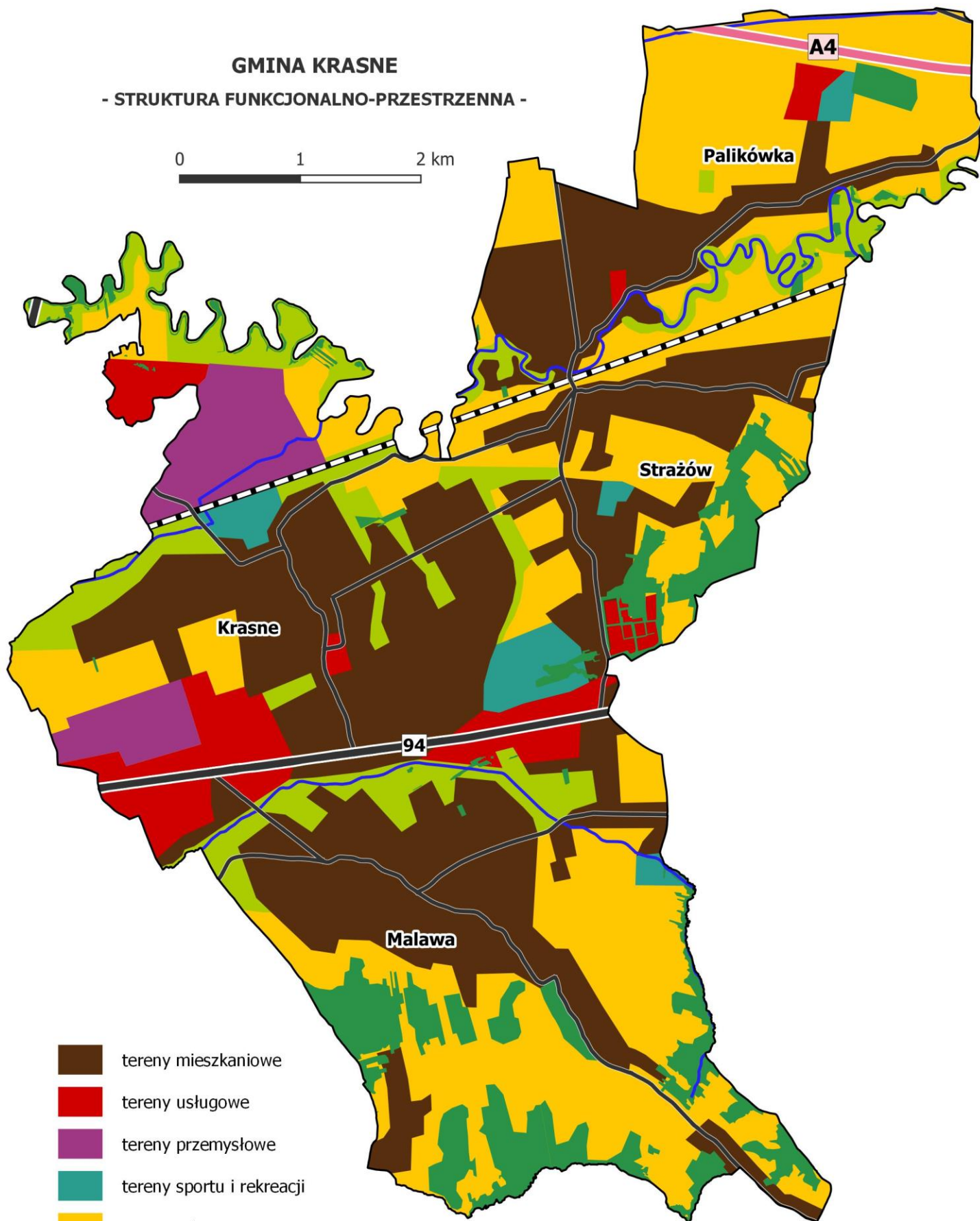
GÓRNICTWO:

- kopalnia gazu ziemnego
- ośrodek zbioru gazu
- udokumentowane złoża kopalin:
 - gazy ziemne
 - kruszywa naturalne

GMINA KRASNE

- STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA -

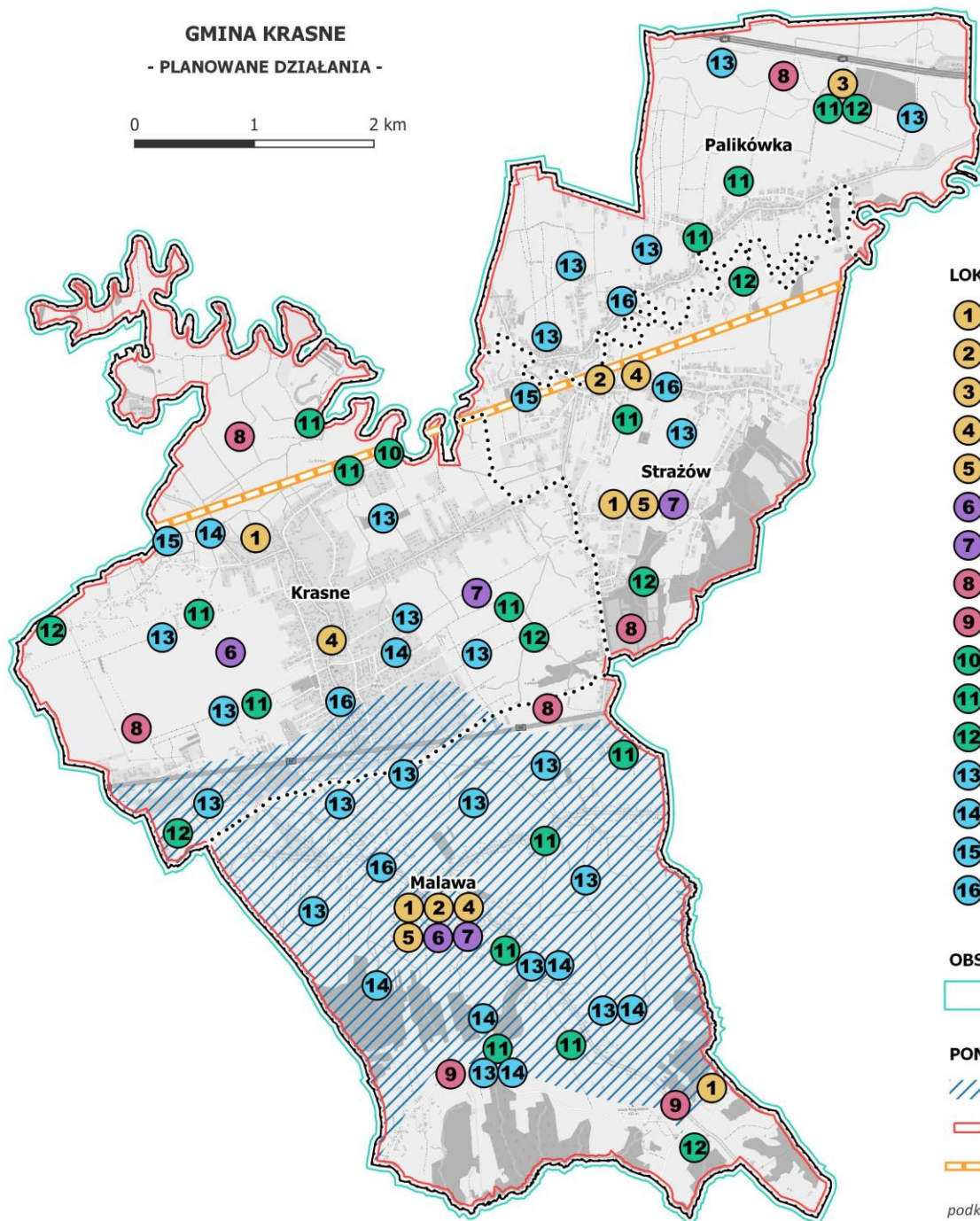
0 1 2 km

- tereny mieszkaniowe
- tereny usługowe
- tereny przemysłowe
- tereny sportu i rekreacji
- tereny rolne
- tereny zieleni
- lasy

GMINA KRASNE
- PLANOWANE DZIAŁANIA -

0 1 2 km

LOKALNE DZIAŁANIA:

- 1 Rozbudowywanie i modernizacja ogólnodostępnej bazy sportowo-wypoczynkowej
- 2 Rozbudowa infrastruktury dedykowanej dzieciom i młodzieży
- 3 Utworzenie centrum sportu i rekreacji w Palikówce
- 4 Poszerzenie zasobów technicznych instytucji kultury
- 5 Podjęcie działań na rzecz ulokowania instytucji kultury w każdej miejscowości
- 6 Budowa żłobków
- 7 Budowa przedszkoli
- 8 Stworzenie terenów inwestycyjnych w formie strefy aktywności gospodarczej (SAG)
- 9 Rozwój potencjału turystycznego
- 10 Rozbudowa oczyszczalni ścieków
- 11 Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej
- 12 Zapewnienie dobrze zaprojektowanej przestrzeni zielonej stanowiącej równowagę dla postępującej urbanizacji gminy
- 13 Budowa, modernizacja oraz rozbudowa infrastruktury drogowej
- 14 Budowa infrastruktury towarzyszącej w postaci chodników oraz oświetlenia ulicznego
- 15 Tworzenie obiektów typu park&ride
- 16 Remonty, modernizacje i doposażenie obiektów Ochotniczych Straży Pożarnych

OBSZAR STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWY DLA GMINY:

- Integracja i rozwój Gminy Krasne w ramach Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego

PONADLOKALNE INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO:

- Zabezpieczenie przed powodzią terenów położonych w zlewni potoku Młynówka
- Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej/ekologicznego transportu ROF
- modernizacja linii kolejowej E 30/C-E 30 odcinek Kraków-Rzeszów etap III - faza I i II

podkład mapowy: © autorzy OpenStreetMap

5. Wnioski z diagnozy, w tym z badań społecznych

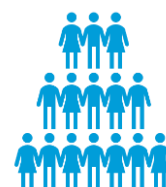
Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że „Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057)”, który znajduje się w Art. 10e. 3.

Portret terytorialny gminy

Gmina Krasne położona jest województwie podkarpackim, w powiecie rzeszowskim. Gmina ta wchodzi w skład Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF). Teren ROF odznacza się wysokim poziomem urbanizacji, koncentracją funkcji administracyjnych, przemysłowych, usługowych i mieszkalnictwa, w którym występują wzajemne powiązania funkcjonalne (ekonomiczne, społeczne, komunikacyjne, infrastrukturalne, środowiskowe) oraz wspólne systemy organizacyjne i techniczne. Obszar ten jest również objęty wspólną polityką rozwoju (wspólne cele i narzędzia realizacji). Z uwagi na przynależność gminy do ROFu wpisuje się również w OSI uwzględnione na poziomie regionalnym, zatem jest obszarem w stronę którego będzie kierowana interwencja z poziomu województwa. Gminę charakteryzuje dobre skomunikowanie z uwagi na przebieg przez teren gminy międzynarodowej linii kolejowej nr E30, autostradę A4 oraz drogę krajową nr 94. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy została ukształtowana w oparciu o bezpośrednie sąsiedztwo miasta Rzeszowa oraz jej położenie w paśmie miast Rzeszów – Łańcut.

Demografia

- Pod koniec 2020 roku gminę zamieszkiwało 11 809 osób. W analizowanym okresie od 2010-2020 roku, liczba ludności gminy Krasne wzrosła o około 15%.
- Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności w gminie Krasne w latach 2016-2020 zanotował spadek. W 2016 roku wynosił 3,20, natomiast pod koniec 2020 roku spadł do 0,94. Oznacza to, że liczba urodzeń w gminie Krasne była niższa niż liczba zgonów.
- W 2020 roku saldo migracji wynosiło 18,92 – czyli więcej niż w 2016 roku (3,20). Widoczne jest, że saldo migracji na 1000 ludności, na terenie gminy Krasne ma tendencję wzrostową w latach 2016–2020. Dodatkowo i stale rosnące saldo migracji oznacza, że coraz więcej ludzi napływa do gminy Krasne. Wskazuje to na atrakcyjność tego miejsca do osiedlenia się oraz rozwoju.
- Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2030 roku populacja wzrośnie o około 1 300 osób, co stanowi 11%. Optymistyczne prognozy w omawianym zakresie świadczą o atrakcyjności gminy jako obszaru osiedlania się, co jest bardzo pozytywnym zjawiskiem, jednocześnie wymuszającym dostosowanie infrastruktury oraz usług do zwiększonego popytu.

- W latach 2016-2020 w gminie Krasne odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogólnej miał tendencję wzrostową, która wynosi 0,7%. Oznacza to, że społeczeństwo zamieszkujące gminę jest społeczeństwem starzejącym się.

Edukacja

- Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach na przestrzeni lat 2016-2020 wzrastał i ostatecznie w 2020 roku wyniósł 16,7%. Należy uznać to za pozytywne zjawisko oznaczające, że oferują one usługi na wysokim poziomie i rodzice darzą je zaufaniem.
- Współczynnik skolaryzacji w gminie Krasne na przestrzeni lat 2016-2019 wykazywał tendencję spadkową, w ogólnym rozrachunku spadł o 3,29 pp. i w 2020 roku wyniósł 86,99%. Oznacza to, że dzieci z gminy Krasne uczęszczają do szkół w innych gminach.
- Uczniowie szkół w gminie Krasne otrzymali następujące wyniki z egzaminu ósmoklasisty: matematyka - 59,24%, język polski - 68,69% i język angielski 70,42%. Poziom nauczania i wiedzy uczniów w gminie Krasne jest na wysokim poziomie. Przemawiają za tym wysokie wyniki egzaminu ósmoklasisty, które w porównaniu z powiatem i województwem są nawet o 10 pp. wyższe.
- Gmina Krasne w latach 2016-2020 przekazała największą część swojego budżetu na szkoły podstawowe, co może wynikać z dużej ilości placówek tego typu na terenie gminy Krasne. Przekłada się to również na wysoki poziom nauczania w placówkach w gminie.

Kultura i turystyka

- Na przestrzeni lat 2016-2020 widoczna jest tendencja spadku liczby czytelników bibliotek publicznych w gminie Krasne. Proporcjonalnie do tych wartości widoczny jest spadek wypożyczeń księgozbioru. Oznacza to, że coraz mniej mieszkańców korzysta z publicznych bibliotek.
- Ilość imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w gminie Krasne w latach 2016-2020 spadała z roku na rok. Mniejsza liczba organizowanych imprez w 2020 roku jest spowodowana pandemią COVID-19 i ograniczeniami jakie zostały wprowadzone. W parze z tym zjawiskiem zanotowano spadek liczby osób uczestniczących w wydarzeniach.
- Podobny zastój, spowodowany sytuacją pandemiczną, można odnotować w turystyce. Wyjątkiem jest budzący zainteresowanie nowy plac zabaw z wieżą widokową na Magdalence, który przyciąga wielu chętnych, głównie zmotoryzowanych. Z powodu okresowego zamknięcia obiektów usługowych jest to głównie turystyka jednodniowa.

Pomoc społeczna

- W 2016 roku liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności wyniosła 697, następnie do 2019 roku spadła o około 23%, ostatecznie wynosząc 433. Tendencja spadkowa widoczna jest również w przypadku liczby rodzin objętych pomocą społeczną, gdzie w 2016 roku ich liczba ogółem wynosiła 342, natomiast w 2020 roku już 262.
- Wśród najczęstszych powodów przyznania pomocy społecznej w gminie Krasne na pierwszym miejscu jest długotrwała lub ciężka choroba - udzielono 131 świadczeń z tego tytułu, co stanowi 25% całości. Następnie ubóstwo (112 świadczeń) oraz niepełnosprawność (95 świadczeń).
- Liczba osób korzystających z zasiłków stałych utrzymywała się na podobnym poziomie w analizowanym okresie. Największe zmiany widoczne są w przypadku okresowych i celowych. Liczba osób korzystających z zasiłków okresowych od 2016 roku stopniowo spadała ostatecznie wynosząc 29 mieszkańców. W przypadku zasiłków celowych, które udzielane są na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, jak na przykład pokrycie części kosztów zakupu leków, żywności, widoczny jest spadek liczby osób otrzymujących świadczenia. W 2020 zaobserwowano ich nagły wzrost, co może mieć związek z pandemią Covid-19, która wybuchła w tym roku.

Przedsiębiorczość

- Na przestrzeni pięciu ostatnich lat widoczny jest wzrost o około 8% podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności.
- W analizowanych pięciu latach widoczny jest wzrost liczby nowo zarejestrowanych podmiotów na 10 tys. ludności (z 77 do 85), spada natomiast ilość podmiotów wykreślonych z rejestru REGON. W 2016 roku ich liczba wynosiła 83, a do 2020 spadła do 30. W ogólnym rozrachunku, w gminie Krasne zaobserwowano wysoki wzrost liczby podmiotów w sektorze prywatnym ogółem. Wynik ten adekwatnie wzrasta wraz z ilością podmiotów gospodarki narodowej ogółem. Oznacza to, że lokalna gospodarka gminy Krasne jest w dobrej kondycji.
- Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. ludności utrzymuje się na stosunkowo równym poziomie, na przestrzeni lat 2016-2020 nie odnotowano dużych zmian w tym sektorze. W 2016 roku ich liczba była równa 20, natomiast w 2020 roku 22. Ponad to, porównując te wyniki do powiatu rzeszowskiego (29) oraz województwa podkarpackiego (38), gmina Krasne utrzymuje ten wskaźnik na wysokim poziomie.

Rynek pracy

- W latach 2016-2020 liczba osób pracujących (definicja GUS: Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.) w gminie Krasne wzrosła o 224 osoby. Oznacza to, że coraz więcej mieszkańców gminy Krasne podejmuje zatrudnienie. Co za tym idzie, w gminie widoczny jest wzrost związany z rozwojem sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Dysproporcje pomiędzy liczbą pracujących kobiet, a liczbą mężczyzn zmniejsza się, a kobiety stanowią 48% pracujących w gminie. Identyfikowana sytuacja określa również jak zbudowany jest lokalny rynek pracy, wskazując na jego rozwój i zwiększającą się liczbę miejsc pracy.
- W analizowanym okresie w gminie Krasne udział bezrobotnych kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem był na bardzo zbliżonym poziomie jak udział bezrobotnych mężczyzn.
- Ogólna liczba osób bezrobotnych w gminie Krasne wzrastała w latach 2018 i 2020, łącznie o 47 osób. Jednak zanotowano niewielki jej spadek w 2019 roku do 359 osób.
- W 2020 roku przeważająca grupa osób bezrobotnych w gminie Krasne, to osoby o wyższym wykształceniu. Analizując dane GUS osoby wykształcone, jest to aż 89% bezrobotnych mieszkańców. Co więcej, największą grupę osób stanowią ludzie w przedziale wiekowym 25-34 lat (139 osób).

Ochrona środowiska

- Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że w porównaniu do powiatu oraz całego województwa, mieszkańcy gminy Krasne produkują duże ilości odpadów komunalnych. Co więcej, ilość ta rośnie z roku na rok. Gmina powinna wdrożyć plan ograniczenia produkcji tych zanieczyszczeń, ze względu na ochronę środowiska.
- W roku 2020 w gminie Krasne odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów wynosiły 33,1, co w porównaniu do powiatu i województwa również jest wysokim wynikiem. Od 2017 roku widoczna jest tendencja wzrostu tego wskaźnika.

Finanse samorządowe

- Dochody gminy Krasne od 2019 roku przewyższyły wydatki. Jest to pozytywne zjawisko. Najwięcej udziału miały w zyskach dochody z tytułu dochody własne. W przypadku wydatków, największe koszty poniesione zostały przez gminę w sektorze oświaty i wychowania.
- Dochody gminy na 1 mieszkańca wyglądają korzystnie na tle powiatu oraz województwa. Od 2016 roku zanotowano ciągły wzrost tej wartości, co przekłada się pozytywnie na życie mieszkańców.

Wyniki badania mieszkańców

1. Zdaniem niespełna 80% mieszkańców gmina Krasne jest dobrym miejscem do życia. Jedynie ok. 10% respondentów udzieliło negatywnej odpowiedzi. Pozytywny stosunek badanych do gminy potwierdzają preferencje migracyjne społeczności lokalnej. W ciągu najbliższych 5 lat, zdecydowana większość (70,0%) osób planuje pozostać w gminie Krasne. Do Rzeszowa chciałoby przeprowadzić się niespełna 13% badanych.
2. Najlepiej ocenionymi elementami infrastruktury była dostępność placówek oświatowo-wychowawczych (szkół i przedszkoli) oraz poczucie bezpieczeństwa panujące w gminie. Respondenci pozytywnie odnieśli się również do dostępności miejsc usługowych i handlowych. Wymienione elementy wskazują na wysoką atrakcyjność osiedleńczą gminy.
3. Jako wyzwania stojące przed gminą badani wskazali niską liczbę ścieżek rowerowych oraz niezadowalającą dostępność do transportu publicznego. Codzienne funkcjonowanie na obszarze gminy utrudnia również stan dróg i chodników. Są to kluczowe aspekty dla lokalnej ludności, dlatego na ich poprawie powinien skupić się samorząd.
4. Mieszkańcy poproszeni o wskazanie mocnych stron gminy najczęściej zwracali uwagę na dobre skomunikowanie z większymi miastami (34,8%) oraz atrakcyjną lokalizację. Jakość edukacji placówek oświatowych również została wysoko oceniona. Słabą stroną gminy jest przede wszystkim, wymieniana już niska dostępność transportu publicznego, w tym dojazdu do Rzeszowa (32,0% odpowiedzi negatywnych). W tym samym pytaniu, mieszkańcy również zwracali uwagę na zły stan infrastruktury drogowej i brak miejsc do spędzania wolnego czasu.
5. Aspekty, które mieszkańcy wskazywali jako kwestie, które należy poprawić związane są z wymienionymi już słabymi stronami gminy. W pierwszej kolejności poprawie powinna ulec dostępność do środków transportu publicznego. Należy również rozwinąć infrastrukturę rekreacyjno-sportową oraz poprawić stan dróg.

6. Z zaproponowanych kierunków rozwoju gminy Krasne, które należy obrać respondenci najczęściej wskazywali na potrzebę dążenia do sprawności i funkcjonalności gminy (35,3%). W następnej kolejności mieszkańcy kładli nacisk na poszerzanie oferty spędzania wolnego czasu oraz rozwój gospodarki gminy. Lokalna społeczność najmniejszy potencjał widzi w ofercie turystycznej.
7. Wśród problemów społecznych najmocniej zauważalny jest wandalizm/niszczenie mienia publicznego. Problem ten dotyka prawie połowy mieszkańców gminy. Widoczny jest również alkoholizm oraz zaśmiecanie okolicy. Niespełna 20% badanych zwraca uwagę na starzenie się społeczności, co wskazuje na potrzebę poszerzenia oferty i dostosowanie jej do potrzeb osób najstarszych.
8. Mieszkańcy oceniając rynek pracy najbardziej pozytywnie odnieśli się do możliwości założenia własnej działalności gospodarczej. Wysoko oceniono także możliwość znalezienia zatrudnienia. Niepokojącym zjawiskiem jest trudność w znalezieniu „dobrej” pracy, na którą wskazywali mieszkańcy.
9. Społeczność gminy Krasne można określić jako zaradną i proaktywną, ponieważ w sytuacji utraty pracy najwięcej respondentów deklaruje przebranżowienie się lub doksztalcenie w aktualnym zawodzie. Jedynie 11,6% badanych zapisałoby się jako osoba bezrobotna.
10. Respondenci poproszeni o określenie swojego statusu materialnego w ponad 50% deklarowali życie na średnim poziomie. Niespełna 30% osób żyje dobrze. Jedynie niecałe 2% badanych określało swój majątek jako bardzo biedny. Można, więc powiedzieć, że mieszkańcy gminy Krasne żyją stosunkowo dobrze materialnie.
11. Wśród respondentów dominowały osoby w wieku produkcyjnym. Najstarszych mieszkańców (w wieku 65 i więcej) było niespełna 5%. Ponad 70% badanych deklarowało wykształcenie wyższe, a prawie 80% aktywność na rynku pracy. Emeryci i renciści stanowili 6,3% wszystkich respondentów.

6. Analiza SWOT

Analiza SWOT rozumiana jako S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia jest podstawowym narzędziem umożliwiającym diagnozowanie obecnej sytuacji danego podmiotu w kontekście planowania jego dalszego rozwoju.

Jako główne zalety tej metody należy wskazać:

- generowanie z otoczenia szans rozwoju oraz zagrożeń hamujących rozwój gminy, szczególnie w kontekście efektywnego wykorzystania lokalnego potencjału,
- diagnoza bliższego oraz dalszego otoczenia gminy,
- określenie mocnych punktów oraz wskazania jej słabych stron pod kątem zasobów,
- poznanie otoczenia konkurencyjnego.

Mocne strony	Słabe strony
Wzrost liczby ludności (w latach 2010-2020 liczba mieszkańców wzrosła o 15%)	Niski poziom objęcia opieką żłobkową dzieci w wieku 0-3 – w 2020 wyniósł 16,7%
Prognozy dotyczące stanu ludności – w 2030 według danych GUS liczba mieszkańców prawdopodobnie wynosić będzie 13 115 osób	Niski czynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych - w ostatnim analizowanym roku spadek do 86,99% (3,3 pp.)
Zmienne demograficzne - Dodatnie saldo migracji na 1000 osób - wzrost o 10,04% w ciągu pięciu lat oraz dodatni przyrost naturalny – w 2020 roku wyniósł 0,94	Spadająca liczba czytelników bibliotek publicznych - o 18% w okresie pięciu ostatnich lat, jak również mniej wypożyczeń księgozbioru - o 4,5 pp. w latach 2016-2020
Malejący udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wśród mieszkańców - na przestrzeni analizowanych lat spadek udziału o 3,1 pp.	Wysoki udział bezrobotnych wśród mieszkańców - w ciągu ostatnich pięciu lat wzrost o 12%
Ogólne zadowolenie mieszkańców z miejsca zamieszkania – około 78% ankietowanych mieszkańców	Niedostateczny poziom dostępu do transportu publicznego – 65% mieszkańców jest niezadowolonych z obecnego stanu dostępności transportu publicznego
Wysokie poczucie bezpieczeństwa – niecałe 80% mieszkańców wyraziło taką opinię w badaniu ankietowym	Niewystarczający dostęp do swobodnego dojazdu do Rzeszowa - 32% mieszkańców wskazało ten aspekt jako największą wadę
Wysokie wyniki egzaminów ósmoklasisty - wyższe o około 10 pp. w porównaniu do powiatu województwa	Spadek liczby imprez organizowanych przez ośrodki kultury – mniej zorganizowanych imprez o 63% w analizowanych latach (powodem jest pandemia COVID-19 oraz związane z nią obostrzenia)
Wzrost przedsiębiorczości – o ponad 10% w analizowanych latach	Brak wystarczającej liczby ścieżek rowerowych - około 70% mieszkańców oceniła ten aspekt źle i bardzo źle

Rosnące z roku na rok dochody gminy na 1 mieszkańca – wzrost o prawie 65% na przestrzeni pięciu lat	Niszczenie mienia publicznego i wandalizm - wskazane jako najbardziej uciążliwy problem społeczny (46%)
Zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy społecznej – spadek o prawie 40%	
7 % powierzchni gminy należy do strefy chronionego krajobrazu.	
Przynależność do Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	
Przynależność do LGD „EUROGALICJA”	
Szanse	Zagrożenia
Atrakcyjne położenie – sąsiedowanie ze stolicą województwa	Niepewna sytuacja gospodarcza i społeczna związana z pandemią SARS-CoV2 – brak możliwości pełnego prognozowania skutków COVID-19
Korzystne skomunikowanie gminy - przez teren gminy przebiega międzynarodowa linia kolejowa nr E30, autostrada A4 oraz droga krajowa nr 94 (alternatywa dla autostrady A4), bliskość lotniska Rzeszów-Jasionka	Brak działań związanych z długotrwałą lub chorobą, jako główną przyczyną udzielania świadczeń z pomocy społecznej – 131 świadczeń w 2020
Pozyskiwanie środków z UE oraz inwestycje w rozwój gminy	Wysoki udział osób w przedziale wiekowym 25- 34 w grupie bezrobotnych w 2020 r. – 139 osób
Wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej poprzez poprawę transportu publicznego	Obciążenie samorządu kosztami przez administrację państwową
Poprawa gospodarki wodno-ściekowej	Negatywne skutki kryzysu klimatycznego
Retencjonowanie wód opadowych	

Rozwój sieci ścieżek i tras rowerowych	
Poprawa stanu infrastruktury drogowej	
Rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej	

II Założenia planistyczne

7. Wizja i misja rozwoju

Wizja i misja w świetle przepisów to nieobligatoryjne elementy strategii rozwoju. W ramach dokumentu zdecydowano się na umieszczenie tych zapisów jako elementu, który z jednej strony wprowadza do poziomu planów strategicznych i operacyjnych, a z drugiej natomiast odnosi się do wyzwań stojących przed gminą i stojącej za nią idei przewodniej.

Misja samorządu lokalnego w swojej istocie stanowi zasadę działania, która określa główne wartości w odniesieniu do wyznaczonych celów strategicznych i kierunków działań. Można stwierdzić, że misja to nadrzędny cel przyświecający procesowi rozwoju na najbliższe ośmioletnie. Misja Gminy Krasne brzmi następująco:

MISJA

Gmina Krasne podnosi jakość życia mieszkańców poprzez systematyczną realizację działań w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Gmina Krasne zintegrowaną wspólnotą lokalną i silnym podmiotem działań integracyjnych w ramach Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Z punktu widzenia planowania strategicznego wizja to pożądaný stan docelowy, do którego wspólnota lokalna i samorząd Gminy Krasne będzie konsekwentnie dążyć. Poniżej przedstawiona wizja odnosi się do sześciu komponentów, budujących główne ramy zaplanowanej interwencji.

WIZJA

Zapewniamy atrakcyjną ofertę spędzania czasu wolnego oraz dostosowaną do potrzeb sektor usług społecznych.

Rozwijamy atrakcyjny rynek pracy za pośrednictwem strefy aktywności gospodarczej oraz aktywnego przyciągania atrakcyjnych inwestorów.

Skokowo poprawiamy standardy infrastruktury publicznej i poprawiamy jakość zasobów środowiska naturalnego.

Gmina Krasne to dobre miejsce do życia, pracy i samorozwoju dzięki konwergencji w ramach zachodzących procesów integracyjnych w Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym.

8. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust. 3. 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Cele strategiczne zostały wypracowane w trójdzielnej strukturze w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. W ten sposób kształtują się scenariusze planowanych do podjęcia w konsekwencji działań. Należy na wstępie wskazać na główne wyzwania stojące przed samorządem lokalnym, w kontekście przeprowadzonych działań partycypacyjnych. Pierwszy kontekst związany jest z transformacją gminy z wiejskiej w podmiejską choć w wymiarze przestrzennym widać kontinuum zabudowy stolicy województwa – Gminy Miasta Rzeszów a Gminy Krasne. Przywołana transformacja wpływa na potrzeby społeczne i postawę mieszkańców, którzy oczekują wysokiej jakości usług, infrastruktury, niejako automatycznie korzystając ze skali porównawczej zaczerpniętej z aglomeracyjnego Rzeszowa. Po drugie Krasne jako gmina wymaga integracji społecznej ze względu na znaczące migracje, których skala nie będzie według prognoz malała. Po trzecie wreszcie istniejąca politycznie ale też społecznie aura związana z włączeniem gminy lub jej części do Rzeszowa została na chwilę obecną zahamowana. Tym samym można mówić o sytuacji, która jest pożądana z punktu widzenia planowania rozwoju lokalnego i zbudowania autonomicznego scenariusza rozwoju w oparciu o własne zasoby i potencjały.

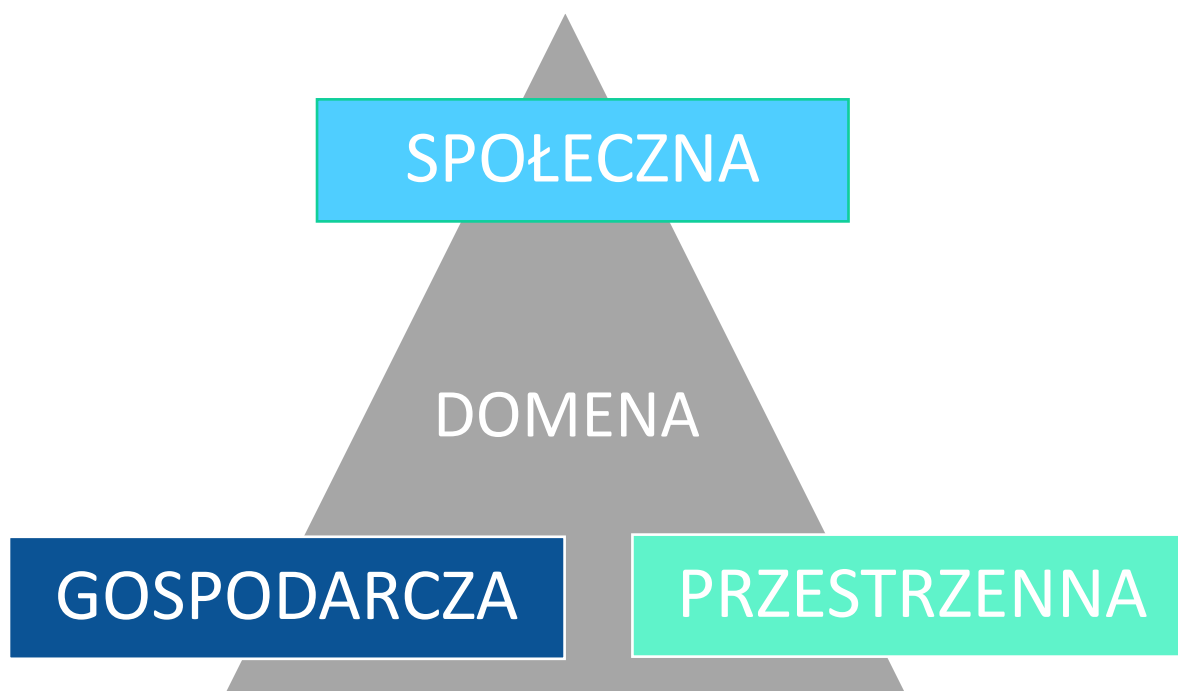
Mając na uwadze sformułowaną już misję i wizję warto zwrócić uwagę na wyzwanie strategiczne, które kształtuje, modeluje sposób definiowania celów strategicznych.

Prowadzenie polityki rozwojowej odpowiadającej na potrzeby mieszkańców w wymiarach:

elementarnym	zapewnienie wysokiej jakości standardu infrastruktury publicznej oraz oczekiwanego poziomu usług publicznych;
integracyjnym	zacieśniania integracji w ramach Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez m.in. projekty transportowe oraz ekologiczne w zmierzające do adaptacji do zmian klimatycznych
aspiracyjnym	budowanie oczekiwanej przez mieszkańców „miejskości” czego przykładem mogą być ścieżki rowerowe, wysoka częstotliwość funkcjonowania transportu publicznego czy też rozbudowanie oferty kulturalnej;

Wymiar integracyjny przenika się z aspiracyjnym natomiast jego mianownikami to z jednej strony wzmocnienie spójności gminy Krasne z jej otoczeniem funkcjonalnym, a z drugiej natomiast zakorzenianie tzw. nowych mieszkańców poprzez odejście od postrzegania gminy jako „sypialni” Rzeszowa.

Bazując na powyższych ustaleniach można z powodzeniem sformułować zasadnicze cele strategiczne w trzech domenach planistycznych.

WYMIAR SPOŁECZNY	Cel strategiczny 1.	Zapewnianie wysokiej jakości usług publicznych oraz zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego
WYMIAR GOSPODARCZY	Cel strategiczny 2.	Gmina Krasne atrakcyjnym obszarem inwestycyjnym oraz dobrym miejscem do pracy dla swoich mieszkańców
WYMIAR PRZESTRZENNY	Cel strategiczny 3.	Wzmocnienie poziomu integracji gminy z ROF poprzez przedsięwzięcia liniowe, osiąganie efektu skali oraz wspólną politykę przestrzenną

**WYMIAR
SPOŁECZNY**
Cel strategiczny 1.
**Zapewnianie wysokiej jakości usług publicznych
oraz zróżnicowanej oferty spędzania czasu
wolnego**
Uwarunkowania i kontekst rozwojowy:

Gmina Krasne dynamicznie się rozwija jako atrakcyjny osiedleńczo teren sąsiadujący ze stolicą województwa. Dogodne skomunikowanie oraz konkurencyjne warunki związane z zakupem bądź budową nieruchomości utrwaliły pozycję gminy jako dobrego miejsca do osiedlania. Ten stan trwa i według prognoz demograficznych w najbliższej dekadzie będzie miał postać tendencji rosnącej.

Ten kontekst wpływa na potrzeby nowych mieszkańców, w każdym wymiarze funkcjonowania i życia: infrastruktury technicznej, społecznej, kulturalnej i co za tym idzie również usług, takich jak transport ale również oczekiwaną jakość przestrzeni publicznej.

W ujęciu społecznym ważna jest integracja rdzennych i nowych mieszkańców gminy, zapewnienie usług na oczekiwanym poziomie ale też podjęcie próby wyjścia z ofertą miejską, której symboliczne znaczenie mają ścieżki rowerowe, dostępność transportu publicznego czy też zróżnicowanie oferowanych usług kulturalnych.

Warto podkreślić, że transformacja gminy Krasne z gminy wiejskiej, podmiejskiej w istotnie miejską, ze względu na specyfikę jej mieszkańców i postępującą urbanizacją jest wyzwaniem fundamentalnym, które będzie warunkowało identyfikowanie się mieszkańców z gminą jako ważną przestrzenią symboliczną.

Potrzeby realizacyjne i rekomendacje:

Poza potrzebą wzmacniania jakości wszystkich usług publicznych świadczonych przez samorząd lokalny należy zwrócić uwagę na szeroko rozumiane bezpieczeństwo publiczne. Począwszy od działań prewencyjnych, profilaktycznych i uświadamiających, aż po rozwiązania instytucjonalne mające na celu zwiększenie poziomu odczuwanego przez mieszkańców bezpieczeństwa. Należy podkreślić, że zwiększenie poziomu bezpieczeństwa wpłynie pozytywnie na atrakcyjność inwestycyjną, która jest jednym z ważniejszych wyzwań stojących przed gminą Krasne.

WYMIAR GOSPODARCZY	Cel strategiczny 2.	Gmina Krasne atrakcyjnym obszarem inwestycyjnym oraz dobrym miejscem do pracy dla swoich mieszkańców
Uwarunkowania i kontekst rozwojowy:		
Gmina Krasne cechuje się bardzo dogodnym położeniem, jej lokalizacja może w przyszłości być jeszcze dogodniejsza w kontekście zwiększonej dostępności transportowej i komunikacyjnej. Tym samym należy podjąć zintensyfikowane działania ukierunkowane na to ażeby potencjał gospodarczy gminy efektywnie wykorzystać. Po drugie warto podjąć starania ukierunkowane na to żeby gmina Krasne stała się w większym stopniu miejscem pracy dla jej mieszkańców co pozytywnie wpłynie na poziom identyfikacji oraz budowę rzeczywistych więzi społecznych. Po trzecie wzmocnienie funkcji gospodarczej w gminie pozwoli na zwiększenie bazy podatkowej, a tym samym poszerzenie możliwości inwestycyjnych, które są szczególnie ważne biorąc pod uwagę istniejącą presję osiedleńczą.		
Potrzeby realizacyjne i rekomendacje:		
Kluczowe znaczenie dla gminy Krasne ma ulokowanie, uzbrojenie, a następnie skomercjalizowanie wyznaczonej strefy gospodarczej (lub stref), która zapewniłaby rozwój miejscowego rynku pracy i pozwoliła na skorzystanie z posiadanego potencjału inwestycyjnego. W dłuższej perspektywie zasadnym jest podjęcie działań na rzecz budowy marki gminy jako ośrodka gospodarczego.		

WYMIAR PRZESTRZENNY	Cel strategiczny 3.	Wzmocnienie poziomu integracji gminy z ROF poprzez przedsięwzięcia liniowe, osiąganie efektu skali oraz wspólną politykę przestrzenną
Uwarunkowania i kontekst rozwojowy:		
Gmina Krasne w naturalny sposób musi prowadzić politykę inwestycyjną w zakresie infrastruktury publicznej, planowania przestrzennego, adaptacji do zmian klimatycznych czy też szerzej jakości środowiska naturalnego. Jednocześnie warto podkreślić, że kluczowym instrumentem wsparcia rozwojowego dla gminy jest możliwość uczestniczenia w realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w partnerstwie za pośrednictwem Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (perspektywa 2014-2020 jest przykładem efektywnego wykorzystania środków przypadających dla gminy, jak również przykładem udanej współpracy międzygminnej). Tym niemniej wyzwania stojące przed gminą mają szerszy charakter (m.in. przestrzenny), a co za tym idzie wymagają współpracy i współdziałania w szerszym ujęciu, w formacie obszaru funkcjonalnego. Warto zwrócić uwagę, że główny strumień działań prointegracyjnych jest możliwy poprzez osiągnięcie efektu skali w działaniach środowiskowych oraz poprzez klasyczne inwestycje liniowe.		
Potrzeby realizacyjne i rekomendacje:		
Rekomenduje się podjęcie działań ukierunkowanych na poprawę skomunikowania przy wykorzystaniu potencjału transportu publicznego oraz prowadzenie liniowych inwestycji poprawiających jakość życia mieszkańców.		

9. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych; zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym

W rozdziale zaprezentowano poziom operacyjny strategii, bazujący na wyznaczeniu konkretnych kierunków działań przypisanych celom strategicznym.

Ponadto, każdy z kierunków działań został scharakteryzowany w kontekście ustaleń diagnostycznych, które nadają mu istotną rangę. Zgodnie z przepisami, każdy kierunek działań został zdefiniowany w kontekście oczekiwanych rezultatów. Katalog wskaźników rezultatu zawiera rozdział 11. opracowania.

Kierunek działania 1.

Bezpieczna gmina

- Utworzenie na terenie gminy Krasne Straży Gminnej
- Podjęcie działań zmierzających do utworzenia posterunku policji na terenie gminy i/ lub zwiększenia obecności służb na jej terenie
- Estetyzacja przestrzeni publicznej na terenie gminy
- Podjęcie działań na rzecz poprawy, kreowania korzystnego wizerunku gminy
- Prowadzenie działań prewencyjnych zmierzających do ograniczenia zjawiska wandalizmu i zaśmiecania przestrzeni publicznych m.in. poprzez wprowadzenie monitoringu wizyjnego
- Prowadzenie procesu rewitalizacji w uwzględnieniu dbałości o bezpieczeństwo publiczne
- Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji
- Poszerzenie spektrum działań związanych z bezpieczeństwem ruchu drogowego (poprawa bezpieczeństwa na drogach, zarówno uczestników ruchu kołowego jak i pieszych)
- Rozwijanie nowoczesnego i sprawnego systemu zarządzania kryzysowego
- Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych oraz promocja zdrowego trybu życia wśród mieszkańców
- Prowadzenie aktywnej edukacji ekologicznej mającej na celu zwiększenie świadomości wyzwań związanych z kryzysem klimatycznym
- Prowadzenie działań partycypacyjnych włączających mieszkańców w procesy decyzyjne
- Wdrażanie polityki Dostępność Plus m.in. poprzez niwelowanie barier architektonicznych

Kierunek działania 2.

Oferta społeczno-kulturalna dla mieszkańca

- Rozbudowywanie i modernizacja ogólnodostępnej bazy sportowo-wypoczynkowej
- Aktywne wykorzystanie obecnej infrastruktury sportowej
- Zatrudnienie instruktorów, trenerów, animatorów sportu ażeby wykorzystać istniejący potencjał infrastrukturalny
- Rozbudowa infrastruktury dedykowanej dzieciom i młodzieży, z dostosowaniem do potrzeb osób z niepełnosprawnością (place zabaw, skatepark, zagospodarowane tereny zielone, altany, miejsca grillowe)

- Utworzenie centrum sportu i rekreacji w Palikówce (m.in. powstanie bieżni lekkoatletycznej)
- Wspieranie inicjatyw na rzecz rozwinięcia bazy gastronomicznej na terenie gminy Krasne
- Zbudowanie sprawnego i efektywnego systemu komunikowania informacji na temat bieżącego kalendarza imprez w gminie w formie elektronicznej oraz analogowej
- Zbudowanie kompleksowej oferty bezpłatnych zajęć m.in. rekreacyjnych i społeczno-kulturalnych dla dorosłych mieszkańców gminy
- Poszerzenie zasobów technicznych instytucji kultury (np. urządzenia sceniczne, scena, nagłośnienia)
- Modernizacja i rozbudowa bazy kulturalnej
- Stworzenie przestrzeni i zróżnicowanej oferty obejmującej działalność artystyczną i kulturalną
- Rozwijanie oferty instytucji kultury oraz organizacji działających w tym obszarze
- Wspieranie działań na rzecz dziedzictwa kulturowego i uczestnictwa w kulturze
- Podjęcie działań na rzecz ulokowania instytucji kultury w każdej miejscowości
- Renaturalizacja Wisłoczyska i nadanie mu funkcji rekreacyjno-turystycznych
- Wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych do tworzenia atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego
- Rozwijanie zasobów podmiotów zajmujących się pomocą społeczną

Kierunek działania 3.

Silna oświata

- Racjonalizacja gminnego systemu oświatowego
- Podniesienie jakości usług wychowawczych i oświatowych w palcówkach w odniesieniu do dzieci i młodzieży w każdym wieku
- Zwiększenie dostępności do żłobków i klubów dziecięcych poprzez tworzenie nowych miejsc
- Poprawa standardu funkcjonowania oraz budowa/rozbudowa infrastruktury żłobkowej
- Zwiększenie dostępności przedszkoli poprzez tworzenie nowych miejsc
- Poprawa standardu funkcjonowania oraz budowa/rozbudowa infrastruktury przedszkolnej
- Podnoszenie standardów jakości usług związanych z edukacją na poziomie podstawowym
- Modernizacja i rozbudowa bazy oświatowej
- Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania
- Upowszechnianie dostępu do edukacji i wyrównywanie szans edukacyjnych
- Prowadzenie szerokiego katalogu zajęć pozalekcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej oraz ze szczególnymi potrzebami
- Rozwijanie kompetencji dzieci i młodzieży poprzez ofertę zajęć pozaszkolnych i kół zainteresowań

Kierunek działania 4.

Aktywne społeczeństwo obywatelskie, w tym realizacja polityki senioralnej i młodzieżowej

- Tworzenie infrastruktury skierowanej bezpośrednio do seniorów: klub seniora, oferta pomocowa, deinstytucjonalizacja pomocy społecznej
- Poszerzenie oferty usługowej i związanej ze sferą spędzania czasu wolnego dla seniorów m.in. zwiększenie dostępu do usług psychologicznych oraz cyfrowych (nauka obsługi telefonu, komputera, itd.)
- Poprawa dostępności do usług medycznych (podstawowej opieki zdrowotnej oraz lekarzy specjalistów)

- Powołanie do życia Rady Seniorów Gminy Krasne
- Tworzenie infrastruktury skierowanej bezpośrednio do młodzieży: miejsca rekreacji, przestrzeń do wyłącznego przez młodzież użytku (pod nadzorem)
- Wykorzystanie potencjału rekreacyjnego obecnie zagospodarowanych terenów w kontekście potrzeb organizacji pozarządowych, seniorów oraz młodzieży
- Powołanie do życia Młodzieżowej Rady Gminy Krasne
- Utworzenie Klubu Integracji Międzypokoleniowej
- Wsparcie doradcze i szkoleniowe skierowane do organizacji pozarządowych
- Wspieranie inicjatyw zgłaszanych przez podmioty sektora społeczeństwa obywatelskiego
- Wspieranie lokalnych klubów sportowych

Kierunek działania 5.**Wykorzystanie potencjału gospodarczego Gminy Krasne**

- Podjęcie działań na rzecz zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej gminy Krasne
- Kreowanie gminy Krasne jako ośrodka gospodarczego
- Stworzenie terenów inwestycyjnych w formie strefy aktywności gospodarczej (SAG)
- Utworzenie SAG w dogodnej komunikacyjnie lokalizacji np. okolice autostrady w Palikówce lub tereny wzdłuż drogi krajowej - które są oddalone od budynków mieszkalnych i nieatrakcyjne pod zabudowę mieszkalną
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej, tworzenie produktów turystycznych na bazie lokalnego dziedzictwa
- Wykorzystanie potencjału turystyczno-rekreacyjnego gminy, w tym wzgórze Marii Magdaleny
- Promowanie inicjatyw zmierzających do ulokowania atrakcji turystycznych na terenie gminy
- Wykorzystanie potencjału turystycznego poszczególnych miejscowości gminy, ze szczególnym uwzględnieniem Malawy
- Działania na rzecz rozbudowy zaplecza noclegowego przy hali sportowej w Malawie czy boisko w Krasnem jako czynnik stymulujący turystykę zorganizowanych grup sportowych

Kierunek działania 6.**Wzmocnienie wizerunku gminy oraz sprawności struktur samorządowych jako ważnego czynnika atrakcyjności inwestycyjnej gminy**

- Budowa dobrego wizerunku gminy
- Prowadzenie skoordynowanej promocji gminy, w tym gospodarczej
- Rozwijanie profesjonalnego systemu obsługi inwestora, wzmocnienie instytucjonalne Urzędu Gminy w zakresie obsługi inwestora
- Promocja terenów inwestycyjnych, przygotowanie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej
- Kreowanie nowych terenów inwestycyjnych i ich promocja
- Wspieranie instytucji otoczenia biznesu
- Wspieranie i animowanie współpracy na rzecz budowy gospodarki opartej na wiedzy
- Wzmacnianie kooperacji i współpracy w obrębie Urzędu Gminy oraz jego jednostek organizacyjnych
- Wzmocnienie planowania strategicznego jako ważnego elementu zarządzania gminą
- Rozwijanie świadczenia usług w formie zdalnej (on-line) poprzez rozwijanie koncepcji e-urzędu
- Rozwijanie poziomu informatyzacji i cyfryzacji gminy

Kierunek działania 7.

Ochrona środowiska i adaptacja do zachodzących zmian klimatycznych

- Rozbudowa oczyszczalni ścieków
- Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej
- Tworzenie infrastruktury służącej do odprowadzania wód opadowych i roztopowych
- Zapewnienie dobrze zaprojektowanej przestrzeni zielonej stanowiącej równowagę dla postępującej urbanizacji gminy
- Zabezpieczenie dostępu do wody, działania na rzecz małej retencji
- Rozbudowa i modernizacja SUWów
- Wdrażanie elementów gospodarki obiegu zamkniętego
- Poprawa efektywności energetycznej budynków, termomodernizacje
- Zwiększenie stopnia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych
- Poprawa czystości powietrza, ograniczenie „niskiej emisji”
- Wzmocnienie selektywnej zbiórki odpadów poprzez budowę PSZOK
- Wspieranie mieszkańców w zakresie wymiany indywidualnych źródeł ciepła
- Zachowanie bioróżnorodności
- Kontynuacja realizacji programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest

Kierunek działania 8.

Zapewnienie wysokiego standardu infrastruktury technicznej i komunalnej

- Budowa, modernizacja oraz rozbudowa infrastruktury drogowej
- Budowa infrastruktury towarzyszącej w postaci chodników oraz oświetlenia ulicznego
- Działania na rzecz uporządkowania układu komunikacyjnego na terenie gminy, szczególnie w kwestii drożności oraz jakości skomunikowanie z głównymi drogami
- Tworzenie obiektów typu park&ride, w szczególności w sołectwach przez które bezpośrednio przebiega linia kolejowa oraz w bezpośrednim sąsiedztwie Rzeszowa przy drodze krajowej nr 94
- Rozbudowa tras rowerowych (plan trasy Rzeszów - Łańcut)
- Remonty, modernizacje i doposażenie obiektów Ochotniczych Straży Pożarnych działających na terenie gminy
- Rozbudowa zaplecza Zakładu Usług Komunalnych
- Prowadzenie polityki mieszkaniowej w zakresie budowy, modernizacji i remontów zasobu komunalnego i zapewniania dostępu do mieszkań, w szczególności socjalnych i chronionych

W ramach poziomu operacyjnego strategii, wyznaczono również kierunek działania 9. Integracja i rozwój Gminy Krasne w ramach Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, który obejmuje działania z zakresu trzech wymiarów i wpisuje się w wyznaczone cele strategiczne.

Kierunek ten stanowi obszar strategicznej interwencji (OSI) kluczowy dla gminy Krasne.

Kierunek działania 9.

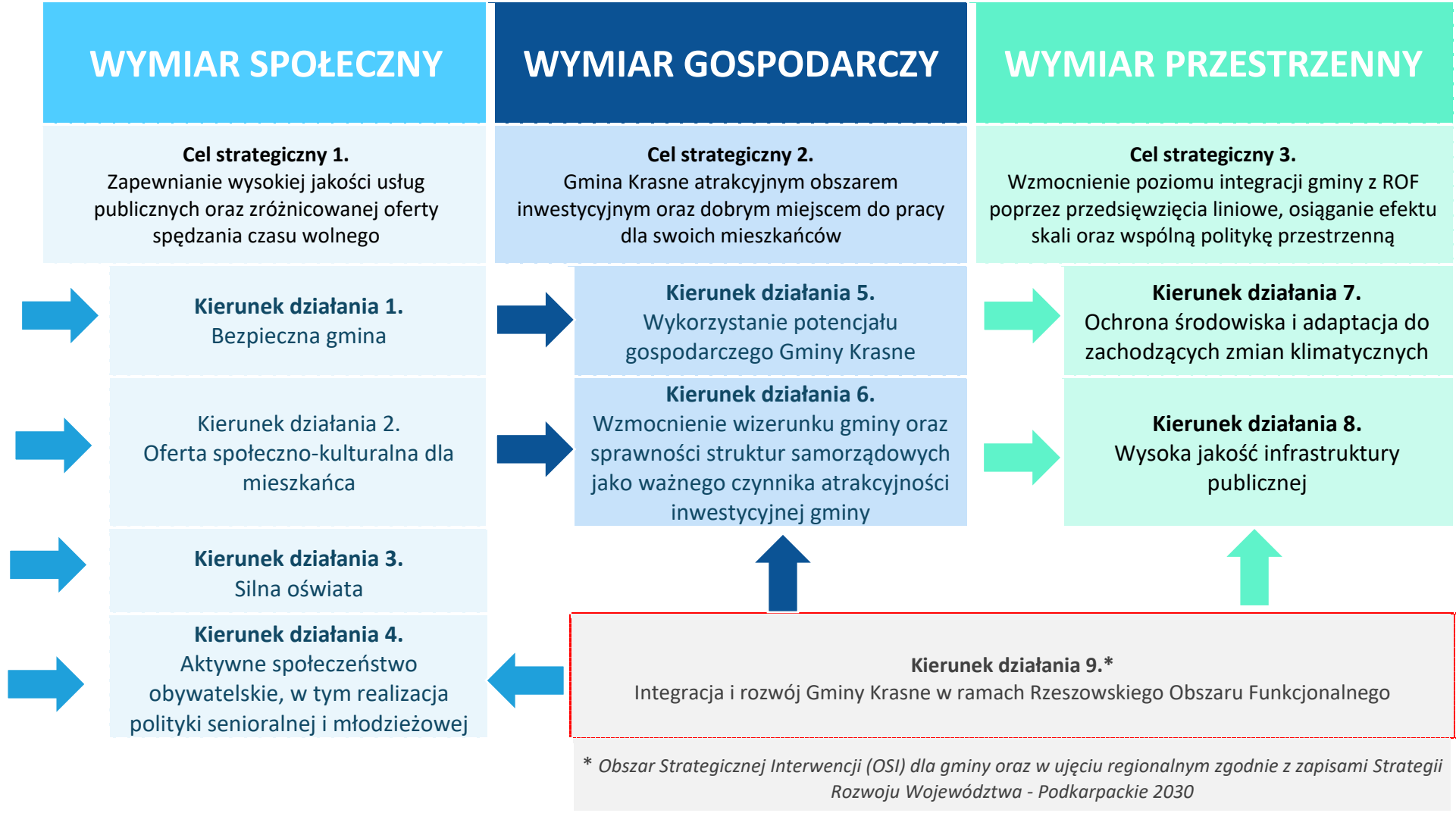
Integracja i rozwój Gminy Krasne w ramach Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego

- Aktywne współtworzenie i partycypowanie w działaniach podejmowanych przez Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego
- Budowa zintegrowanej sieci tras i ścieżek rowerowych o charakterze (przeznaczeniu) komunikacyjnym i rekreacyjnym
- Kreowanie liniowych produktów turystycznych łączących potencjały sąsiednich gmin
- Realizacja projektów związanych z modernizacją i rozbudową energooszczędnego oświetlenia ulicznego
- Rozwijanie oraz integracja systemu transportu publicznego
- Aktywne działania na rzecz tworzenia i aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- Wspólne działania lobbujące w zakresie przekwalifikowywania działek rolnych w newralgicznych częściach gminy
- Realizowanie wspólnych działań prośrodowiskowych w ramach ROF
- Działania na rzecz opracowania Strategii rozwoju przestrzennego ROF
- Wdrażanie przedsięwzięć zintegrowanych w ramach perspektywy 2021-2027, w szczególności:

Nazwa i szacunkowe koszty ¹	Zakres
Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Krasne (38 000 000 zł)	Przedsięwzięcie obejmuje kompleksowe rozwiązanie problemu oczyszczania i odprowadzania ścieków, poprzez zwiększenie wydajności oczyszczalni oraz budowę i przebudowę istniejącej sieci.
Poprawa stanu bezpieczeństwa powodziowego poprzez rozbudowę systemu gospodarowania wodami opadowymi (4 000 000 zł)	Budowa kanalizacji deszczowej wzdłuż dróg gminnych, na obszarach o intensywnej zabudowie rodzinnej oraz zapewnienie retencji wód.
Poprawa gospodarki wodnej poprzez rozbudowę istniejącej Stacji Uzdatniania Wody, oraz budowę pompowni sieciowych wody (7 000 000 zł)	Rozbudowa instalacji SUW o dodatkowe filtry, rurociągi, zwiększenie wydajności poprzez wymianę/regenerację pomp głębinowych. Budowa nowych pompowni wody.
Poprawa efektywności energetycznej poprzez kompleksową modernizację oświetlenia ulicznego (5 000 000 zł)	Modernizacja oświetlenia ulic i parków, wykorzystanie technologii LED, w celu ograniczenia zużycia energii.
Wymiana źródeł ciepła oraz termomodernizacja budynków mieszkaniowych (3 000 000 zł)	Likwidacja pieców gazowych oraz starych urządzeń na paliwa stałe, co przyczyni się do poprawy jakości powietrza.
Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej (2 500 000 zł)	Budowa i uruchomienie nowych instalacji fotowoltaicznych, przeznaczonych na użytek gospodarstw domowych, która przyczyni się do reedukacji poziomu emisji gazów i pyłów do atmosfery

¹ Ramy indykatywne, stan na I kwartał 2022 r.

Gender	Percentage
Male	52%
Female	48%

11. Rezultaty planowanych działań

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust. 3. 3) *oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

L.p. kierunku działania	Nazwa działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020)	Oczekiwany rezultat w 2030 roku	Źródło danych
1.	Bezpieczna gmina	Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji	0	1	UG Krasne
2.	Oferta społeczno-kulturalna dla mieszkańca	Modernizacja i rozbudowa bazy kulturalnej	0	1	UG Krasne
3.	Silna oświata	Zwiększenie dostępności do żłobków i klubów dziecięcych poprzez tworzenie nowych miejsc	16,7	Wzrost	BDL GUS
4.	Aktywne społeczeństwo obywatelskie, w tym realizacja polityki senioralnej i młodzieżowej	Powołanie do życia Rady Seniorów Gminy Krasne	0	1	UG Krasne
5.	Wykorzystanie potencjału gospodarczego Gminy Krasne	Utworzenie SAG w dogodnej komunikacyjnie lokalizacji np. okolice autostrady w Palikówce lub tereny wzdłuż drogi krajowej - które są oddalone od budynków mieszkalnych i nieatrakcyjne pod zabudowę mieszkalną	0	1	UG Krasne
6.	Wzmocnienie wizerunku gminy oraz sprawności struktur samorządowych jako ważnego czynnika atrakcyjności inwestycyjnej gminy	Rozwijanie świadczenia usług w formie zdalnej (on-line) poprzez rozwijanie koncepcji e-urzędu - Ocena jakości usług w Urzędzie Gminy Krasne w 2020 roku	67%	Wzrost	UG Krasne
7.	Ochrona środowiska i adaptacja do zachodzących zmian klimatycznych	Rozbudowa oczyszczalni ścieków	0	1	BDL GUS
8.	Zapewnienie wysokiego standardu infrastruktury technicznej i komunalnej	Liczba kilometrów zmodernizowanej infrastruktury drogowej	0	Wzrost	UG Krasne
9.	Integracja i rozwój Gminy Krasne w ramach Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć zintegrowanych w ramach ZIT	0	Wzrost	BDL GUS

III Wdrażanie

12. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust. 3. 8) *system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Realizacja strategii

- Przygotowanie projektu – Wójt Gminy Krasne przy współpracy struktur Urzędu Gminy Krasne, w uzgodnieniu z Radą Gminy (zmiany zapisów w dokumencie także w oparciu o uzasadnione propozycje i wnioski mieszkańców, organizacji społecznych oraz przedsiębiorców).
- Wybór działań do realizacji w ramach Strategii – Wójt Gminy Krasne przy współpracy struktur Urzędu Gminy Krasne i instytucji samorządowych.
- Nawiązanie współpracy z partnerami dla realizacji działań i projektów wymagających zaangażowania innych organizacji i instytucji (administracji różnego szczebla, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu) oraz działania lobbingsowe na rzecz strategicznych kierunków rozwoju w wymiarze ponadlokalnym.
- Opracowanie rocznych i wieloletnich programów branżowych oraz inwestycyjnych, w ramach których realizowane będą założenia strategiczne – wyspecjalizowane komórki Urzędu Gminy Krasne oraz inne instytucje samorządowe (jednostki organizacyjne).
- Zatwierdzanie i zapewnienie finansowania dla tych rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań – merytoryczne komórki Urzędu Gminy w Krasnem, Rada Gminy.
- Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań wynikających z kierunku działań poprzez umieszczenie konkretnych zadań budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej – Skarbnik, Wójt Gminy Krasne, Rada Gminy.
- Przygotowanie wniosków o uzyskanie finansowania zewnętrznego dla projektów wynikających z założeń strategii – Wójt Gminy Krasne, przy współpracy struktur Urzędu Gminy Krasne wraz z jednostkami organizacyjnymi.
- Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty – merytoryczne komórki Urzędu Gminy.

Procedura monitorowania

- Monitoring bieżący będzie realizowany corocznie.
- Celem tej procedury jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów planowanych działań przyjętych do realizacji.
- Monitoringowi podlega katalog wskaźników umieszczonych w rozdziale 11. Rezultaty planowanych działań.
- Wynikiem corocznie prowadzonego monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja podjęta w ramach każdego z celów strategicznych zapisanych w Strategii.

Ewaluacja

- Rekomenduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych w okresie obowiązywania strategii – w 2025 roku (ewaluacja on-going) i 2030 roku (ewaluacja ex-post).
- Wynikiem przeprowadzania przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań.
- Ewaluacje (szczególnie ta o charakterze on-going) mają na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania korekt (aktualizacji).
- Raporty ewaluacyjne są prezentowane w Radzie Gminy przez Wójta Gminy Krasne wraz z rekomendacjami korekt, aktualizacji oraz uzupełnienia zawartości dokumentu.

Aktualizacja dokumentu

- Zmiany w Strategii Rozwoju Gminy Krasne na lata 2022-2030 dokonywane będą uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta Gminy Krasne.
- Przed podjęciem uchwały wymagane jest wydanie stosownej opinii przez komisję branżową.
- Ocena realizacji strategii na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych zostanie dokonana w latach 2025 i 2030. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań i efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na jej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie aktualizacji na kolejne lata wdrażania Strategii.
- Decyzja o aktualizacji dokumentu dokonywana będzie przez Wójta Gminy Krasne. Które przedstawiają ją do przyjęcia Radzie Gminy w Krasnem.

Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Obowiązkowe jest oznakowanie dokumentu zgodne z obowiązującymi zasadami.
- Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- Obowiązkowo każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom.
- W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii.
- Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną, jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.

13. Finansowanie strategii

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust 3. 9) ramy finansowe i źródła finansowania zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

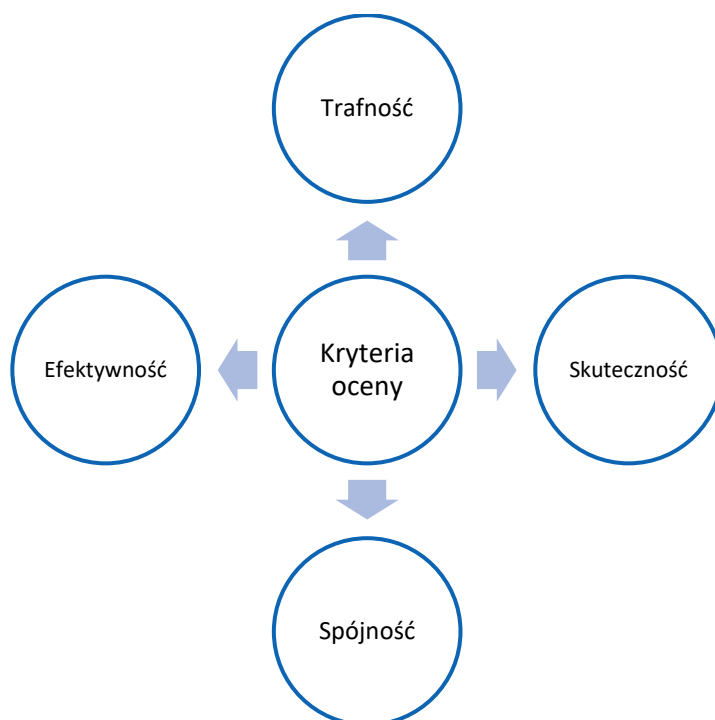
W celu skutecznej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Krasne na lata 2022-2030, samorząd jako jej operator oraz inicjator będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów, aby urzeczywistnić zaproponowaną w dokumencie wizję. Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania Strategii ma przede wszystkim katalog środków publicznych, w tym:

- środki własne gminy,
- środki pochodzące z budżetu państwa,
- Środki finansowe wynikające z PROW
- Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027,
- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej,
- inne środki publiczne.

Istotnym elementem finansowania interwencji rozwojowych są również środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

14. Ewaluacja ex-ante

Zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, podmiot opracowujący strategię rozwoju zobligowany jest do przeprowadzenia uprzedniej ewaluacji. Ewaluacja ex-ante jest oceną programu operacyjnego dokonywaną przed rozpoczęciem wdrażania. Głównym założeniem tego typu ewaluacji jest ocena przyjętej w ramach programu logiki interwencji. Wnioski płynące z ewaluacji są przydatne i służą udoskonaleniu i poprawie bieżącej lub przyszłej interwencji. Zatem ewaluacja jest nie tylko wymogiem formalnym, ale również istotnym źródłem informacji. Na potrzeby niniejszej strategii zastosowano wariant jakim jest ewaluacja partycypacyjna, która prowadzona była równolegle z procesem tworzenia dokumentu, a ewaluator uczestniczył w procesie opracowywania dokumentu od najwcześniejszego etapu, dzięki temu był w stanie lepiej poznać specyfikę dokumentu, co znacząco wpływa na możliwość udzielenia przez niego wsparcia w trakcie jego opracowywania. Poniżej przedstawiono kryteria oceny w przypadku ewaluacji ex-ante.

TRAFNOŚĆ	Czy projekt Strategii odpowiada na potrzeby i problemy rozwojowe gminy?
Wnioski z diagnozy oraz badań społecznych, a także przeprowadzenie analizy SWOT pozwoliło na zidentyfikowanie mocnych i słabych stron gminy, jak również wyzwań i problemów z którymi musi zmierzyć się samorząd, w najbliższych latach. Dzięki przeprowadzonemu badaniu ankietowemu z mieszkańcami, możliwe było odniesienie się do problemów i potrzeb wszystkich grup interesariuszy. Bilans strategiczny stanowił podstawę do wypracowania zarówno misji i wizji gminy, jak również założeń rozwojowych w postaci celów i kierunków działań. W dokumencie wskazano trzy cele strategiczne w odniesieniu do wymiarów: społecznego, gospodarczego i przestrzennego, których	

uszczegółowienie przedstawiają kierunki działań bezpośrednio odnoszące się do wypracowanej wizji gminy. Powiązanie wizji z celami wskazuje na zastosowanie poprawnego podejścia, które pozwala stwierdzić, że założone cele przyczynią się do jej osiągnięcia.

W gminie Krasne widoczny jest stopniowy wzrost liczby ludności, a co za tym idzie wzrastają potrzeby lokalnej społeczności dotyczące jakości usług publicznych. Jednym z priorytetów jest stworzenie i zapewnienie zróżnicowanej oferty społeczno-kulturalnej dla wszystkich grup mieszkańców, która przyczyni się do wzmocnienia atrakcyjności osiedleńczej. Kluczowa jest również integracja lokalnej społeczności z nowymi mieszkańcami, a także zapobieganie wykluczeniu społecznemu i prowadzenie działań na rzecz budowy aktywnego, zintegrowanego społeczeństwa obywatelskiego. Zdefiniowane w ramach *Celu strategicznego 1. Zapewnianie wysokiej jakości usług publicznych oraz zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego* kierunki działań pozwolą na poprawę we wskazanym zakresie, a tym samym wzrost jakości życia mieszkańców gminy Krasne.

Zasadność interwencji w ramach *Celu strategicznego 2. Gmina Krasne atrakcyjnym obszarem inwestycyjnym oraz dobrym miejscem do pracy dla swoich mieszkańców* wynika z możliwości i szans rozwojowych związanych przede wszystkim z dogodnym położeniem. Obecna presja osiedleńcza warunkuje konieczność wzmocnienia funkcji gospodarczej oraz budowy silnej pozycji i marki gminy, jako ośrodka gospodarczego, zapewniającego miejsca pracy dla lokalnej społeczności. Zadania przewidziane do realizacji w ramach kierunków działań wpisujących się w niniejszy cel dotyczą m.in. utworzenia terenów inwestycyjnych, promocji oraz wzmocnienia wizerunku gminy, jak również wykorzystania potencjału gospodarczego związanego m.in. z turystycznym przeznaczeniem wzgórza Marii Magdaleny.

Cel strategiczny 3. Wzmocnienie poziomu integracji gminy z ROF poprzez przedsięwzięcia liniowe, osiąganie efektu skali oraz wspólną politykę przestrzenną skupia się na kwestiach infrastrukturalnych i środowiskowych. Cel jest adekwatny do występujących na terenie gminy Krasne problemów m.in. negatywnych ocen związanych z niedostateczną dostępnością transportu publicznego czy ścieżek rowerowych. Istotne są również kwestie środowiskowe, dotyczące jakości powietrza czy zapobiegania i eliminacji negatywnych skutków zjawisk pogodowych, co przyczyni się do wzrostu jakości życia i poziomu bezpieczeństwa w gminie.

SKUTECZNOŚĆ	Czy zaproponowana w ramach programu logika interwencji umożliwi realizację założonych celów rozwojowych?
-------------	--

W strategii przedstawiono schemat interwencji, który przedstawia układ kierunków działań w odniesieniu do celów strategicznych, a zarazem wymiarów planowania strategicznego, co umożliwia

skuteczne osiągnięcie założeń. Ponadto w strategii przedstawiona została część wdrożeniowa, uwzględniająca katalog wskaźników i oczekiwanych rezultatów w odniesieniu do planowanych kierunków działań, wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągania celów stawianych przed strategią.

EFEKTYWNOŚĆ	Czy realne do osiągnięcia cele uzasadniają poniesienie przewidywanych nakładów?
--------------------	--

Do realizacji zaplanowano działania, które odpowiadają na potrzeby i wyzwania zidentyfikowane w gminie. Ponadto, jako obszar priorytetowy czyli obszar strategicznej interwencji kluczowy dla gminy, który przede wszystkim wymaga podjęcia i realizacji działań, wskazano Kierunek działania 9. Integracja i rozwój Gminy Krasne w ramach Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, który wynika z zapisów Strategii Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030.

SPÓJNOŚĆ	Czy założenia i cele są spójne z najważniejszymi dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym?
-----------------	--

Niniejszy dokument cechuje wysoka spójność wewnętrzną. W dokumencie szeroko omówiono uwarunkowania i kontekst rozwojowy, a także potrzeby realizacyjne i rekomendacje w zakresie każdego z celów strategicznych. Ponadto, przedstawiono również dziewięć kierunków działań, podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Uszczegółowienie zarówno celów jak i kierunków pokazuje, że zakres ani zaplanowane przedsięwzięcia nie nakładają się na siebie, a także nie wykazują sprzeczności, tylko wzajemnie się uzupełniają. Spójność zewnętrzna projektu strategii z dokumentami planistycznymi i strategicznymi na różnych poziomach, w szczególności ze strategią rozwoju województwa, została wykazana w odniesieniu do celów i priorytetów w rozdziale *Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi*, a także uwzględniając obszary strategicznej interwencji.

Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Analiza danych zastanych

Statystyczny portret gminy

Determinanty geograficzno-przyrodnicze rozwoju Gminy Krasne

Gmina Krasne jest zlokalizowana w centralnej części województwa podkarpackiego, w obrębie aglomeracji rzeszowskiej stowarzyszonej w Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym, w powiecie rzeszowskim. Gmina zajmuje obszar 39 km² (3910 ha).

Graniczy od strony wschodniej z gminami powiatu łańcuckiego Łańcut i Czarna, od strony południa z gminą Chmielnik, od północy z gminą Trzebownisko, natomiast od strony zachodniej z Rzeszowem - miastem na prawach powiatu. Krasne to gmina o charakterze wiejskim, w której skład wchodzi cztery sołectwa: Krasne, Malawa, Palikówka i Strażów. Bardzo dużym atutem gminy Krasne jest atrakcyjne komunikacyjne położenie. Przez jej terytorium przebiegają sieci transportowe gwarantujące dobrą komunikację gminy z pobliskim portem lotniczym w Jesionce. Przez teren gminy przebiega międzynarodowa linia kolejowa nr E30, autostrada A4 oraz droga krajowa nr 94, będąca alternatywą dla autostrady A4.

Siedzibą Urzędu Gminy jest miejscowość Krasne, które dodatkowo pełni funkcję centrum usługowego i handlowego gminy. Na tle 13 gmin powiatu rzeszowskiego, pod względem obszaru, Krasne jest gminą średniej wielkości, natomiast pod względem gęstości zaludnienia mieści się w czołówce. Ponad to, gmina Krasne charakteryzuje się wysokim poziomem rozwoju gospodarczego i wyposażenia w infrastrukturę. Poniżej scharakteryzowane zostały poszczególne miejscowości składające się na gminę.

Krasne powstała prawdopodobnie w XIV wieku. Pod koniec 2020 roku liczba ludności sołectwa Krasne wynosiła 5 061 osób. Po roku 1945 Krasne znacznie się rozbudowało, a bardzo duże znaczenie dla wsi miało utworzenie siedziby Gminy Krasne, w 1973 roku. Obecnie Krasne posiada charakter osiedla podmiejskiego i jest bardzo dobrze zurbanizowana. Przeważającą część zabudowań stanowią domy jednorodzinne. Natomiast mieszkańcy sołectwa Krasne głównie utrzymują się z prowadzenia małych, rodzinnych firm, bądź dojeżdżają do pracy do Rzeszowa. Od strony południowej przez Krasne przebiega droga krajowa nr 94, co dla mieszkańców jest dużym udogodnieniem w kwestii transportu. Natomiast od strony północnej zlokalizowana jest linia kolejowa E30.

Wieś Malawa mieści się na wschód od Rzeszowa, jest duża i rozległa. Liczba ludności zamieszkującej to sołectwo na koniec roku 2020 wynosiła 3 515 osób, co w porównaniu do pozostałych sołectw lokuje Malawę na drugim miejscu, pod względem liczby ludności. Sołectwo Malawa zajmuje powierzchnię

1270 ha, co stanowi 33% powierzchni gminy Krasne i jest drugim pod względem wielkości sołectwem w gminie. Powstała prawdopodobnie w XIV w. Malawa mieści się u podnóża wzgórza Marii Magdaleny (394 m n.p.m.). Jest to jeden z najlepszych punktów widokowych w okolicach Rzeszowa. Zabudowania wsi rozkładają się w obniżeniu potoku Młynówka.

Wieś Palikówka zajmuje powierzchnię 1270 ha, co stanowi 18% całej powierzchni gminy. Liczba ludności tego sołectwa na koniec roku 2020 wynosiła 1 208 osób. Jest to o ponad połowę mniej niż w sołectwie Malawa, przez co Palikówka jest najmniej zaludniona w gminie Krasne. Pierwsza udokumentowana data powstania wsi Palikówka to rok 1409. Odznacza się unikalną florą i fauną dla tych terenów. Palikówka jest najdalej wysuniętym na północny wschód obszarem gminy Krasne.

Wieś Strażów pod względem powierzchni jest najmniejszym sołectwem w Gminie Krasne. Zajmuje jedynie 15% powierzchni całej gminy, tj. 595 ha. Liczba ludności zamieszkującej to sołectwo na koniec 2020 roku wynosiła 1 945 osób. Pierwsze wzmianki o Strażowie pochodzą z dokumentów z 1390. Została ona założona na szlaku handlowym prowadzącym na wschód. Prawdopodobnie w celu ochrony szlaku wybudowano tu strażnicę, od której wieś zawdzięcza nazwę. Sołectwo leży na wschód od Rzeszowa, na pograniczu Pogórza Rzeszowskiego i Pradoliny Podkarpackiej. Na północ od wsi przebiega linia kolejowa nr 91 Kraków – Medyka ze stacją Strażów.

Gmina Krasne w większości położona jest o obrębie Pradoliny Podkarpackiej, zapadliska powstałego w wyniku ruchów górotwórczych Karpat. Teren ten, należący geograficznie do Kotliny Sandomierskiej i doliny Wisłoka, obecnie wraz z osadami rzecznyymi tworzy rozległe wypłaszczenie o rzędnej od 190 m n.p.m. (nad Starym Wisłokiem) do 240 m n.p.m. (w Krasnem). Najcenniejszym elementem krajobrazu jest tutaj pasmo rzeki Stary Wisłok, z licznymi zakolami i zadrzewieniami łęgowymi. W południowej części gminy rzeźba jest bardziej zróżnicowana, gdyż znajdujemy się już w obrębie silnie sfalowanego Podgórze Rzeszowskiego i Pogórza Dynowskiego. Najwyższym wzniesieniem jest tu wzgórze Maria Magdalena (393,8 m n.p.m.), stanowiąca atrakcyjny punkt widokowy z szeroką ekspozycją Karpat.

Szata roślinna gminy jest mocno przekształcona. Wyjątek stanowi korytarz ekologiczny Starego Wisłoka, z zachowanymi meandrami rzecznyymi, olszyną i cennym przyrodniczo torfowiskiem. Natomiast w terenach otwartych przeważają mozaikowo ukształtowane formy antropogeniczne - uprawy i łąki oraz towarzyszące im pasma drzew i zagajniki. Leżące w zachodniej części gminy nieużytki rolne, charakteryzuje w różnym stopniu zaawansowana sukcesja wtórna z dużym udziałem brzozy, olszy i tarniny. Ponieważ duże obszary gminy zajmują zespoły osadnicze, w krajobrazie dominują rośliny użytkowe i ogrodowa roślinność introdukowana, sporadycznie zaś starodrzew komponowany, związany z dawnymi folwarkami i otoczeniem świątyń.

Reasumując - położenie gminy pod wieloma względami sprzyja współczesnym tendencjom rozwojowym. Na atuty składa się:

- bliskość silnych ośrodków miejskich, szczególnie sąsiedztwo stolicy województwa - Rzeszowa,
- dogodne dla inwestowania, dobrze skomunikowane i rozległe tereny równinne w części centralnej gminy,
- łatwo dostępne, malownicze krajobrazy Pogórza i korytarza ekologicznego Starego Wisłoka oraz związane z tym możliwości popularyzacji szlaków turystyczno-edukacyjnych i rekreacji.

Determinanty historyczne rozwoju Gminy Krasne

Liczne stanowiska archeologiczne świadczą o zasiedleniu terenu gminy Krasne jeszcze w epoce kamienia i w neolicie. Zachowały się także ślady osadnictwa z wczesnego i późnego średniowiecza. Od 2009 r. trwa intensywny rozwój gospodarczy i modernizacja krajobrazu gminy Krasne, należącej do Obszaru Funkcjonalnego Rzeszowa. Powstają liczne nowe domy mieszkalne, obiekty produkcyjne i wielkopowierzchniowe obiekty handlowe. Aktywność budowlana szczególnie ciąży w stronę Rzeszowa, ugorowane są także pola przy granicy zachodniej. Choć teren Krasnego ominęły większe klęski wojenne i deportacje, tradycja historyczna jest słabo wyczuwalna, przeważa krajobraz, zabudowa i funkcje współczesne. Niemniej zachowało się kilka obiektów zabytkowych, z których najważniejsze wymieniono poniżej. W Krasnem są to:

- Kościół parafialny z roku 1748 wraz z ogrodzeniem, dzwonnica i resztami starego drzewostanu (obecnie w remoncie),
- Kaplica grobowa Rodziny Bielańskich, dawnych właścicieli Krasnego, z lat 90-tych XIX wieku, w której podziemiach spoczywa także 4 proboszczów Krasnego,
- Figura św. Antoniego usytuowana przy dawnym gościńcu cesarskim prowadzącym z Rzeszowa w kierunku Lwowa, dziś usytuowana ok. 200 metrów od trasy Rzeszów – Przemyśl,
- Figura św. Barbary przy trasie A-4.

W sołectwie Maława znajdują się:

- Kościół pw. św. Marii Magdaleny z cennym drzewostanem, ufundowany w 1713 r. przez ks. Jerzego Lubomirskiego,
- Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca, zbudowany w 1923 r. w stylu neogotyckim.

W sołectwie Strażów znajdują się:

- Pomnik Grunwaldu z 1910 r. dla upamiętnienia 500. rocznicy zwycięskiej bitwy z krzyżakami;
- Kościół parafialny pw. MB Królowej Polski zbudowany w 1949 r.

Oprócz wymienionych obiektów, na terenie gminy Krasne sporadycznie spotykamy tradycyjne, drewniane domy na działkach siedliskowych, otoczone rustykalnymi ogrodami, pozostałości folwarków oraz krzyże i kapliczki przydrożne. Zarówno dzieje Krasnego jak i zachowana tradycja materialna i niematerialna nie stanowi bariery dla intensywnej modernizacji gminy. Dziedzictwo historyczne może natomiast stanowić swoistą kotwicę kulturową i legitymizację tożsamości, odrębności i specyfiki lokalnej a także bazę edukacyjną.

Współczesne determinanty funkcjonalno - przestrzenne

Obecnie pokrycie terenu gminy stanowią rozległe zespoły osadnicze, towarzyszące im, mozaikowo rozdrobione rozłogi polne i łąkowe z dużą ilością nieużytków oraz w niewielkiej części - lasy. Intensywność i ciągła modernizacja sieci osadniczej gminy niewątpliwie stymulowana jest bliskością dominujących ośrodków miejskich. W Krasnem przeważa jednak zabudowa podmiejska typu jednorodzinnej w ogrodach, a w pozostałych miejscowościach - wiejska typu zagrodowego, związana z rozłogiem polnym. W krajobrazie czytelne są dominanty architektoniczne w postaci zabytkowych świątyń, a w samym Krasnem dodatkowo nieliczne, przeskalowane obiekty publiczne.

Przez teren gminy przebiegają ważne ciągi komunikacyjne. Licząc od południa jest to stara droga (Gościniec Wiedeński) u podnóża wzniesień, biegnąca przez Słocinę Górną, Krasne, Malawę w kierunku Kraczkowej. Współczesną, najważniejszą drogę tranzytową stanowi [94], łącząca Kraków i Przemyśl, a w bliższym dystansie Rzeszów i równie nieodległy Łańcut. Przy tej drodze koncentrują się obiekty produkcyjne i wielkopowierzchniowy handel, kształtujące strefę zindustrializowaną. Przez teren gminy przebiega także międzynarodowa linia kolejowa nr E30 ze stacją Strażów oraz autostrada A4, przecinająca północną część sołectwa Palikówka. Najbliższy zjazd z autostrady znajduje się po stronie Rzeszowa, w pobliskiej miejscowości Terliczka

Biegną tędy dwa szlaki turystyczne oznaczone kolorem zielonym i kolorem żółtym. Istotne dla atrakcyjności turystycznej terenu są miejsca, z których można podziwiać rozległe widoki. Punkty widokowe są jednym z największych atrakcji turystycznych południowo-wschodniej części gminy.

Punkty widokowe gminy Krasne:

- Punkt widokowy przy szlaku zielonym w przysiółku Malawy. Rozległy widok na zachód od Rzeszowa poprzez całą dolinę Wiśłoka i Płaskowyż Kolbuszowski w kierunku północnym,

a kończąc na widocznym w kierunku północno-wschodnim przy dobrej widoczności Łąncucie.

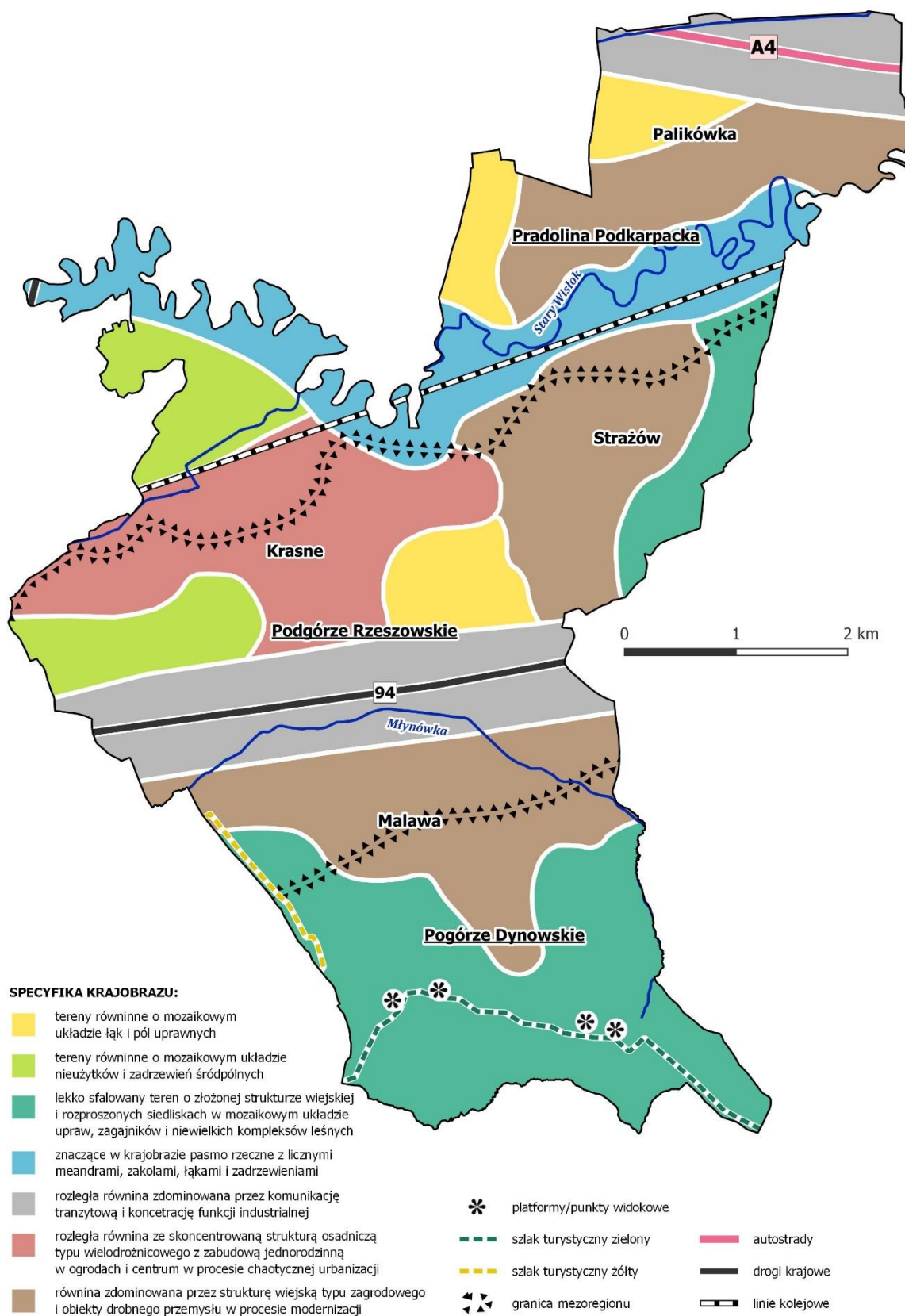
- Punkt widokowy przy szlaku zielonym na szczycie wzgórza św. Marii Magdaleny. Widok z tego punktu również rozpościera się na zachód od Rzeszowa, jednak jest nieco ograniczony od strony zachodniej, natomiast bardziej rozbudowany od strony wschodniej.

Współczesna konfiguracja zagospodarowania gminy oraz widoczne tendencje i procesy modernizacyjne w większości zachowują podstawowe warunki ładu przestrzennego i stanowią duży potencjał rozwojowy. Sprzyjają bowiem kształtowaniu poszczególnych stref funkcjonalnych, związanych ze zróżnicowanym typem ekosystemów, ukształtowaniem terenu, komunikacją i skryształizowaną siecią osadniczą. Czytelne obecnie strefy funkcjonalno-kompozycyjne krajobrazu to:

- najbardziej zaawansowany cywilizacyjnie i dynamicznie przekształcany łącznik Rzeszowa i Łąncuta, rozciągnięty wzdłuż drogi [94],
- odpowiadające mu, potencjalnie zindustrializowane pasmo drogi [E40], obecnie w fazie kształtowania,
- obszar centralny gminy z miejscowościami Krasne i Strażów oraz rezerwowymi terenami inwestycyjnymi,
- pasmo ekologiczne Starego Wiśloka, stanowiące relikty oraz ewenement krajobrazowy i przyrodniczy, a także cenny rezerwuár wód gruntowych i powierzchniowych,
- związana z nim tradycyjna, wiejska struktura wsi Palikówka,
- atrakcyjne krajobrazowo i przyrodniczo pasmo terenu na południu gminy, położone w obrębie Pogórza,
- dolina z zachowaną strukturą wsi Malawa, stanowiąca dogodne wprowadzenie do rekreacyjno-turystycznej strefy Pogórza i punktu widokowego na Magdalence.

Jak podkreślono powyżej, strefy te pozostają w czytelnym, logicznym układzie i razem stanowią o różnorodności i możliwościach zrównoważonego rozwoju, samodzielnej, wielofunkcyjnej gminy oraz o jej harmonijnym współistnieniu z gminami sąsiednimi.

Rysunek 4 Determinanty funkcjonalno - przestrzenne

Źródło: opracowanie własne.

Potencjał demograficzny gminy

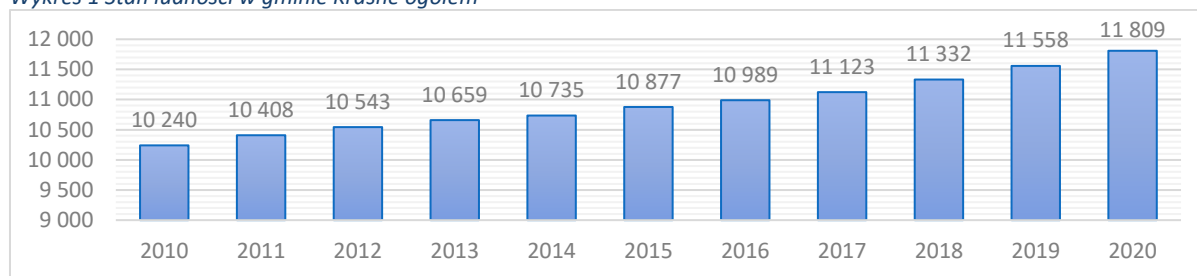
W pierwszej części diagnozy poddano analizie sytuację demograficzną gminy Krasne.

Demografia ma fundamentalne znaczenie w kontekście świadczenia usług publicznych oraz budowania atrakcyjności inwestycyjnej, która ma wpływ na stopień zamożności i dobrostan mieszkańców gminy Krasne. Według danych Głównego

Urzędu Statystycznego w 2010 roku gminę Krasne zamieszkiwało 10 240 osób i z roku na rok liczba ludności wzrastała o kilkaset osób. Tendencja wzrostowa populacji utrzymywała się w przeciągu analizowanych 10 lat. Pod koniec roku 2020 zamieszkiwało ją 11 809 osób, a gęstość zaludnienia sięgała blisko 294,5 osób/km². Podsumowując, w latach 2010-2020 liczba ludności zwiększyła się o 1 569 osób, co stanowi wzrost na poziomie około 15%. Zjawisko wzrostu liczby populacji zamieszkującej gminę Krasne jest pozytywnym aspektem w kwestii jej rozwoju.

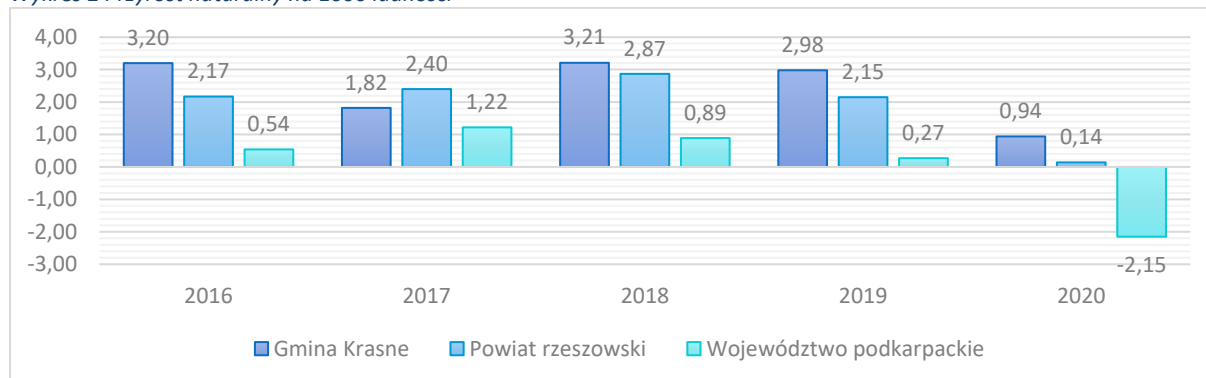
Wykres 1 Stan ludności w gminie Krasne ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Analizując wysokość przyrostu naturalnego na 1 000 ludności w gminie Krasne, zauważa się pogorszenie sytuacji w latach 2016-2020. W 2016 roku wskaźnik ten był równy 3,20 i rok później spadł do 1,82. W 2018 widoczny był chwilowy wzrost przyrostu naturalnego wzrósł do 3,21, jednak ponownie zaczął spadać i ostatecznie w 2020 wyniósł 0,94. Analizując zjawisko przyrostu naturalnego w szerszym zakresie, poprzez porównanie do danych dla powiatu rzeszowskiego i województwa podkarpackiego sytuacja wygląda podobnie, ponieważ w również widoczna jest tendencja spadkowa wartości przyrostu naturalnego.

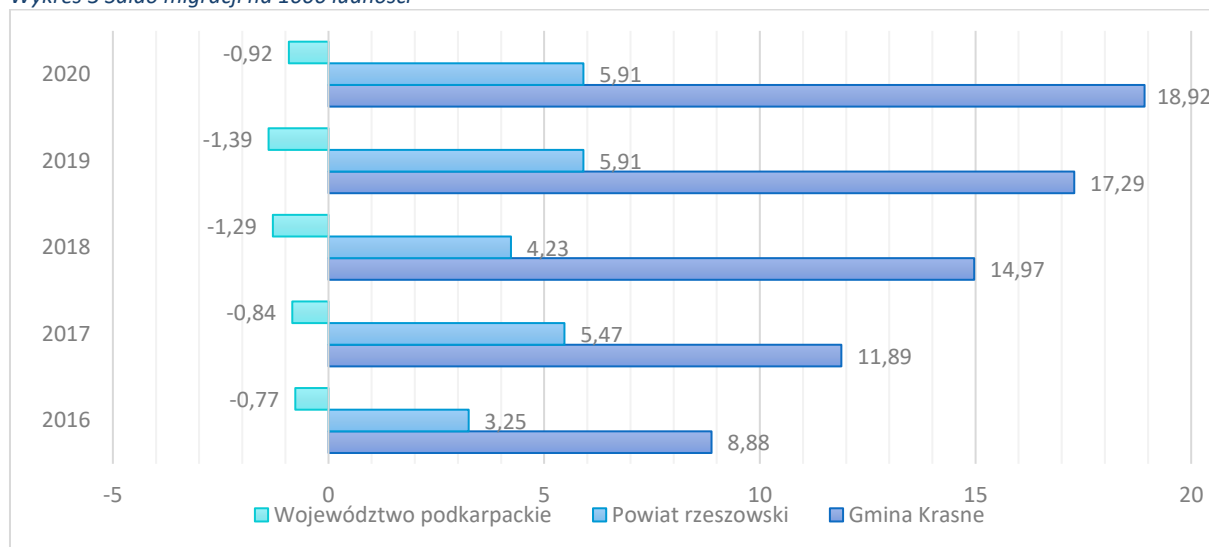
Wykres 2 Przyrost naturalny na 1000 ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Saldo migracji ludności to różnica między napływem (imigracja), a odpływem (emigracja) z danego obszaru, w określonym czasie. Saldo migracji w gminie Krasne wzrosło w latach 2016 – 2020. Oznacza to, że we wskazanych latach w analizowanym okresie, ludność napływała i osiedlała się w gminie Krasne. W roku 2020 wskaźnik salda migracji na 1000 ludności wyniósł aż 18,92%. Jest to wzrost o 10,04% w ciągu pięciu lat. Podobny wzrost, jednak na niższym poziomie zarejestrował powiat rzeszowski, natomiast biorąc pod uwagę całe województwo podkarpackie, zanotowano w nim ujemne saldo migracji.

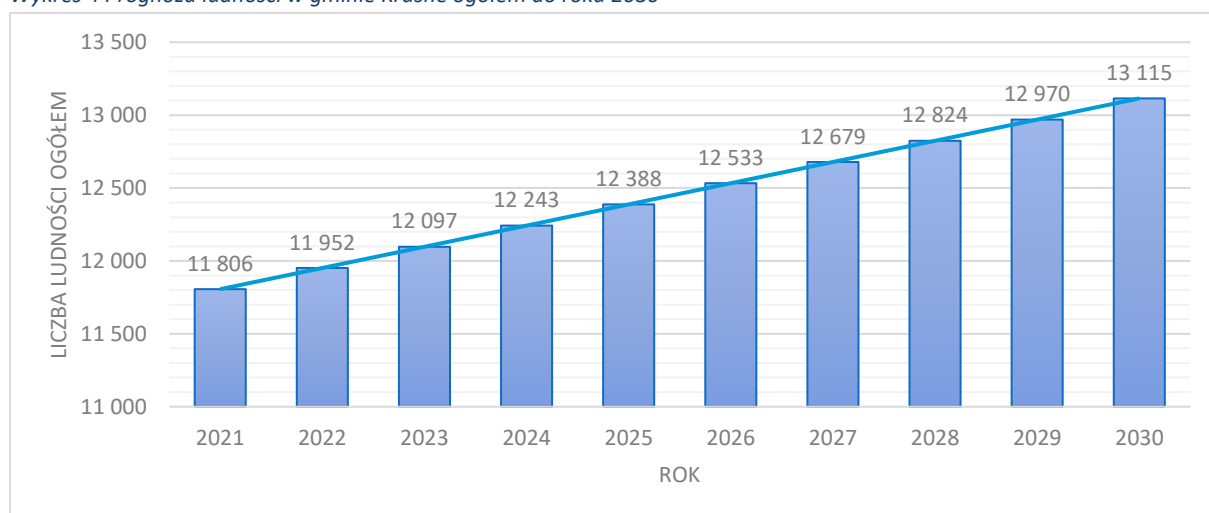
Wykres 3 Saldo migracji na 1000 ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Prognozowana liczba mieszkańców gminy Krasne w kolejnych latach będzie wzrastać średnio o 100 osób rocznie i w roku 2030 wyniesie 13 115 osób. Daje to wzrost liczby mieszkańców gminy Krasne o około 11% w ciągu 10 lat, co jest pozytywnym zjawiskiem.

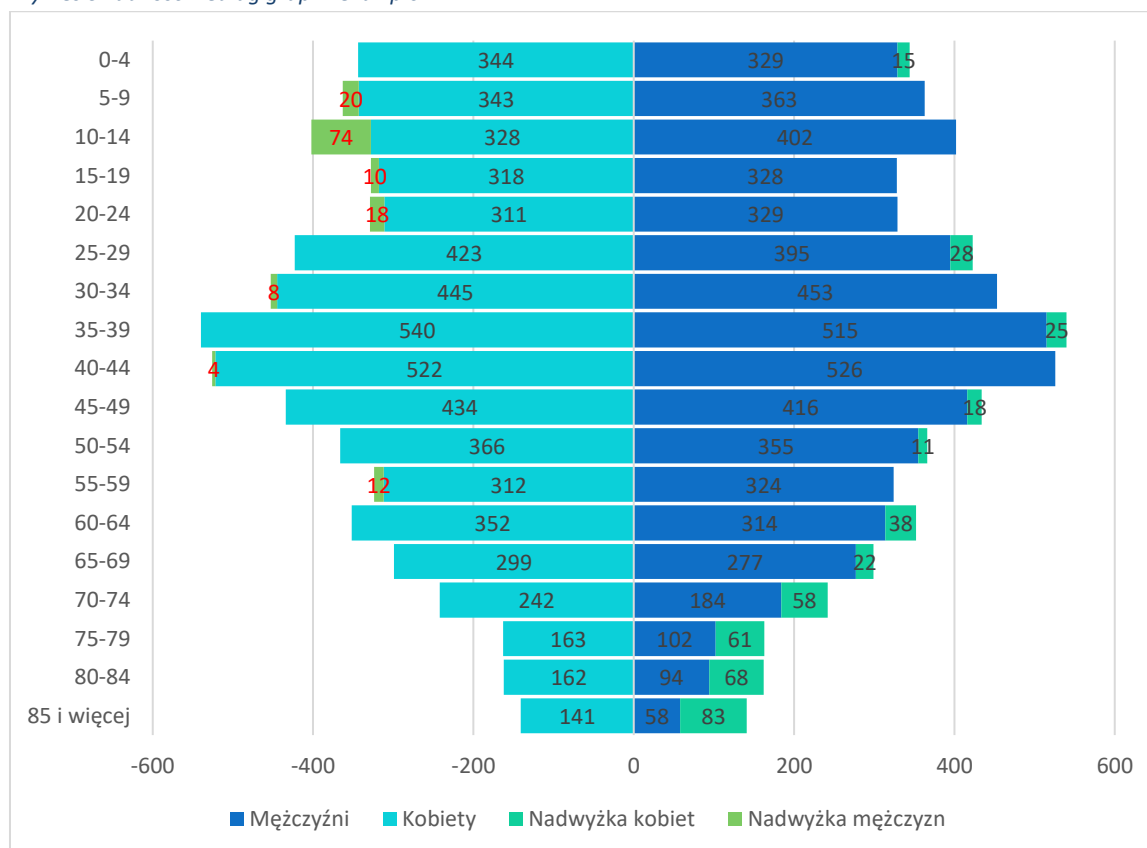
Wykres 4 Prognoza ludności w gminie Krasne ogółem do roku 2030

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych z GUS

Dane wykresu odnoszą się do liczby ludności według podziału na wiek i płeć w gminie Krasne w roku 2020. Różnice w grupach mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym są niewielkie. Stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet jest zrównoważony i nie ma dużej dysproporcji. Zmiana tej sytuacji widoczna jest w grupach starszych mieszkańców, gdzie liczba kobiet w stosunku do liczby mężczyzn zaczyna rosnąć, uwidaczniając dysproporcję.

Wykres 5 Ludność według grup wieku i płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji gminy Krasne miał tendencję wzrostową na przestrzeni lat 2016-2020. W ogólnym rozrachunku widoczny jest wzrost tego wskaźnika o 0,7%. Taką samą tendencję zanotowano w powiecie rzeszowskim oraz całym województwie podkarpackim.

Wykres 6 Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Istotną wiedzą z perspektywy demograficznej jest udział ludności pod względem grup wieku na przestrzeni lat. Udział ludności gminy Krasne według grup ekonomicznych wieku w latach 2016-2020 przedstawiono w tabeli. W gminie Krasne w analizowanych latach przeważającą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. W 2020 roku ich udział wyniósł 61,2, jest to mniej w porównaniu z rokiem 2016 o 1,3 pp. Najmniejszą grupę stanowią mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym. Na koniec 2020 roku było to 17,6, czyli o 3,7 pp. Sytuacja ta jest pozytywnym zjawiskiem, oznaczającym zwiększającą się liczbę młodych mieszkańców.

Tabela 3 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w gminie Krasne

	2016	2017	2018	2019	2020
Wiek przedprodukcyjny	20,7	20,8	21,1	21,0	21,3
Wiek produkcyjny	62,5	62,0	61,7	61,3	61,2
Wiek poprodukcyjny	20,7	17,2	17,7	17,7	17,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

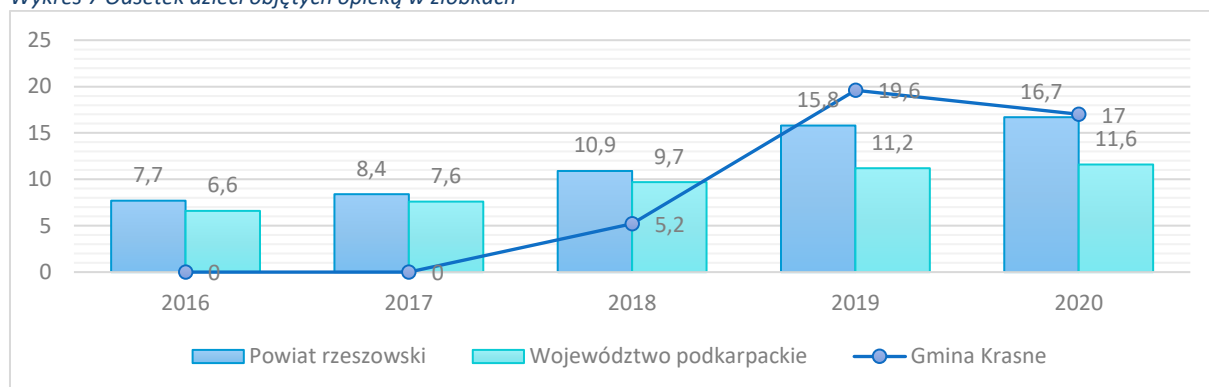
Edukacja

Na terenie gminy Krasne działa 5 jednostek oświatowych: jedno przedszkole w Palikówce, jeden zespół szkolno-przedszkolny w Krasnem, jedna szkoła podstawowa w Palikówce oraz dwa zespoły szkół w Malawie i Strażowie. Dodatkowo na terenie Krasnem mieści się jeden żłobek w Krasnem.

Do 2017 roku na terenie gminy Krasne nie działał żaden żłobek. W 2018 powstał Publiczny Żłobek w Krasnem, a odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach wyniósł 5,2%. W kolejnych latach wartość ta miała tendencję wzrostu, co pokazuje że placówki takie jak żłobek były silną potrzebą mieszkańców. Do 2019 roku widoczna była tendencja wzrostowa tego wskaźnika (do 19,6%), ostatecznie w 2020 roku wyniósł on 17%. Pozytywnym zjawiskiem jest to, że w gminie Krasne odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach jest wyższy w porównaniu do województwa. Oznacza to, że żłobek w Krasnem oferuje usługi na atrakcyjnym poziomie a rodzice chętnie z nich korzystają.

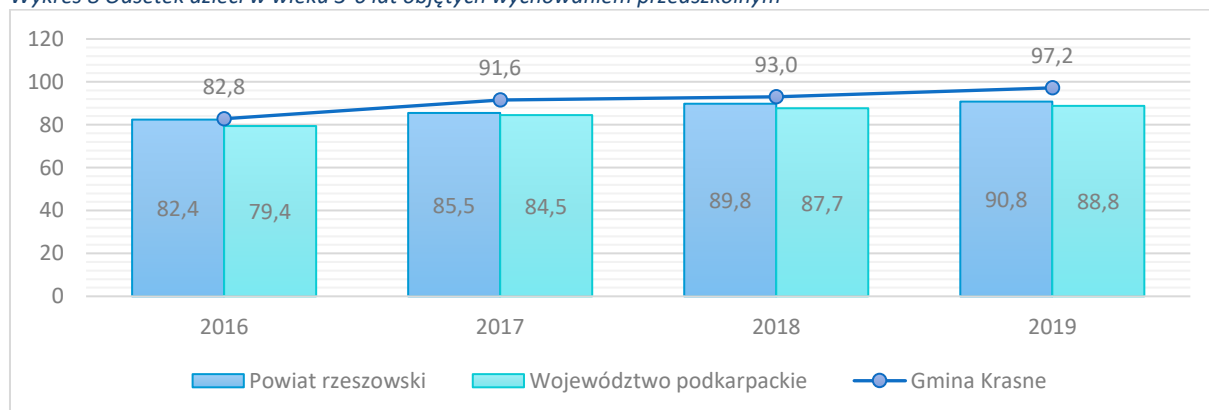
Wykres 7 Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Według danych GUS w gminie Krasne odsetek dzieci objętych opieką przedszkolną w latach 2016-2019 był wysoki i miał tendencję wzrostową. W ciągu czterech lat zwiększył się o 15,4 pp. Taki wynik sugeruje, że mieszkańcy chętnie wysyłają dzieci do placówek przedszkolnych umieszczonych na terenie gminy Krasne, co oznaczać może iż są to placówki zaufane i oferujące atrakcyjną ofertę edukacyjną.

Wykres 8 Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym

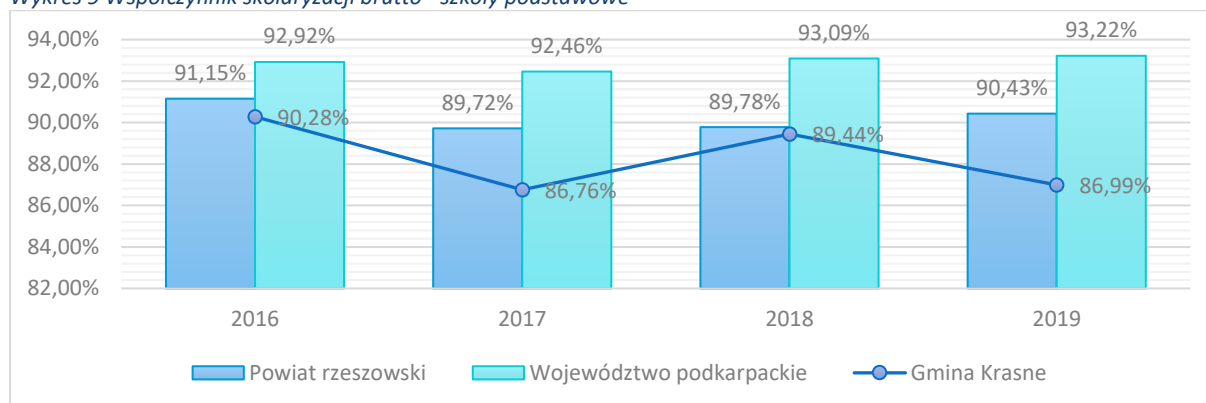

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2016-2020 w przedszkolach na terenie gminy nie było przypadku orzeczenia o potrzebie wczesnego wspomagania, mimo to jednostki są przygotowane na objęcie dzieci ze szczególnymi potrzebami opieką oraz organizację dodatkowych zajęć. Analizując sytuację dotyczącą dzieci objętych kształceniem specjalnym w ostatnich latach, można zauważyć wzrost. W 2021 r. w porównaniu do 2016 r. liczba dzieci z orzeczeniem w szkołach była wyższa o ponad 20 i wynosiła w 2021 r. 26 dzieci. Nieco niższa jest liczba dzieci z orzeczeniem w przedszkolu, w 2021 r. była równa 6, w poprzednich latach wahała się od 1-2. W gminie nie funkcjonują szkolne oddziały integracyjne, jednakże jeśli zajdzie taka potrzeba zostaną one utworzone, aktualnie szkoły w gminie realizują w pełni zalecenia wynikające z orzeczeń przez wykwalifikowaną kadrę nauczycielską. Urząd Gminy w Krasnem realizuje również działania z zakresu dowozu uczniów niepełnosprawnych do szkół, w 2020 r. wydatek ze strony budżetu wynosił 71 492,20 zł.

Według danych GUS na przestrzeni analizowanych lat, współczynnik skolaryzacji brutto w gminie Krasne w 2016 roku wynosił 90,28%, a w następnych latach jego poziom był niestabilny i spadał, ostatecznie w 2019 roku osiągając 86,99%. Świadczy to o uczęszczaniu części dzieci zamieszkujących gminę Krasne do szkół z innych gmin.

Wykres 9 Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły podstawowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Na podstawie analizy wyników egzaminu ósmoklasisty można ocenić poziom nauczania i wiedzy uczniów. Biorąc pod uwagę egzamin ósmoklasisty z 2021 roku w gminie Krasne, wyróżniają się jego wysokie wyniki na tle powiatu rzeszowskiego oraz województwa podkarpackiego. W przypadku egzaminu z matematyki, wynik w gminie był aż o około 10 pp. wyższy w porównaniu do powiatu oraz województwa. Z języka angielskiego uczniowie w gminie Krasne mieli wyniki wyższe w granicach 5 pp., natomiast z języka polskiego były wyższe o 3pp. niż w powiecie oraz około 7pp. niż w całym województwie.

Tabela 4 Wyniki egzaminu ósmoklasisty

	Gmina Krasne	Powiat rzeszowski	Województwo podkarpackie
Język polski	68,69%	65,04%	61,60%
Matematyka	59,24%	50,24%	49,17%
Język angielski	70,42%	65,55%	64,97%

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>, 2021 rok

Tabela przedstawia wydatki gminy Krasne w sektorze oświata i wychowanie w latach 2016-2020. Największe kwoty gmina Krasne przekazała na szkoły podstawowe. W analizowanych latach zwiększyły się wydatki gminy na przedszkola o 47% (kwota większa o 2 167 678 złotych). Wzrosły również wydatki na szkoły podstawowe w granicach 3% (329 794 złotych).

Tabela 5 Wydatki budżetu gminy - oświata i wychowanie

	Przedszkola	Szkoły podstawowe	Dowożenie uczniów do szkół
2016	4 611 836 zł	10 445 867 zł	101 830 zł
2017	7 560 033 zł	10 297 099 zł	117 917 zł
2018	4 790 202 zł	8 050 59 zł	125 850 zł
2019	5 595 867 zł	12 551 824 zł	122 781 zł
2020	6 779 514 zł	10 775 661 zł	85 921 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

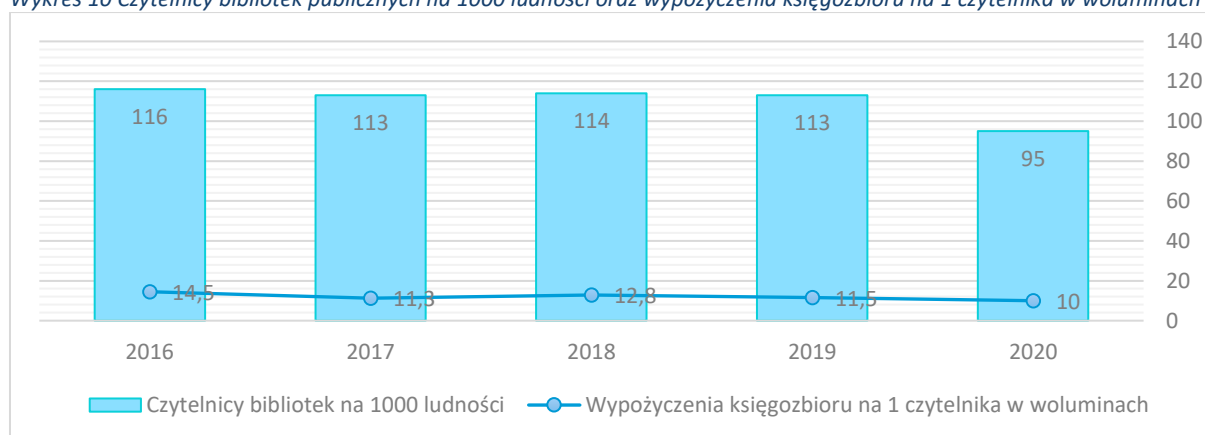
Kultura i turystyka

Gminne zasoby kulturowe mają przede wszystkim znaczenie lokalne i regionalne. Umożliwiają one poznanie historii, tradycji i wytworów kultury mieszkańców. Jednocześnie wzmacniają one atrakcyjność turystyczną gminy i mogą stanowić czynnik zachęcający turystów do odwiedzenia gminy.

Na przestrzeni lat 2016-2020 zaobserwowano zjawisko spadku liczby czytelników bibliotek na 1 000 mieszkańców. Porównując rok 2016 do 2020 jest to spadek o 21 osób. Proporcjonalnie do tych danych, spada również ilość wypożyczania księgozbioru. W tym przypadku w latach 2016-2020 widoczny jest spadek o 4,5 wolumina. Wolumin to pojedynczy fizyczny egzemplarz książki w znaczeniu bibliotecznym.

Wykres 10 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności oraz wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Łączna całkowita kwota wydatków budżetu gminy na rzecz kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wyniosła 6 404 714 złotych. Gmina w analizowanych latach największe wydatki zarejestrowała w sektorze domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby, które wyniosły 98% kwoty całkowitej. 91 690 złotych wydane zostało w latach 2016-2020 na pozostałą działalność mającą na celu

dbanie o dziedzictwo narodowe. Najmniejsze wydatki zostały zarejestrowane w sektorze ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, które wyniosły równo 60 000 złotych. Należy dodać, że w ostatnich dwóch analizowanych latach gmina nie zarejestrowała w tym sektorze żadnych wydatków.

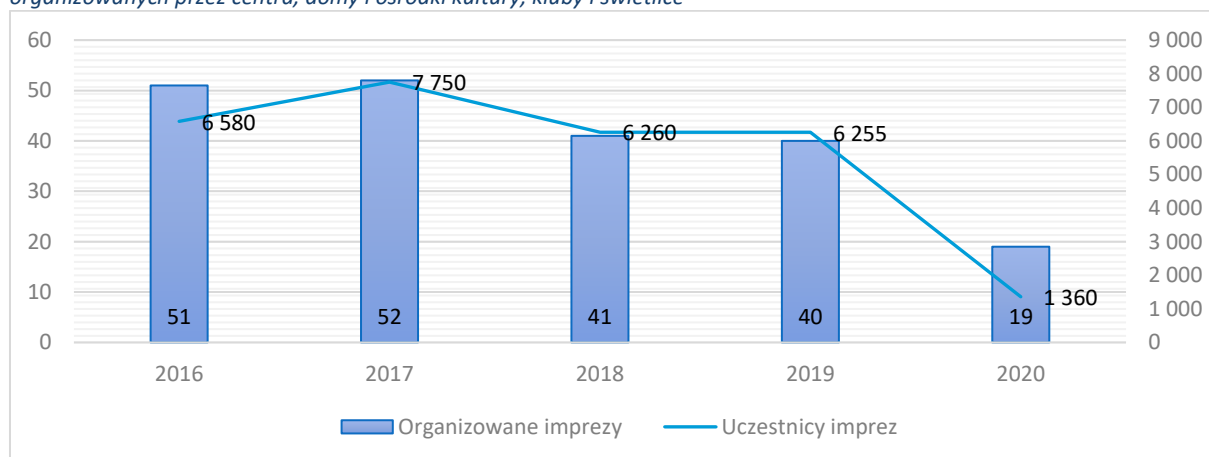
Tabela 6 Wydatki budżetu gminy - kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

	Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	Pozostała działalność
2016	841 470 zł	20 000 zł	0 zł
2017	707 257 zł	20 000 zł	48 327 zł
2018	3 142 084 zł	20 000 zł	28 372 zł
2019	801 185 zł	0 zł	14 991 zł
2020	761 028 zł	0 zł	0 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Gmina Krasne w latach 2016-2020 zorganizowała łącznie 203 wydarzenia dla mieszkańców, w których łącznie wzięło udział 28 205 osób. Największa ilość imprez zorganizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice odbyła się w 2016 i 2017 roku, następnie w kolejnych latach widoczna jest tendencja spadku. Adekwatnie do tych danych, widoczny jest spadek uczestników tychże imprez. W latach 2016-2020 liczba osób uczestniczących w wydarzeniach organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice spadła łącznie o 5 220 osób.

Wykres 11 Imprezy organizowane przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice oraz uczestnicy imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Atrakcję turystyczną w gminie Krasne stanowią w głównej mierze wycieczki przez tereny Pradoliny Podkarpackiej, stanowiącej równoleżnikowe, płaskie obniżenie szerokości około 4 - 6 km, ciągnące się u podnóża Karpat. Gmina Krasne to w większości pagórkowaty teren, od południa porośnięty lasami, poprzecinany licznymi potokami i ciekami, które

wijąc się między wzniesieniami stanowią atrakcje turystyczno-rekreacyjną. Dodatkowym atutem turystycznym gminy Krasne są występujące złoża torfu, które nie są eksploatowane. Ze względu na ich wysoką wartość przyrodniczą, powstał zamiar utworzenia tam rezerwatu przyrody. Gmina Krasne położona jest na pograniczu dwóch makroregionów, tj. Kotliny Sandomierskiej i Pogórza Karpackiego. W obrębie jednostki geologicznej zwanej zapadliskiem podkarpackim, powstałej w wyniku ruchów górotwórczych Karpat, podczas których wielkie masy skalne zostały przemieszczone w kierunku północnym, tworząc wzdłuż czoła Karpat zagłębienie, nieckę, tzw. Rynnę Podkarpacką. Sprawia to, że teren gminy Krasne jest obecnie atrakcyjny krajobrazowo. Około 7 proc. powierzchni gminy należy do strefy chronionego krajobrazu. Przez teren gminy Krasne biegną dwa szlaki turystyczne oznaczone kolorem zielonym i kolorem żółtym, urozmaicając jej walory turystyczne. Istotne dla atrakcyjności turystycznej terenu mają miejsca, z których można podziwiać rozległe widoki. Punkty widokowe są jednym z największych atrakcji turystycznych południowo-wschodniej części gminy.

Punkty widokowe gminy Krasne:

- Punkt widokowy przy szlaku zielonym w przysiółku Malawy. Rozległy widok na zachód od Rzeszowa poprzez całą dolinę Wisłoka i Płaskowyż Kolbuszowski w kierunku północnym, a kończąc na widocznym w kierunku północno-wschodnim przy dobrej widoczności Łańcutie.
- Punkt widokowy przy szlaku zielonym na szczycie góry św. Marii Magdaleny. Widok z tego punktu również rozpościera się na zachód od Rzeszowa, jednak jest nieco ograniczony od strony zachodniej, natomiast bardziej rozbudowany od strony wschodniej.

W sołectwie Krasne znajdują się takie istotne punkty turystyczne jak:

- Figurka Matki Boskiej ustawiona w 1910 r. jako pomnik Bitwy pod Grunwaldem.
- Barokowa figurka św. Antoniego z XVIII w.
- Stary kościół, murowany, wzniesiony w 2 połowie XVIII w., rozbudowa w pierwszej połowie XX
- Kaplica grobowa Bielańskich z XIX w. W jej podziemiu znajdują się prochy fundatorów kaplicy i duszpasterzy tutejszej parafii.

W sołectwie Malawa znajdują się takie istotne punkty turystyczne jak:

- Kościół pw. św. Marii Magdaleny, ufundowany w 1713 r. przez ks. Jerzego Lubomirskiego.

- Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca, zbudowany w 1923 r. w stylu neogotyckim.

W sołectwie Strażów znajdują się takie istotne punkty turystyczne jak:

- Pomnik Grunwaldu z 1910 r. dla upamiętnienia 500. rocznicy zwycięskiej bitwy na polach Grunwaldu.
- Kościół parafialny pw. MB Królowej Polski zbudowany w 1949 r.

W sołectwie Palikówka znajdują się takie istotne punkty turystyczne jak:

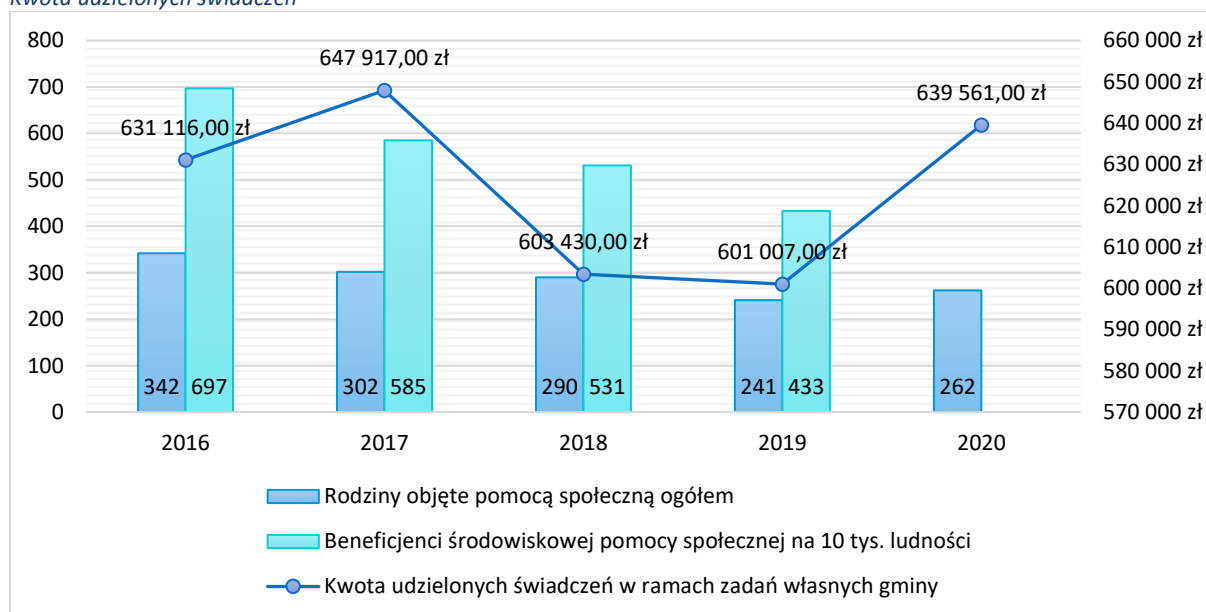
- Pomnik Matki Boskiej z 1910 r upamiętniający 500 lecie bitwy pod Grunwaldem.
- Figurka św. Jana Nepomucena z drugiej połowy XIX wieku.

Pomoc społeczna

Działania pomocy społecznej mają na celu wsparcie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwić im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W analizowanym okresie 2016-2020 liczba osób objętych pomocą społeczną spadła o 23%, co uznaje się za pozytywne zjawisko. Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tysięcy ludności spadła o 38% w latach 2016-2019 (z 697 do 433 osób). Łączna kwota udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych gminy w 2020 roku wyniosła 639 561 złotych – jest to więcej o 8 445 złotych w porównaniu z 2016.

Wykres 12 Rodziny objęte pomocą społeczną ogółem, beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności oraz Kwota udzielonych świadczeń

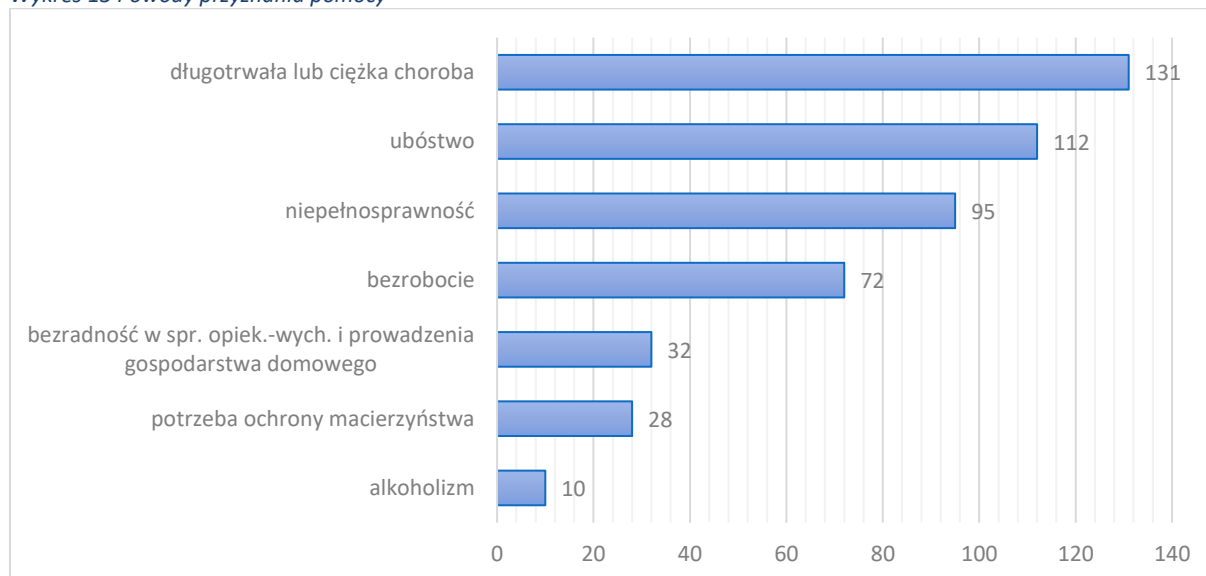

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, 2021 rok

Wśród najczęstszych powodów przyznania pomocy społecznej w gminie Krasne na pierwszym miejscu jest długotrwała lub ciężka choroba, która stanowi 25%. Następnie ubóstwo, stanowiące 21%, oraz

niepełnosprawność - 18%. W 2020 r. udzielono pomocy ze względu na niepełnosprawność 95 rodzinom, a liczba osób w rodzinach była równa 150. Gmina realizuje specjalistyczne usługi opiekuńcze dedykowane dzieciom z niepełnosprawnością na bieżącym, wedle zgłaszanych potrzeb. W latach 2016-2020 gmina nie realizowała programów Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej takich jak „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” i „Opieka wytchnieniowa”. W 2022 r. Program Opieka wytchnieniowa będzie realizowany po raz pierwszy.

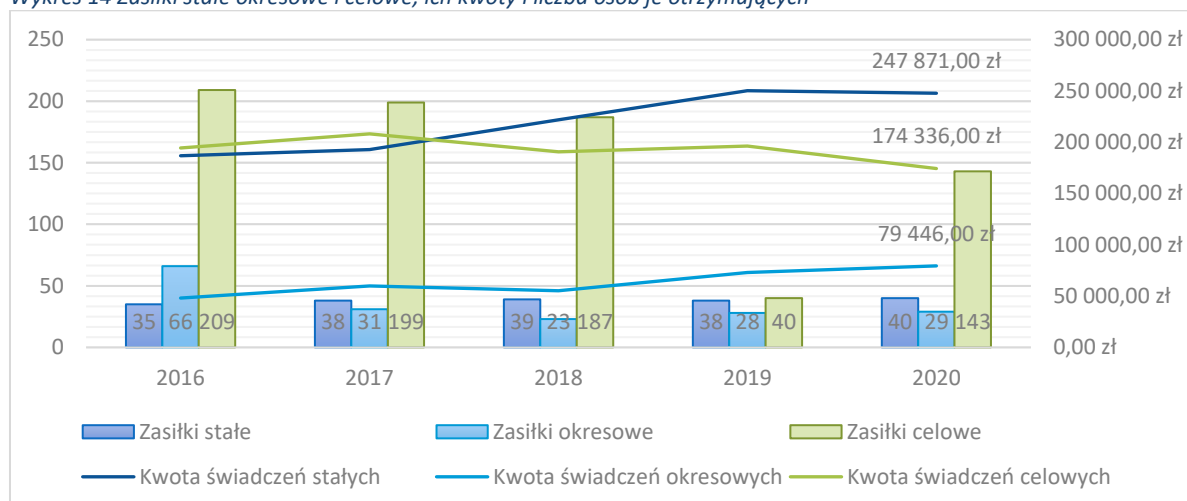
Wykres 13 Powody przyznania pomocy

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, 2021 rok

W analizowanych pięciu latach liczba udzielonych zasiłków stałych utrzymywała się na stosunkowo równym poziomie, jednak wzrosła kwota udzielonych świadczeń stałych wzrosła na przestrzeni pięciu lat o około 33% i wyniosła 247 871 złotych. W przypadku zasiłków okresowych widoczny jest nieznaczny spadek ich liczby w latach 2016-2020. Kwota udzielonych świadczeń okresowych wzrosła o 65%, wynosząc w ostatnim roku 79 446 złotych. Największy spadek widoczny jest w przypadku zasiłków celowych – w ostatnich pięciu latach ich liczba zmniejszyła się do 134. Spadek zanotowano również w kwocie udzielanych świadczeń celowych, wynosił on 10%.

Wykres 14 Zasiłki stałe okresowe i celowe, ich kwoty i liczba osób je otrzymujących

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, 2021 rok

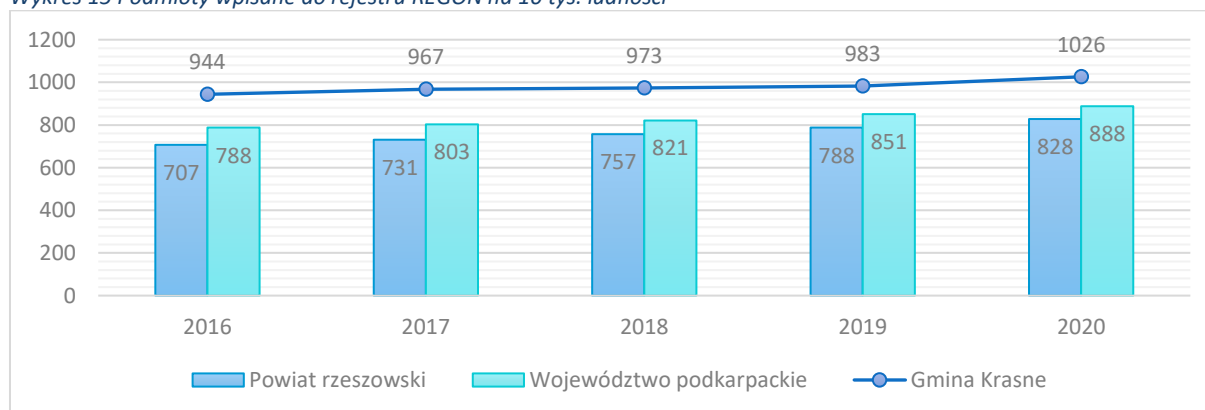
Przedsiębiorczość

Przedsiębiorcy, oprócz naturalnego dążenia do osiągnięcia zysku, kierują się takimi motywami jak pragnienie niezależności, samorealizacji oraz urzeczywistnienia wizji.

Pozytywne tendencje dotyczące wzrostu liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON są zauważalne. W 2020 roku w przeliczeniu na 10 tys. ludności dla gminy Krasne ilość podmiotów wpisanych do rejestru była równa 1026. W porównaniu z rokiem 2016 to wzrost o ponad 8%. Jest to bardzo pozytywne zjawisko. Powiat rzeszowski oraz województwo podkarpackie również zanotowały wzrost w tej dziedzinie, jednak na niższym poziomie.

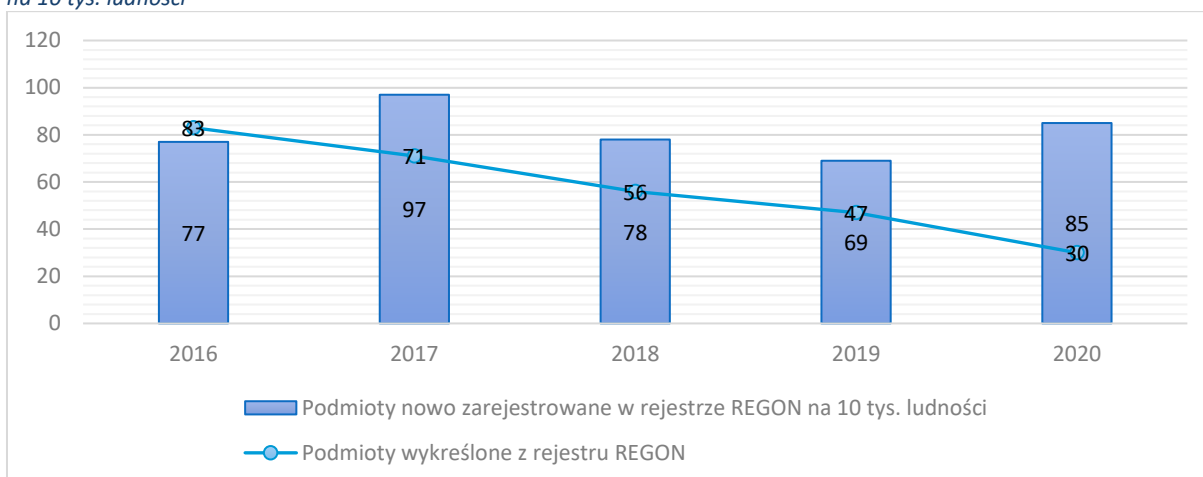
Wykres 15 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Rozwój gospodarczy gminy można ocenić pozytywnie. W okresie 2016-2020 r. w gminie Krasne nastąpił wzrost liczby nowo zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON, przy jednoczesnym spadku liczby podmiotów wykreślonych w analizowanych latach. Przedstawione wyniki przemawiają za tym, że gmina Krasne jest atrakcyjnym miejscem do zakładania nowych działalności.

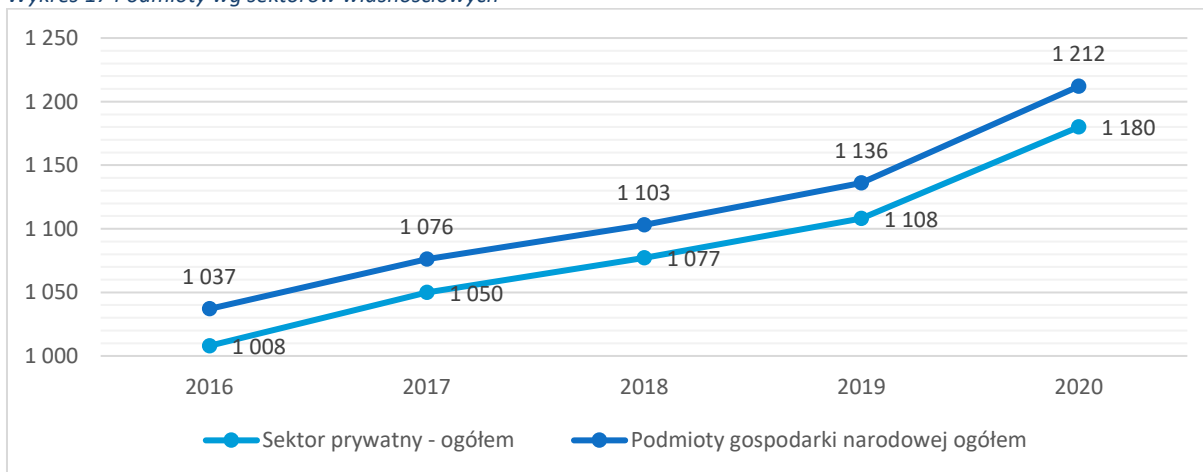
Wykres 16 Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności oraz podmioty wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W analizowanych pięciu latach liczba podmiotów w sektorze prywatnym ogółem miała tendencję wzrostu, co jest pozytywnym zjawiskiem. W 2016 roku wynosiła 1 008, ostatecznie zwiększając się o 17% i w 2020 roku osiągnęła liczbę 1 180. W przypadku podmiotów gospodarki narodowej ogółem, również zarejestrowano wzrost, w tym przypadku na poziomie 16%, osiągając w 2016 roku wartość 1 037, i odpowiednio w 2020 roku 1 212.

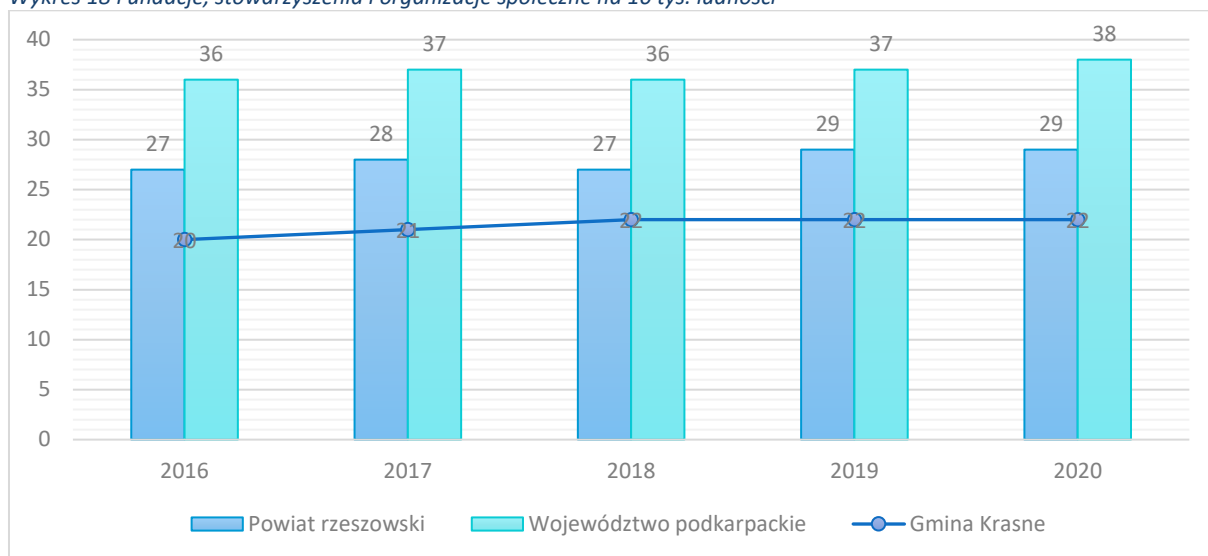
Wykres 17 Podmioty wg sektorów własnościowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. ludności w badanym okresie jest niższy niż w powiecie oraz województwie. Nastąpił nieznaczny jego wzrost z 20 w 2016 roku do 22 w 2020.

Wykres 18 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

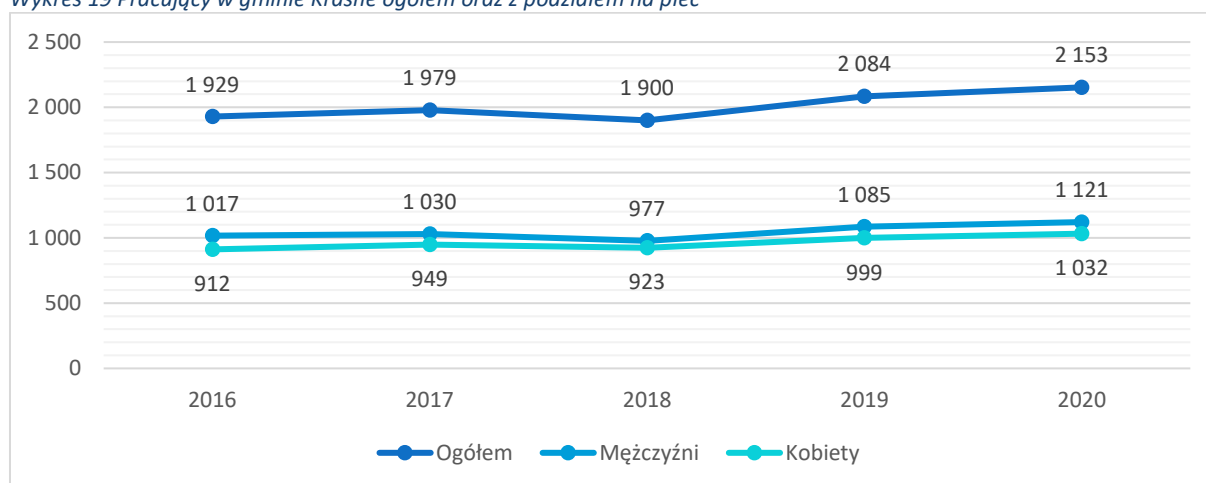
Rynek pracy

Rynek pracy jest ogólnie definiowany jako ogół zależnych od instytucji form i procesów najmu pracowników oraz uwarunkowań negocjacyjnych w stosunku do warunków pracy i płacy, kształtowany jest poprzez podaż pracy oraz popyt na pracę. Głównymi funkcjami rynku pracy są alokacja i realokacja zasobów ludzkich. Analiza lokalnego rynku pracy opiera się o pogłębione badanie wielu czynników mających wpływ na biznesowe uzasadnienie lokowania przedsiębiorstw. Pozwoli to na kompleksową ocenę atrakcyjności rynku.

Według danych GUS, na koniec roku 2020 w gminie Krasne ogółem osób pracujących było 2 153, w tym 1 121 mężczyzn oraz 1 032 kobiety. Analizując lata 2016–2020, ogółem liczba pracujących w gminie Krasne miała tendencję wzrostową. Jedynie w roku 2018 liczba osób pracujących nieznacznie spadła. W ogólnym rozrachunku liczba osób pracujących w latach 2016–2020 wzrosła o 224 osoby, w tym liczba mężczyzn pracujących o 104, natomiast liczba kobiet pracujących o 120. Widoczne jest zmniejszanie się dysproporcji pomiędzy pracującymi kobietami a mężczyznami.

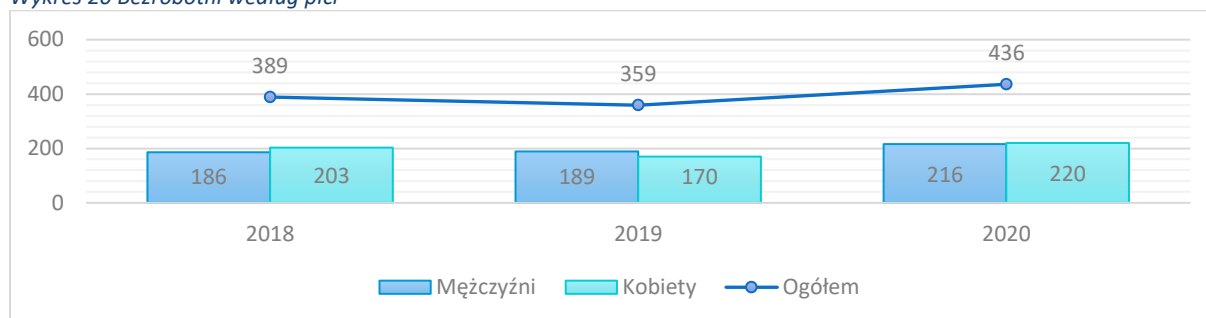
Wykres 19 Pracujący w gminie Krasne ogółem oraz z podziałem na płeć

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Dynamika w liczbie osób bezrobotnych z podziałem na płeć na terenie gminy Krasne w latach 2018-2020 prezentuje się następująco. W latach 2018 roku kobiety stanowiły 52% osób bezrobotnych w gminie Krasne, podczas gdy mężczyzn bezrobotnych było 48%. W roku 2019 sytuacja zmieniła się – grupa bezrobotnych mężczyzn wynosiła 52%. Według danych GUS w 2020 roku ponownie kobiety stanowiły większość w grupie bezrobotnych mieszkańców gminy Krasne. Widocznym jest, że różnice te nie są wysokie, co jest rzadko spotykaną sytuacją.

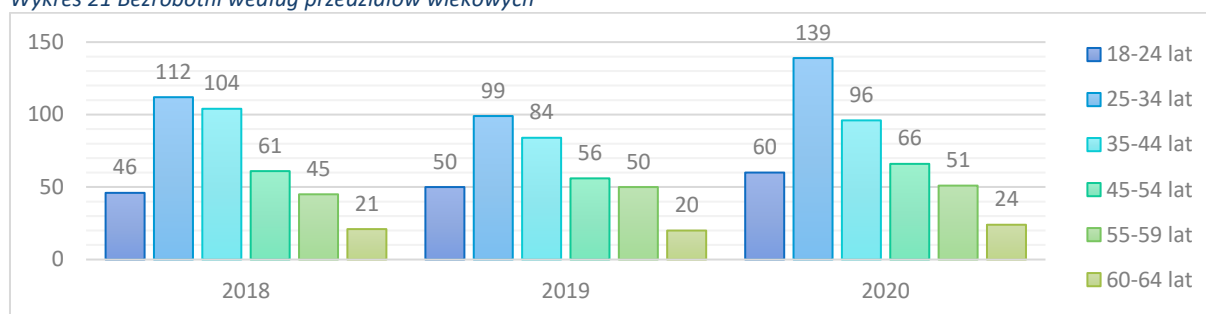
Wykres 20 Bezrobotni według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Według Powiatowego Urzędu Pracy w Rzeszowie, w gminie Krasne łączna liczba osób bezrobotnych w roku 2020 wyniosła 436 osób. W porównaniu do poprzednich lat liczba ta wzrosła. Widoczna jest sytuacja, w której największą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby w przedziale wiekowym 25-34 lat oraz 35-44 lat. Natomiast najmniejszą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby między 60 a 64 rokiem życia.

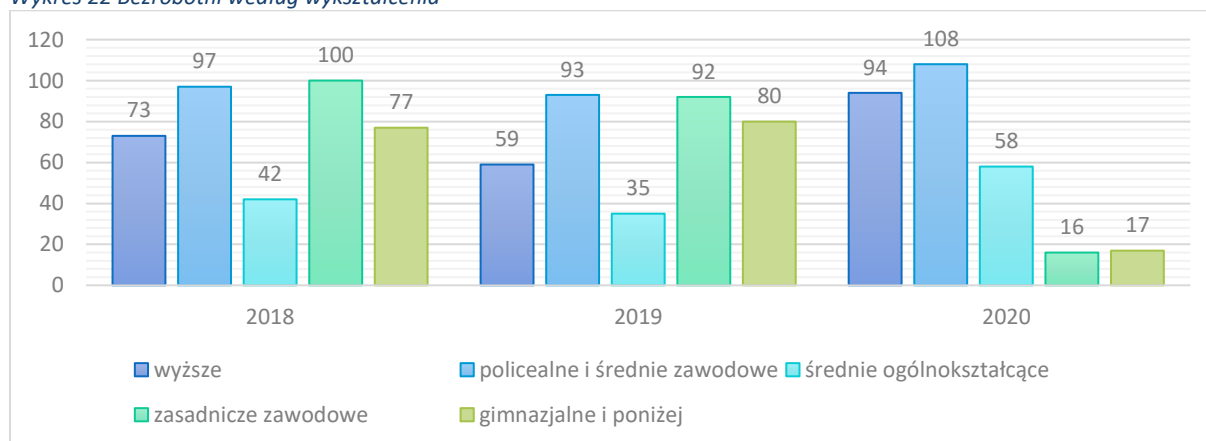
Wykres 21 Bezrobotni według przedziałów wiekowych

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Rzeszowie, 2021 rok

W ostatnim roku widoczne jest zjawisko bezrobocia osób o wyższym wykształceniu. Oznacza to, że w gminie Krasne brakuje miejsc pracy dla osób z wykształceniem wyższym, bardziej pożądane na rynku osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

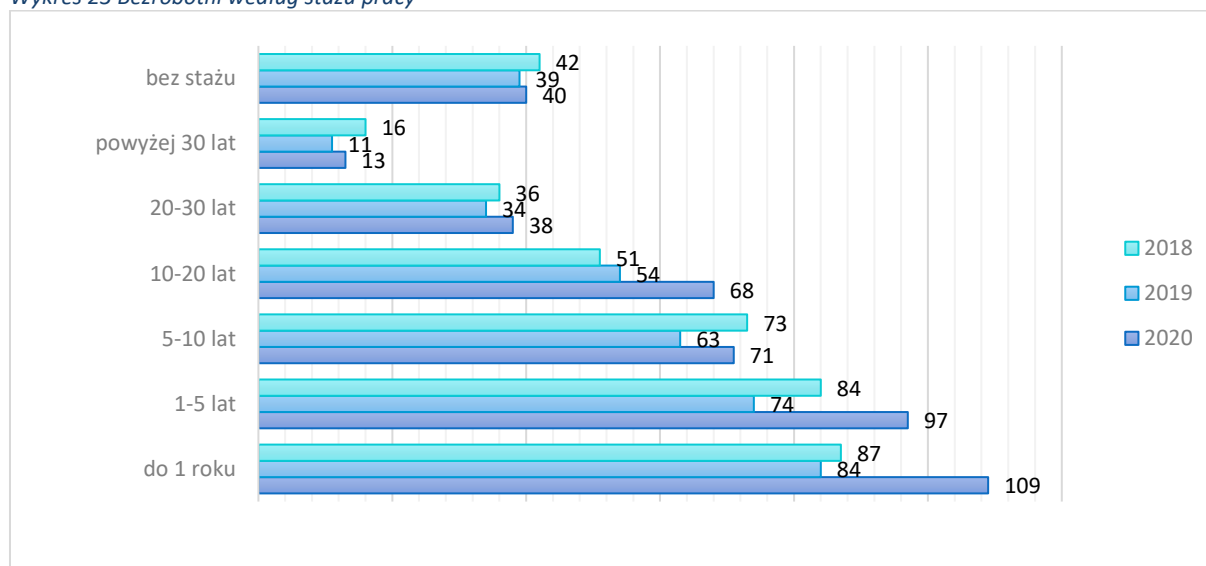
Wykres 22 Bezrobotni według wykształcenia

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Rzeszowie, 2021 rok

Najwięcej osób bezrobotnych w gminie Krasne w latach 2018-2020 to osoby ze stażem pracy do 1 roku. Z kolei najmniejsza grupa bezrobotnych mieszkańców w analizowanych latach posiadała staż powyżej 30 lat. Taki obraz sytuacji pozwala na stwierdzenie, że w gminie Krasne osoby bez doświadczenia zawodowego mają większe problemy ze znalezieniem zatrudnienia. Według zebranych danych, informacje te są zgodne z ilością osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym.

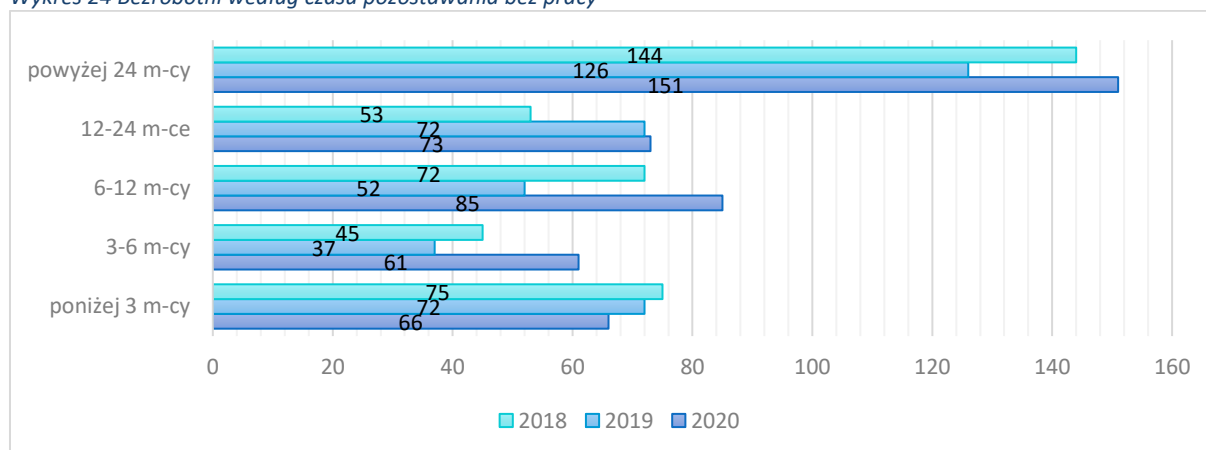
Wykres 23 Bezrobotni według stażu pracy

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Rzeszowie, 2021 rok

Największą grupą bezrobotnych były osoby, które pozostawały bez pracy powyżej 24 miesięcy. Taka sytuacja utrzymuje się od 2018 roku. W 2020 roku liczną grupę stanowią mieszkańcy, którzy bez pracy pozostawali przez okres około 6-12 miesięcy. Analiza wykresu pozwala wywnioskować, że w gminie Krasne znaczna liczba mieszkańców bezrobotnych miała problem ze znalezieniem pracy przez okres dłuższy niż rok, natomiast najmniejszą grupę stanowiły osoby poszukujące pracy przez okres około 3-6 miesięcy.

Wykres 24 Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Rzeszowie, 2021 rok

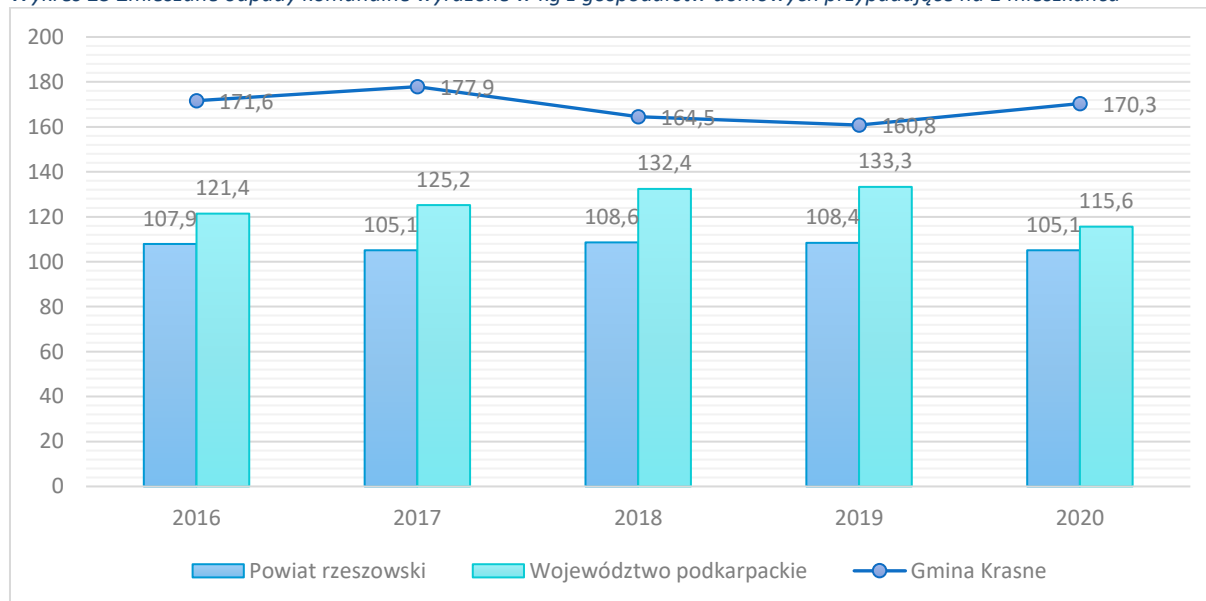
Ochrona środowiska

Organy władzy samorządowej mają obowiązek zadbać o prawidłowy stan środowiska i propagowanie postaw ekologicznych. Ochrona środowiska ma na celu zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów i składników przyrody, w szczególności dziko występujących roślin i zwierząt oraz kompleksów przyrodniczych i ekosystemów. Ochrona środowiska to również utrzymywanie otoczenia w czystości, minimalizacja zanieczyszczeń, czy zużycia mediów takich jak woda, energia cieplna. Na terenie wsi Krasne występują złoża torfu, które nie są eksploatowane. Ze względu na ich wysoką wartość przyrodniczą powstała idea utworzenia w tym miejscu rezerwatu przyrody. Ogółem około 7% powierzchni gminy należy do strefy krajobrazu chronionego.

Wyniki na wykresie wskazują, że mieszkańcy gminy Krasne generują bardzo duże ilości odpadów komunalnych. Na jednego mieszkańca przypada średnio 169kg odpadów w ciągu roku. W roku 2020 ilość odpadów wzrosła do ponad 170kg. W porównaniu do powiatu rzeszowskiego i województwa podkarpackiego jest to niechlubny wynik, gdyż w tych dwóch jednostkach terytorialnych ilość odpadów komunalnych przypadających na jednego mieszkańca miała tendencję spadku.

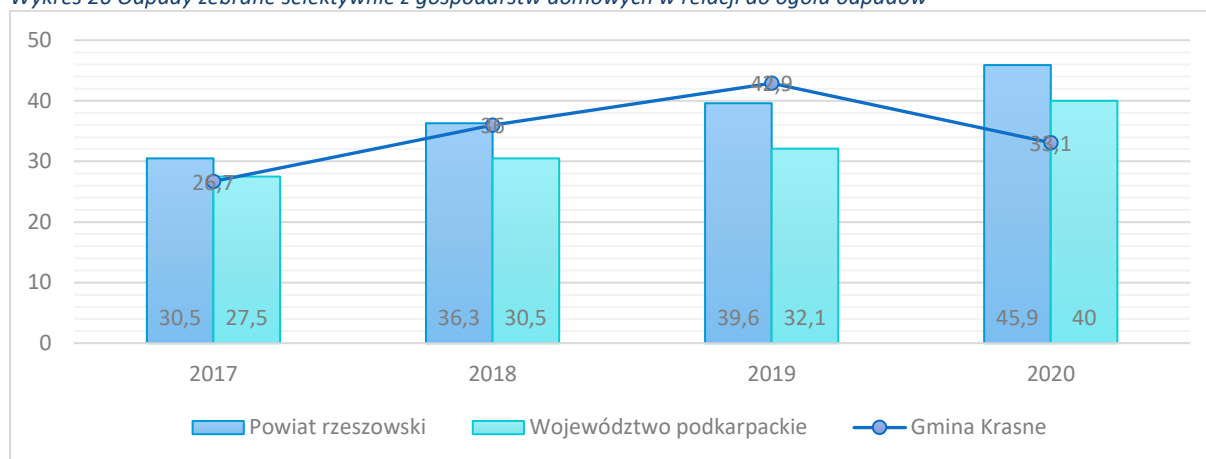
Wykres 25 Zmieszane odpady komunalne wyrażone w kg z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Analiza udziału procentowego odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów w latach 2017 do 2020 wypada nieco lepiej dla gminy Krasne niż dla porównywalnych obszarów powiatu rzeszowskiego i województwa podkarpackiego. Ilość zebranych odpadów wzrosła jedynie o kilka procent na przestrzeni analizowanego okresu czasu. W porównaniu, bardziej dynamiczny i wyższy wzrost zanotowano w powiecie rzeszowskim oraz województwie podkarpackim.

Wykres 26 Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Gmina Krasne w latach 2016-2020 przeznaczyła łącznie budżet w wysokości 53 584 złotych na utrzymanie zieleni w miastach i gminach oraz 8 222 860 złotych na gospodarkę odpadami komunalnymi. Dane nie zawierały informacji dotyczących wydatków w latach 2019 i 2020 w sektorze utrzymania zieleni w miastach i gminach. Analizowane dane pokazują, że z roku na rok wydatki gminy Krasne w sektorze oświetlenia oraz gospodarki odpadami komunalnymi wzrastały.

Tabela 7 Wydatki budżetu gminy - gospodarka komunalna i ochrona środowiska

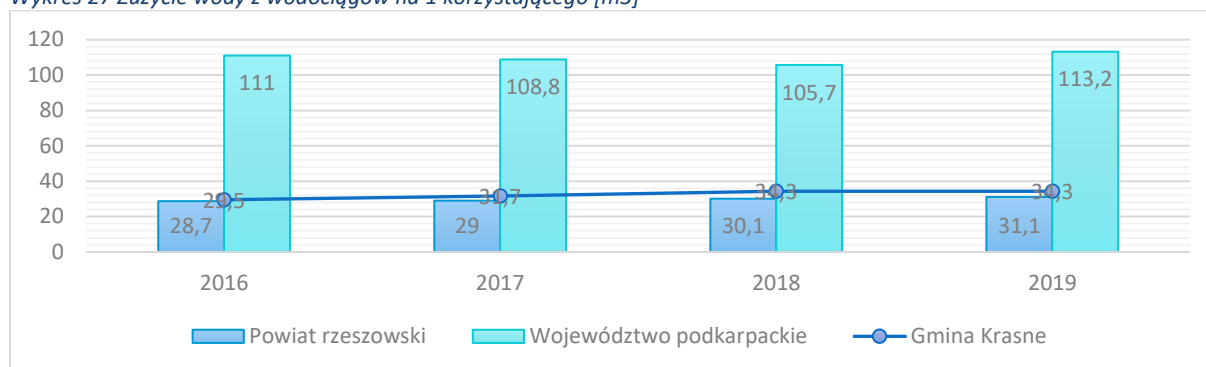
	Utrzymanie zieleni w miastach i gminach	Gospodarka odpadami komunalnymi
2016	21 021 zł	1 049 307 zł
2017	12 663 zł	1 023 591 zł
2018	19 900 zł	1 082 098 zł
2019	0 ²	1 368 714 zł
2020	0	3 699 150 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Zużycie wody z wodociągów na 1 korzystającą osobę w badanym okresie 2016 do 2019 r. jest wyższe w gminie Krasne niż w powiecie, co jest istotne biorąc pod uwagę niekorzystne prognozy na temat zmniejszających się zasobów wodnych na świecie. Co więcej, wartości te rosną z roku na rok.

² Zakład Usług Komunalnych w Krasnem przejął od urzędu zadania związane z bieżącym utrzymaniem dróg gminnych, terenów zielonych oraz placów zabaw.

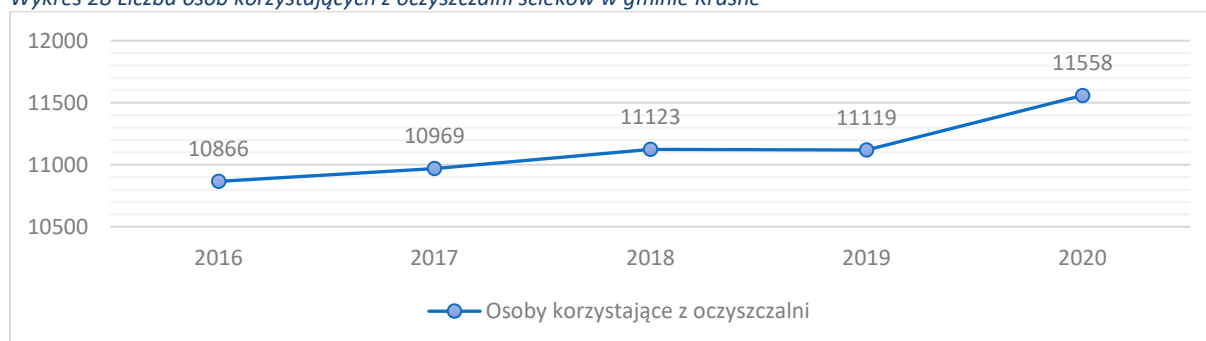
Wykres 27 Zużycie wody z wodociągów na 1 korzystającego [m3]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

A ostatnich pięciu latach widoczny jest wzrost liczby osób korzystających z oczyszczalni ścieków w gminie Krasne. Od 2016 roku wzrosła ona o 692 osoby i ostatecznie w 2020 wyniosła 11 558 osób. Jest to pozytywne zjawisko dla gminy.

Wykres 28 Liczba osób korzystających z oczyszczalni ścieków w gminie Krasne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W gminie widoczne jest zagrożenie suszą hydrologiczną, która występuje w następstwie suszy atmosferycznej, kiedy to przepływy w rzekach spadają poniżej wieloletnich średnich wartości. Z uwagi na negatywne konsekwencje tego zjawiska związane m.in. ze zmniejszaniem się zasobów wód powierzchniowych i obniżaniem poziomu zalegania wód podziemnych, istotne jest prowadzenie działań mających na celu retencjonowanie wód. Kluczowe jest zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych, ale również zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych. Natomiast z uwagi na możliwe wystąpienie powodzi istotne jest zabezpieczenie przede wszystkim terenów znajdujących się w zlewni potoku Młynówka.

Stan środowiska odgrywa kluczową rolę i wpływa na jakość życia mieszkańców gminy. Mimo ocenianej pozytywnie przez 63% mieszkańców jakości powietrza, w gminie zauważa się problem związany z zanieczyszczeniem powietrza. Głównym źródłem zanieczyszczeń jest emisja przemysłowo-usługowa (punktowa), której źródłem są procesy technologiczne i energetyczne spalanie paliw. Ponadto wpływ na niższą jakość powietrza ma również indywidualnie ogrzewanie domów, co powoduje emisję pyłów PM_{2,5} i PM₁₀, co jest szczególnie widoczne w okresie zimowym. W gminie Krasne odnotowuje się

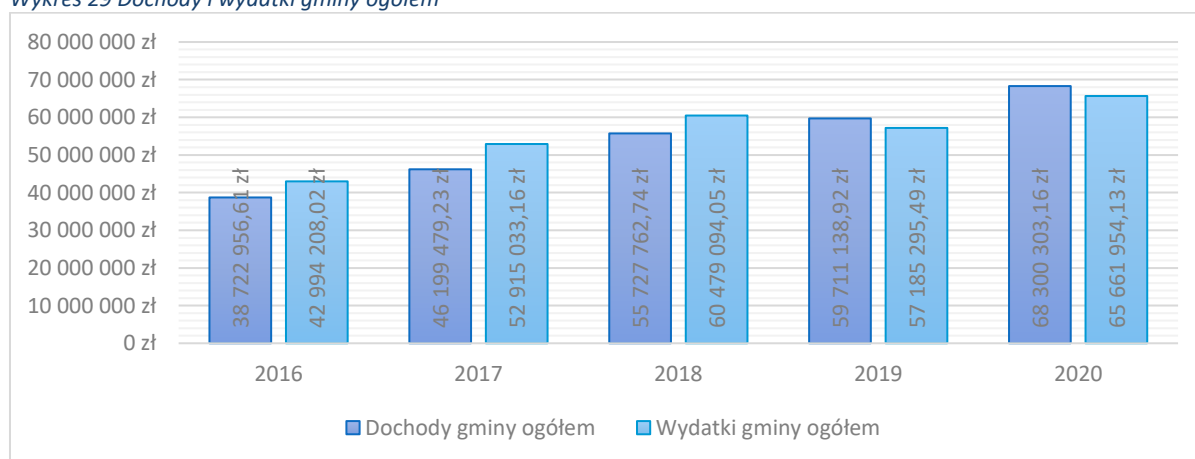
również zwiększenie ruchu samochodowego, co przekłada się na wzrost emisji liniowej, a największe stężenia zanieczyszczeń widoczne są w szczególności przy głównych szlakach komunikacyjnych. W celu ograniczenia i zmniejszenia poziomu zanieczyszczeń, za uzasadnione uznaje się prowadzenie działań mających na celu zwiększenie udziału energii produkowanej ze źródeł odnawialnych, działania edukacyjne, jak również współpraca w ramach ROF, na rzecz poprawy jakości środowiska, m.in. poprzez poprawę powiązań drogowych czy wspieranie rozwoju transportu multimodalnego.

Finanse samorządowe

Istotna z punktu widzenia gminy jest analiza sytuacji finansowej. Wysokość dochodów i wydatków w latach 2016-2020 utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Pozytywną sytuację zaobserwowano w 2019 roku, kiedy dochody były wyższe niż wydatki i wyniosły 59 711 138,92 złotych oraz w roku 2020 gdzie dochody wyniosły 68 300 303,16 złotych.

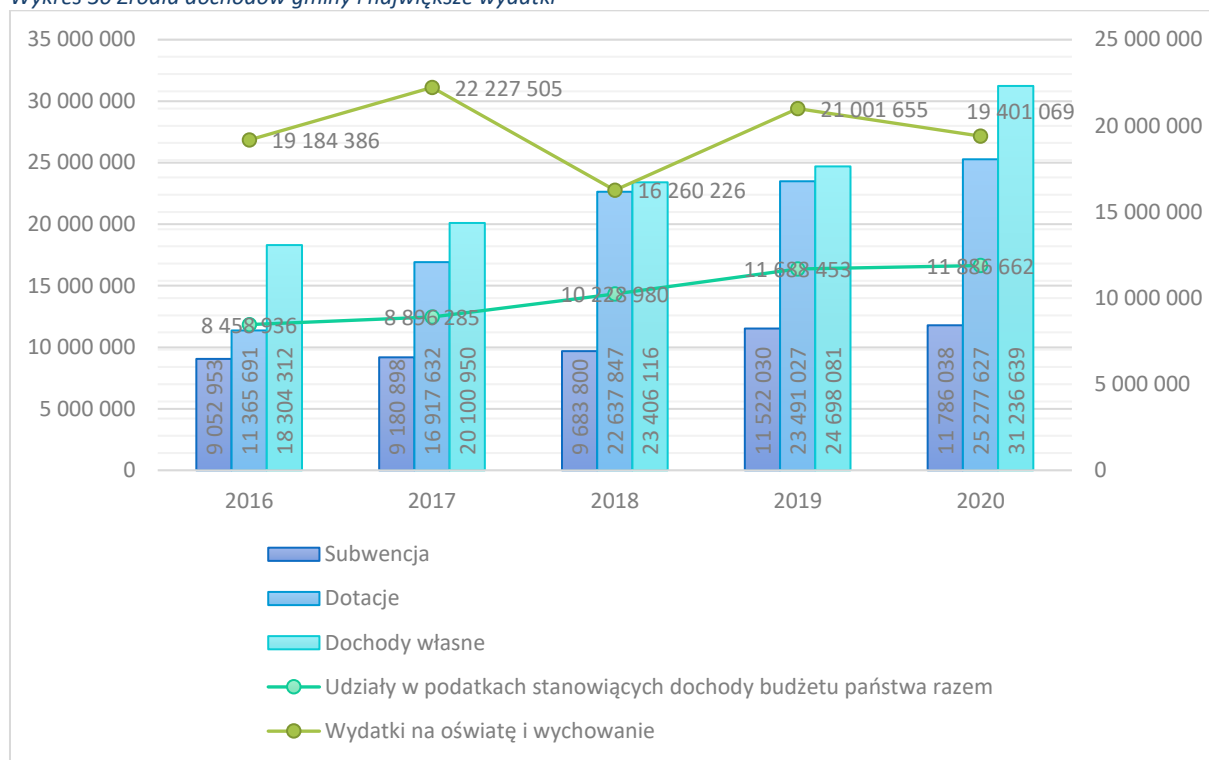
Wykres 29 Dochody i wydatki gminy ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W strukturze źródeł dochodów gminy Krasne w 2020 roku dominują dochody własne, które stanowią 46% , a następnie dotacje – 37%. Najmniej w źródłach dochodów stanowią subwencje – 17%. Wśród dochodów własnych największa kwota pochodziła z udziału w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa razem - 51 159 317 złotych. W przypadku wydatków, najwięcej było ich w sektorze oświaty i wychowania w latach 2016-2020 wyniosły łącznie 98 074 841 złotych, a najwyższy poziom osiągnęły w 2017 roku.

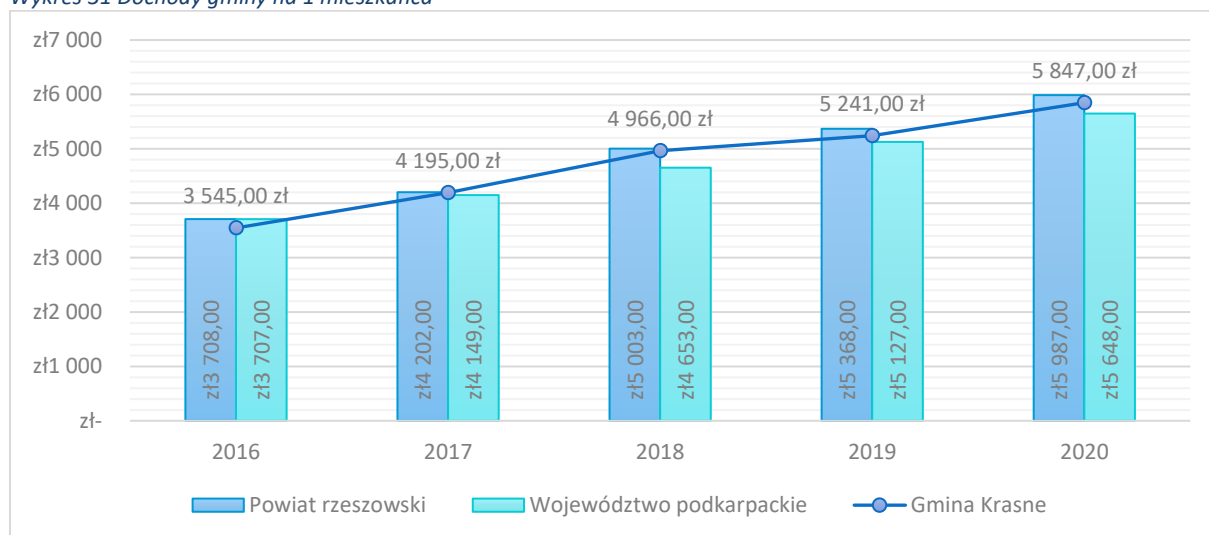
Wykres 30 Źródła dochodów gminy i największe wydatki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2016-2020 widoczny jest znaczny wzrost dochodów na 1 mieszkańca w gminie Krasne oraz powiecie rzeszowskim. Porównując dane dla tych jednostek można zauważyć, że dochody przypadające na 1 mieszkańca są bardzo zbliżone. Dochody te wyniosły w 2020 roku kolejno, dla gminy Krasne – 5 846 złotych, dla powiatu rzeszowskiego – 5 987 złotych.

Wykres 31 Dochody gminy na 1 mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Gmina oczami mieszkańców

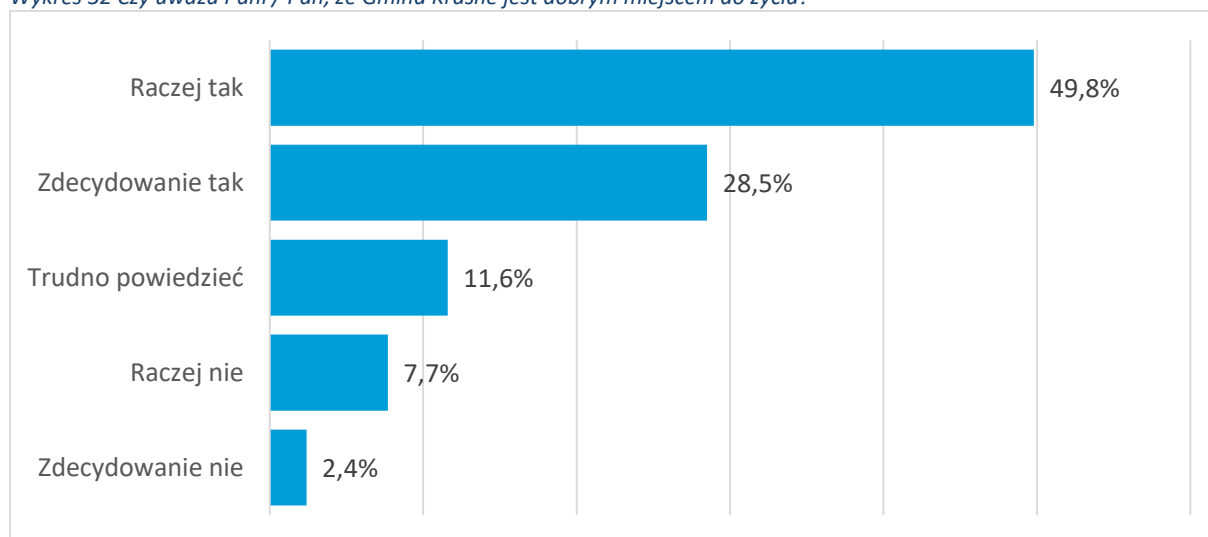
Opinia mieszkańców jest ważnym aspektem, który należy uwzględnić podczas sporządzania strategii rozwoju gminy. Stanowią oni główną grupę interesariuszy, których jakość życia może się realnie poprawić poprzez realizację przyszłych przedsięwzięć. Dzięki badaniu sondażowemu udało się dotrzeć do społeczności lokalnej i poznać ich opinie oraz spostrzeżenia na temat aktualnego stanu gminy, jej mocnych i słabych stron oraz pożądanego zadań rozwojowych.

Badanie zostało przygotowane w formie ankietowej (papierowej) oraz elektronicznej. Udało się dotrzeć do 207 badanych. Respondentami były osoby zamieszkujące gminę Krasne.

Pierwsze pytanie zadane ankietowanym dotyczyło oceny gminy Krasne z punktu widzenia ocenianej jakości życia na jej terenie. Łączna liczba pozytywnych ocen przekracza 78%. Jest to wynik bardzo pozytywny, świadczący o zadowoleniu z rozwoju i zmian identyfikowanych na terenie gminy. Zaledwie 10,1% osób negatywnie odnosi się do gminy Krasne jako dobrego miejsca do życia.

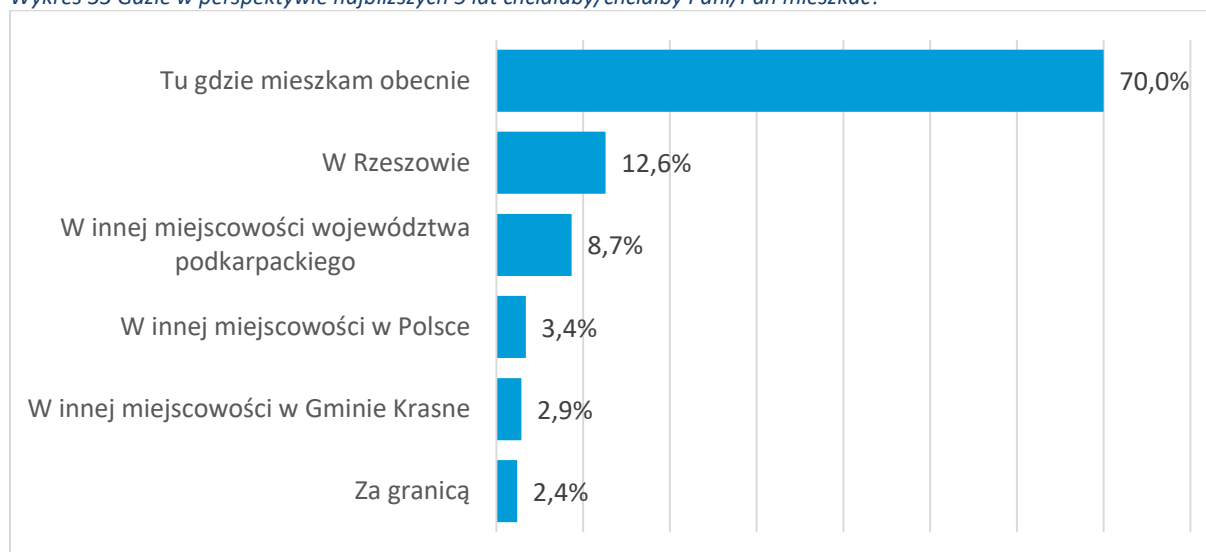
Wykres 32 Czy uważa Pani / Pan, że Gmina Krasne jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: badanie własne, n=207

Dominująca liczba mieszkańców w perspektywie najbliższych pięciu lat planuje pozostać w swoim aktualnym miejscu zamieszkania. Potwierdza to wniosek o wysokim przywiązaniu mieszkańców do zamieszkiwanych miejscowości. Niespełna 13% respondentów deklaruje, że chciałoby się przeprowadzić się do Rzeszowa. Zapewne ma to związek z szerszą ofertą edukacyjną i zawodową i wskazuje na pojawianie się grupy tzw. „powrotników” czyli osób decydujących się na reemigrację do swojego pierwotnego miejsca zamieszkania. Pozostali ankietowani planują przeprowadzić się do innej miejscowości województwa podkarpackiego (8,7%), innej miejscowości w Polsce (3,4%) lub do innej miejscowości w gminie Krasne (2,9%). Za granice chciałby wyjechać tylko 2,4% badanych.

Wykres 33 Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby/chciałby Pani/Pan mieszkać?

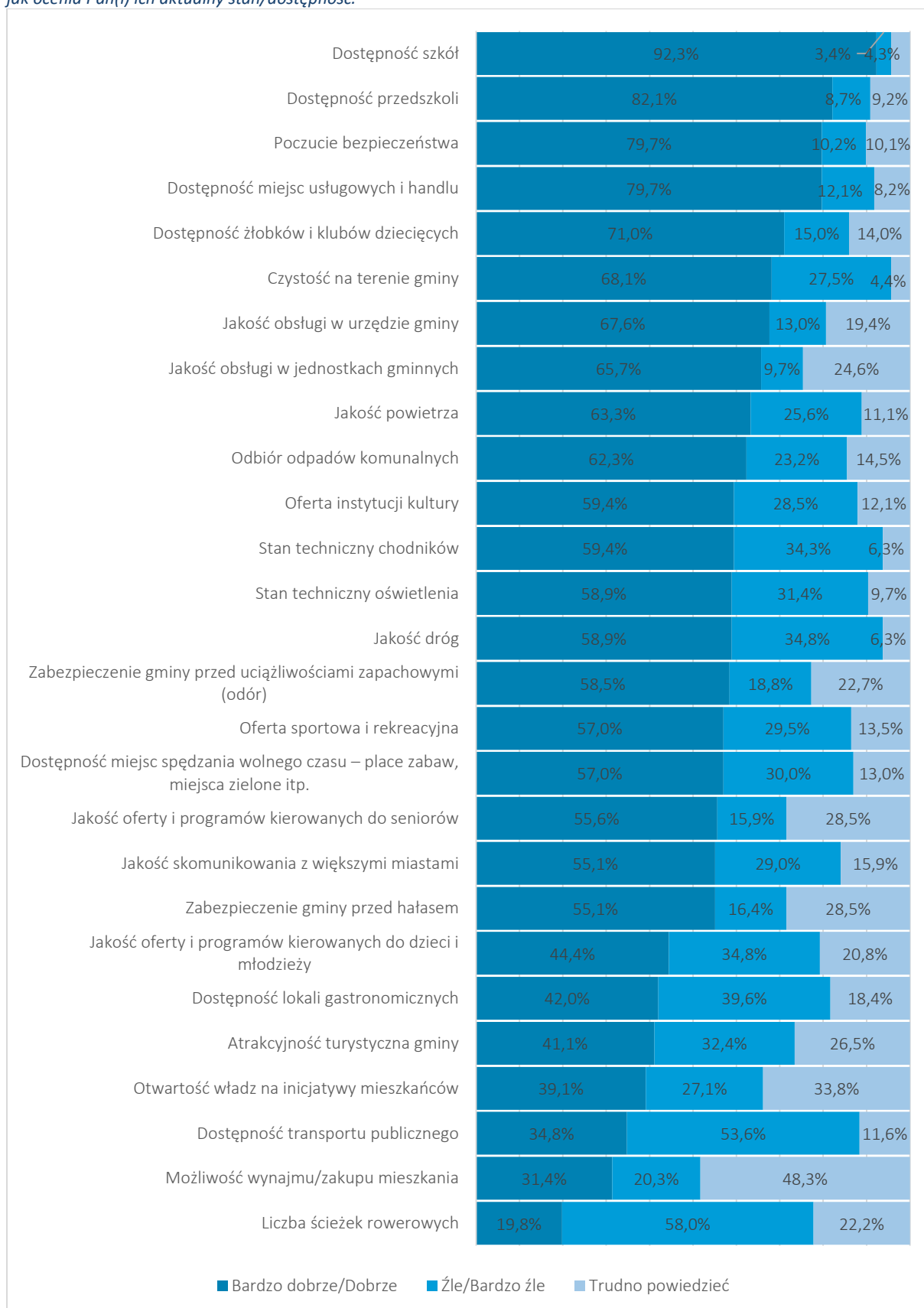
Źródło: badanie własne, n=207

W następnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o ocenę elementów infrastruktury oraz usług publicznych na terenie gminy Krasne. Na bardzo dobrym poziomie plasuje się dostępność szkół (92,3% pozytywnych ocen), przedszkoli (82,1%) oraz żłobków i klubów dziecięcych (71,0%). W znacznym stopniu podnosi to atrakcyjność osiedleńczą obszaru. Bardzo wysoko oceniane jest poczucie bezpieczeństwa w gminie – 79,7%. Świadczy to o niskim poziomie lokalnych problemów społecznych. W gminie Krasne dostępne są miejsca usługowe i handlowe (79,7%).

Aspektem, który uzyskał najwięcej negatywnych ocen jest liczba ścieżek rowerowych – 58,0%. Można wnioskować, iż jest to element, którego najbardziej brakuje mieszkańcom. Podobną liczbę negatywnych opinii otrzymała dostępność do transportu publicznego. Niezadowalający poziom rozwoju komunikacji publicznej jest istotnym problemem, ponieważ negatywnie wpływa na możliwość rozwoju edukacyjnego i zawodowego mieszkańców.

Dostępność lokali gastronomicznych otrzymała podobną liczbę ocen pozytywnych (42,0%), co negatywnych (39,6%). Świadczy to o ich umiarkowanym występowaniu w gminie, natomiast ich liczba i jakość lokali nie jest satysfakcjonująca dla mieszkańców.

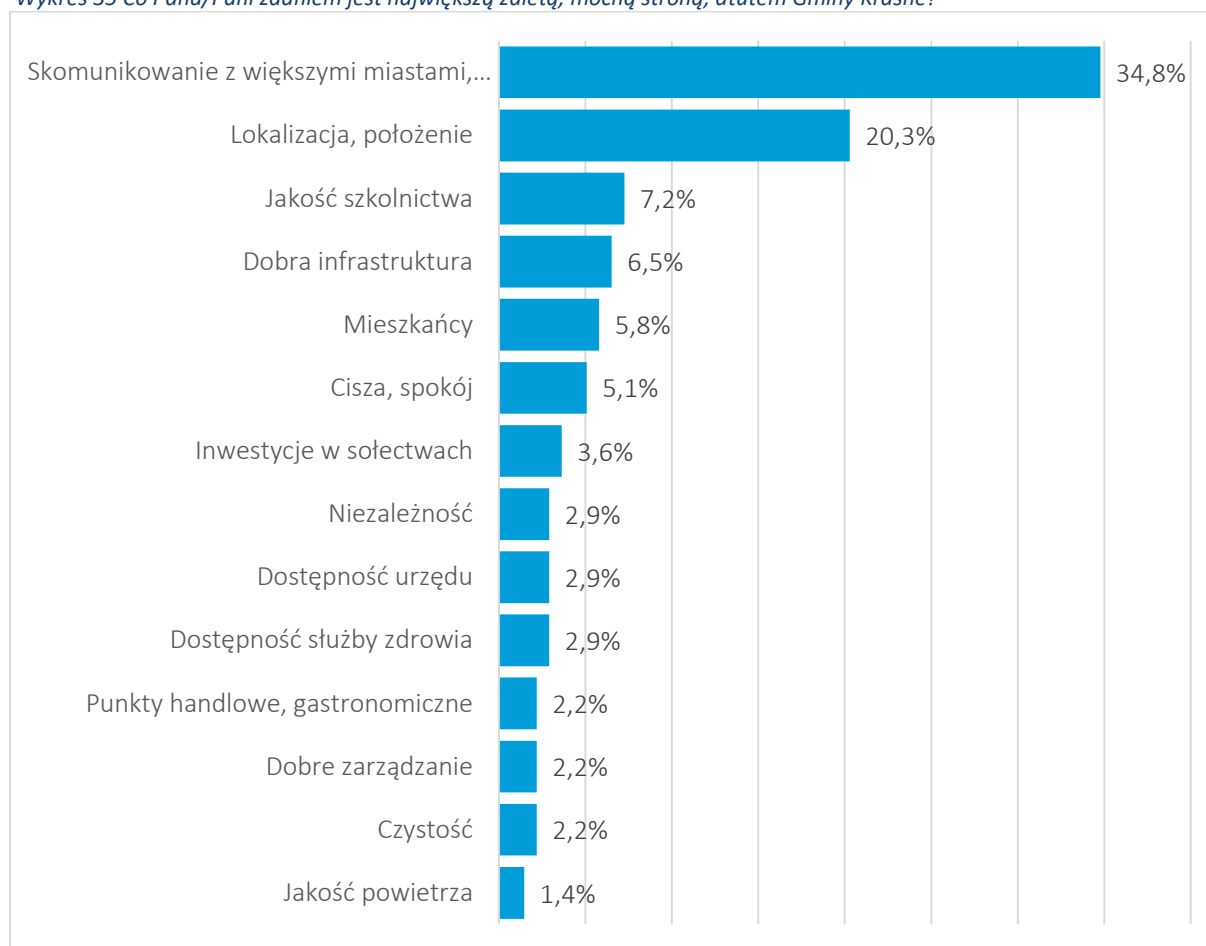
Wykres 34 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie Gminy Krasne, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność.

Źródło: badanie własne, n=207

W następnym pytaniu badani zostali poproszeni o wskazanie mocnych stron gminy Krasne. Najwięcej osób podkreślało dobre skomunikowanie z większymi miastami (34,8%) oraz położenie (20,3%), jako atuty gminy. Bliskość stolicy województwa oraz Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest istotna dla mieszkańców, ponieważ często przekłada się na możliwości podjęcia atrakcyjnej pracy lub kontynuowania edukacji na wyższym poziomie. Ankietowani doceniają również jakość szkolnictwa (7,2%), dobrą infrastrukturę (6,5%) oraz ciszę i spokój (5,1%). Ponadto respondenci czują się dobrze w swoim otoczeniu i podkreślają, że sami stanowią istotny atut gminy (5,8%). Widać, że społeczność lokalna gminy tworzy silne więzi. Mieszkańcy zadowoleni są z dostępności do wszystkich podstawowych usług: urzędu (2,9%), służby zdrowia (2,9%) oraz punktów handlowo-gastronomicznych (2,2%). Badani mogą zaspokoić swoje elementarne potrzeby w obrębie gminy. Warto wykorzystać mocne strony gminy wskazane przez respondentów w celach promocyjnych obszaru.

Wykres 35 Co Pana/Pani zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną, atutem Gminy Krasne?

Źródło: badanie własne, n=207

Najsłabszą stroną gminy Krasne zdaniem mieszkańców jest niska jakość transportu publicznego i dojazdu do Rzeszowa (32,0%). Skomunikowanie z większymi miastami zostało uznane za jedną z ważniejszych zalet gminy, dlatego tak istotne jest, aby połączenie pomiędzy badanym obszarem a Rzeszowem się poprawiło. Jest to równoznaczne z dostęp do możliwości rozwoju zawodowego

i edukacyjnego. Zwiększenie dostępności do transportu publicznego z Rzeszowem znacznie podniesie atrakcyjność osiedleńczą, zwłaszcza dla osób nieposiadających własnego środka transportu. Wadami gminy są także według respondentów: stan infrastruktury drogowej (18,8%) oraz brak miejsc do spędzania wolnego czasu (11,0%). Mieszkańcy zwracają również uwagę na problemy związane ze spalaniem odpadów (4,0%), który niewątpliwie wynika z wysokimi opłatami za śmieci i niskiej świadomości ekologicznej odbiorców (5,5%). Elementy, które wymienili ankietowani to podstawowe potrzeby mieszkańców, które nie są w pełni zaspokajane. Należy wziąć je pod uwagę podczas tworzenia planu rozwoju.

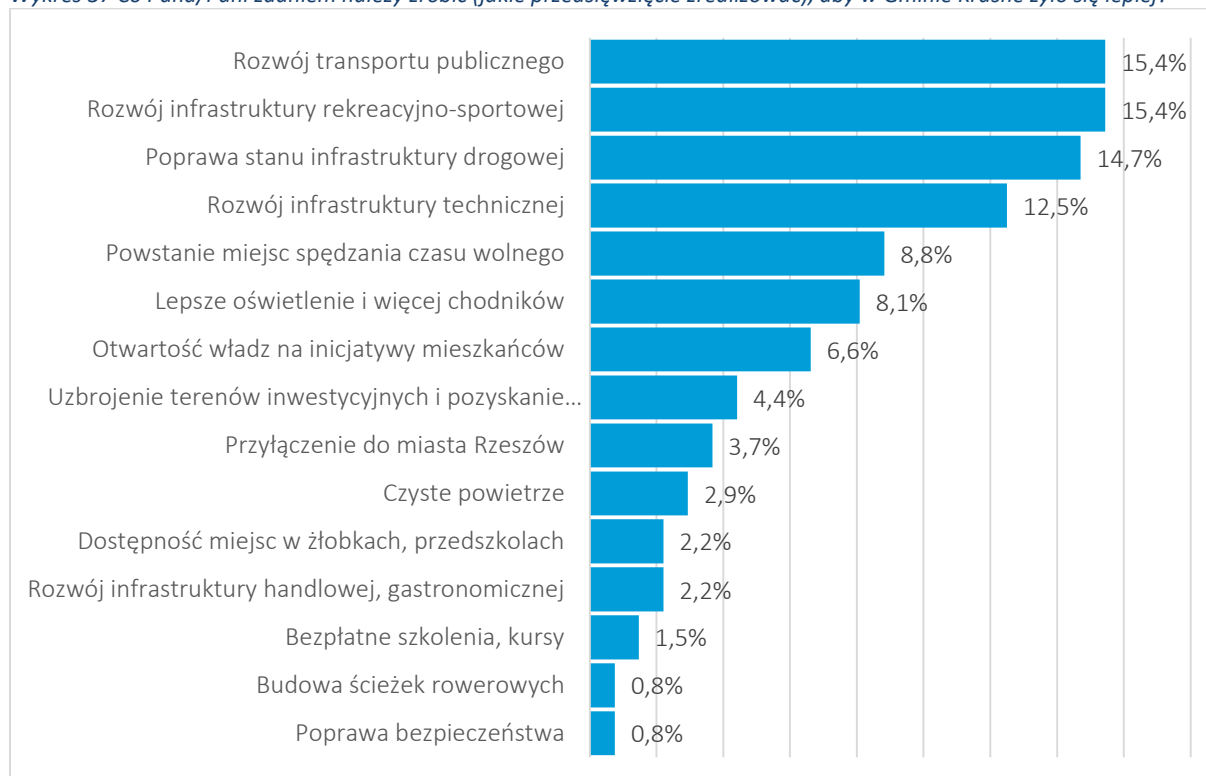
Wykres 36 Co Pana/Pani zdaniem jest największą wadą, słabą stroną Gminy Krasne?

Źródło: badanie własne, n=207

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o wskazanie przedsięwzięć, jakie powinny zostać zrealizowane, aby w gminie Krasne żyło się lepiej. Ich odpowiedzi w znacznej części pokrywają się z wcześniej wymienionymi słabymi stronami. Mieszkańcy rekomendują rozwój transportu publicznego (15,4%), infrastruktury rekreacyjno-sportowej (15,4%) oraz poprawę stanu infrastruktury drogowej (14,7%). Zwracają uwagę na konieczność rozwoju infrastruktury technicznej i lepszego oświetlenia oraz większej liczby chodników. Ważną informacją jest potrzeba powstania atrakcyjnych miejsc do spędzania wolnego czasu. Zalecane ścieżki rozwoju stanowią pozytywny wynik i świadczą o zainteresowaniu mieszkańców swoim otoczeniem. Respondenci chcieliby, żeby ich gmina realizowała podstawowe potrzeby, zapewniała możliwości rozwoju oraz stwarzała sposobność do socjalizacji z innymi mieszkańcami.

Wykres 37 Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić (jakie przedsięwzięcie zrealizować), aby w Gminie Krasne żyło się lepiej?

Źródło: badanie własne, n=207

Jako najkorzystniejszy kierunek rozwoju najczęściej mieszkańców podaje gminę sprawą i funkcjonalną (35,3%). Świadczy to o ciągłym braku w aspektach związanych z elementarnymi potrzebami badanych, które pojawiały się już w poprzednich pytaniach. Dodatkowo, po raz kolejny respondenci zwracają uwagę na potrzebę poszerzenia atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu (32,9%). Najmniej istotnym potencjalnym kierunkiem rozwoju dla mieszkańców jest otwartość na turystów (3,9%). Nie widzą oni przyszłości w tym zakresie ze względu na brak istotnych zasobów w tym obszarze. Wyjątek stanowi jedynie sołectwo Malawa położone na malowniczym wzgórzu Marii Magdaleny (394 m n.p.m.), gdzie znajduje się zabytkowy kościół oraz Dom Ludowy.

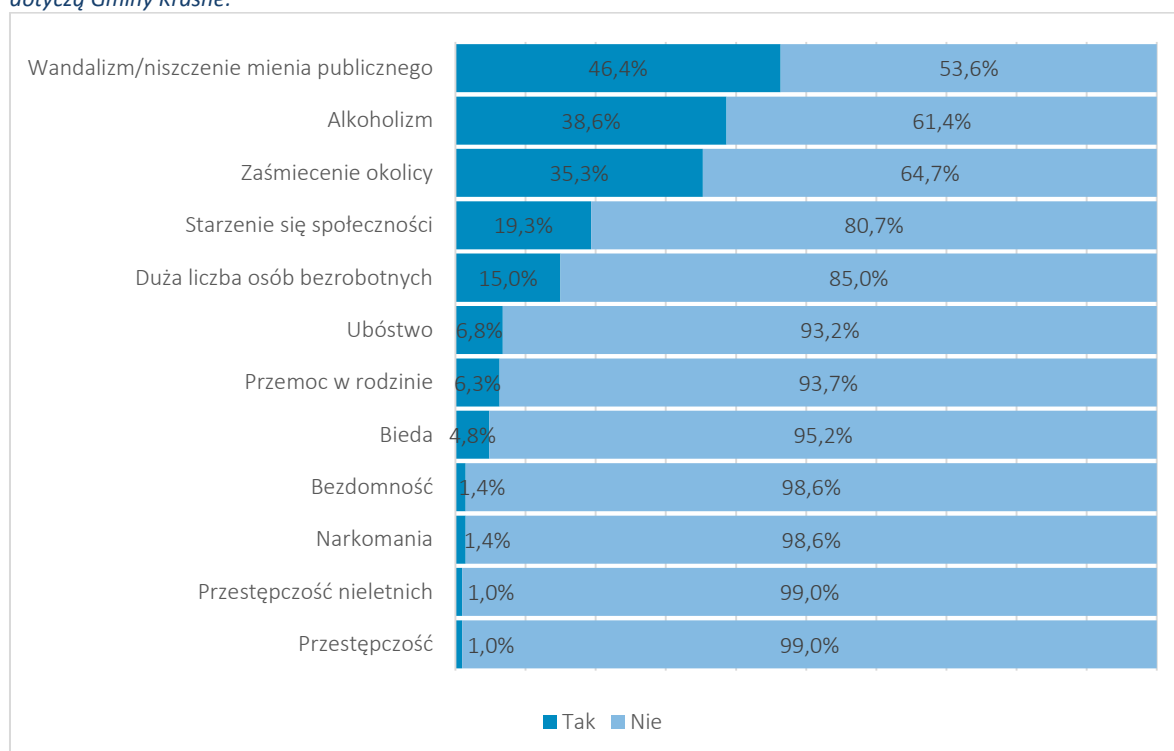
Wykres 38 Z zaproponowanych poniżej możliwych kierunków rozwoju Gminy Krasne proszę wybrać maksymalnie 2 kierunki, które jej władze powinny rozważyć jako najkorzystniejsze dla dalszego rozwoju gminy:

Źródło: badanie własne, n=207

Gmina Krasne jest miejscem o niskim natężeniu problemów społecznych. Żadna z propozycji w tym pytaniu nie jest dostrzegana przez ponad połowę mieszkańców. Najczęściej wskazywany został wandalizm i niszczenie mienia publicznego (46,4%). Następnie kolejno: alkoholizm (38,6%), zaśmiecanie okolicy (35,3%), starzenie się społeczności (19,3%) oraz duża liczba bezrobotnych (15,0%). Ciężko mówić o występowaniu problemów społecznych w istotnym stopniu, z wyjątkiem wandalizmu, na który skarżą się mieszkańcy.

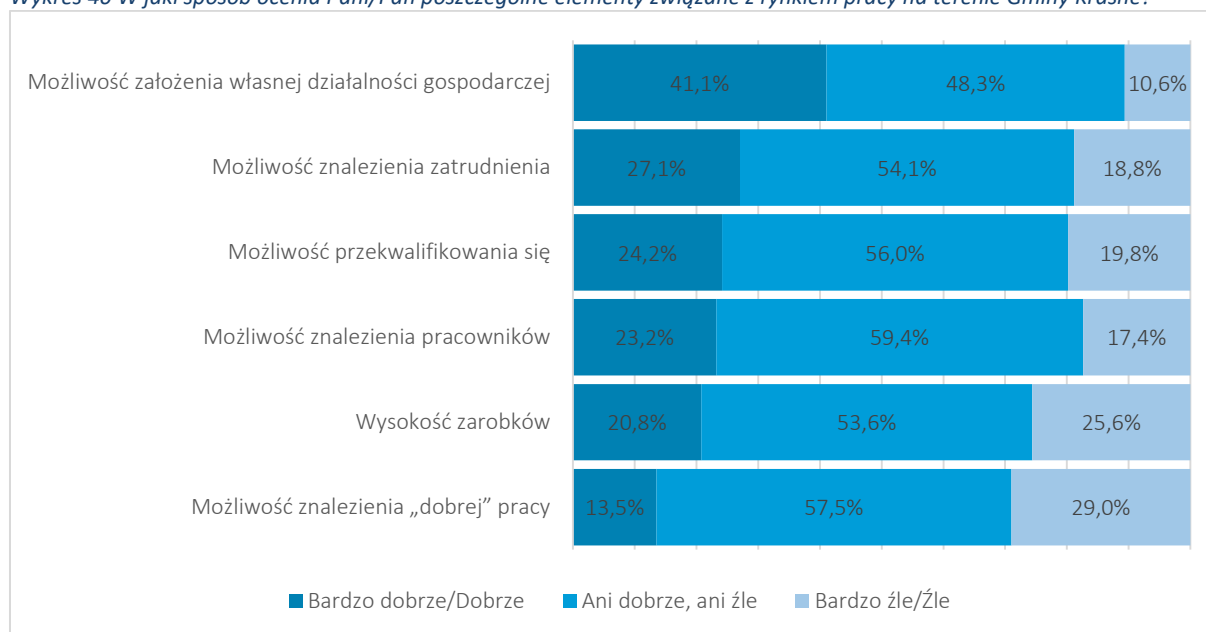
Wykres 39 Z poniższego katalogu problemów społecznych, proszę wskazać te, które Pani/Pana zdaniem w istotny sposób dotyczą Gminy Krasne:

Źródło: badanie własne, n=207

Dominująca ilość odpowiedzi w przypadku oceny elementów związanych z rynkiem pracy na terenie gminy Krasne to „Ani dobrze, ani źle”. Najwięcej odpowiedzi pozytywnych zyskała możliwość założenia własnej działalności gospodarczej (41,1%). Ofertę pracy można zatem uznać na standardową dla gmin wiejskich. Jest to wynik pozytywny, ponieważ oznacza, że lokalny rynek nie jest zacofany. W tym przypadku, stanowi potencjał badanego obszaru. Jego rozwój mógłby znacznie podnieść jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność osiedleńczą.

Wykres 40 W jaki sposób ocenia Pani/Pan poszczególne elementy związane z rynkiem pracy na terenie Gminy Krasne?

Źródło: badanie własne, n=207

Respondenci zapytani o swoją reakcję na utratę pracy wykazali się dużą zaradnością. Większość z nich zmieniłaby zawód oraz zdobyłaby nowe umiejętności (22,2%) lub zapisałaby się na kursy doszkalające i rozwinęła swoje umiejętności (22,2%). Niecałe 17% osób wzięłoby pracę taką jaka jest, nawet poniżej swoich kwalifikacji, a ok. 12% zmieniłoby miejsce zamieszkania. Jedynie 11,6% osób zarejestrowałoby się jako osoba bezrobotna. Mieszkańcy gminy Krasne są pracowici i zdeterminowani do podejmowania działań oraz ryzyka w celu zwiększenia swoich kompetencji na wypadek utraty pracy. W takim wypadku warto zaangażować społeczność w rozwój gminy, żeby swój zapał do pracy nakierowali również w stronę poprawy jakości życia w swoich miejscowościach.

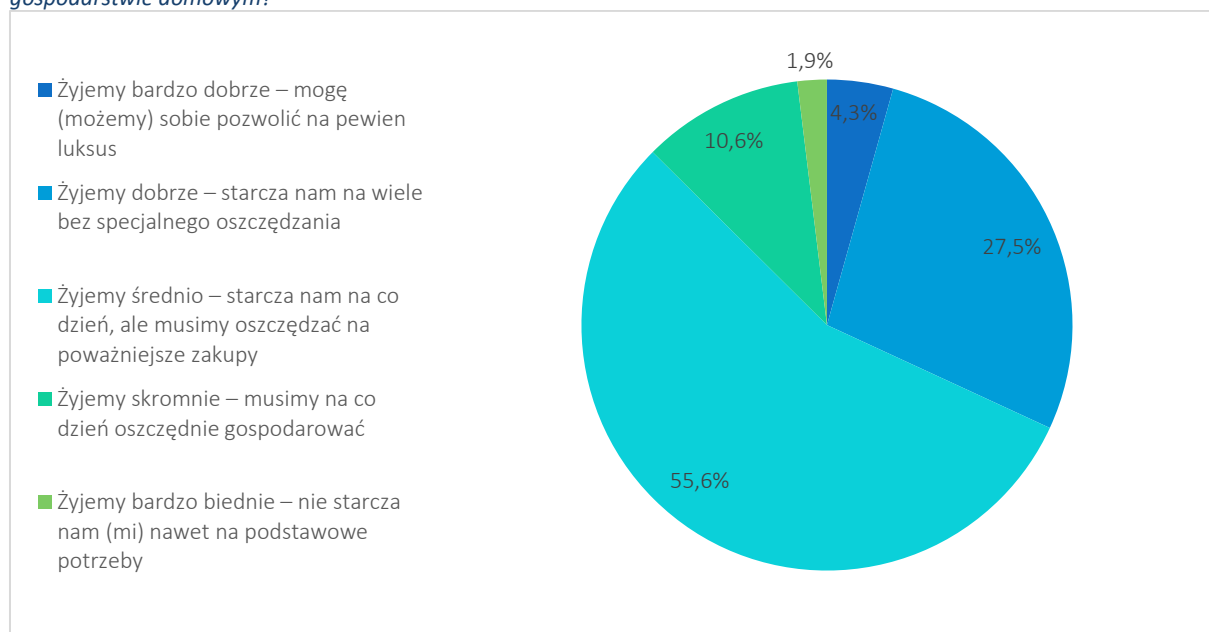
Wykres 41 Co zrobił(a)by Pani/Pan gdyby utracił(a) Pani/Pan pracę?

Źródło: badanie własne, n=207

W następnym pytaniu respondenci wskazywali sposób gospodarowania pieniędzmi według wymienionych definicji. Dominująca część badanych żyje średnio (55,6%). Społeczność gminy Krasne składania się jednak w stronę życia na dobrym poziomie (27,5%) i bardzo dobrym (4,3%). Jedynie niespełna 11% respondentów deklaruje życia na skromnym poziomie materialnym, niecałe 2% na bardzo biednym. Z odpowiedzi ankietowanych wynika, że społeczność gminy jest średnio zamożna, ale skłania się w stronę życia na dobrym poziomie materialnym.

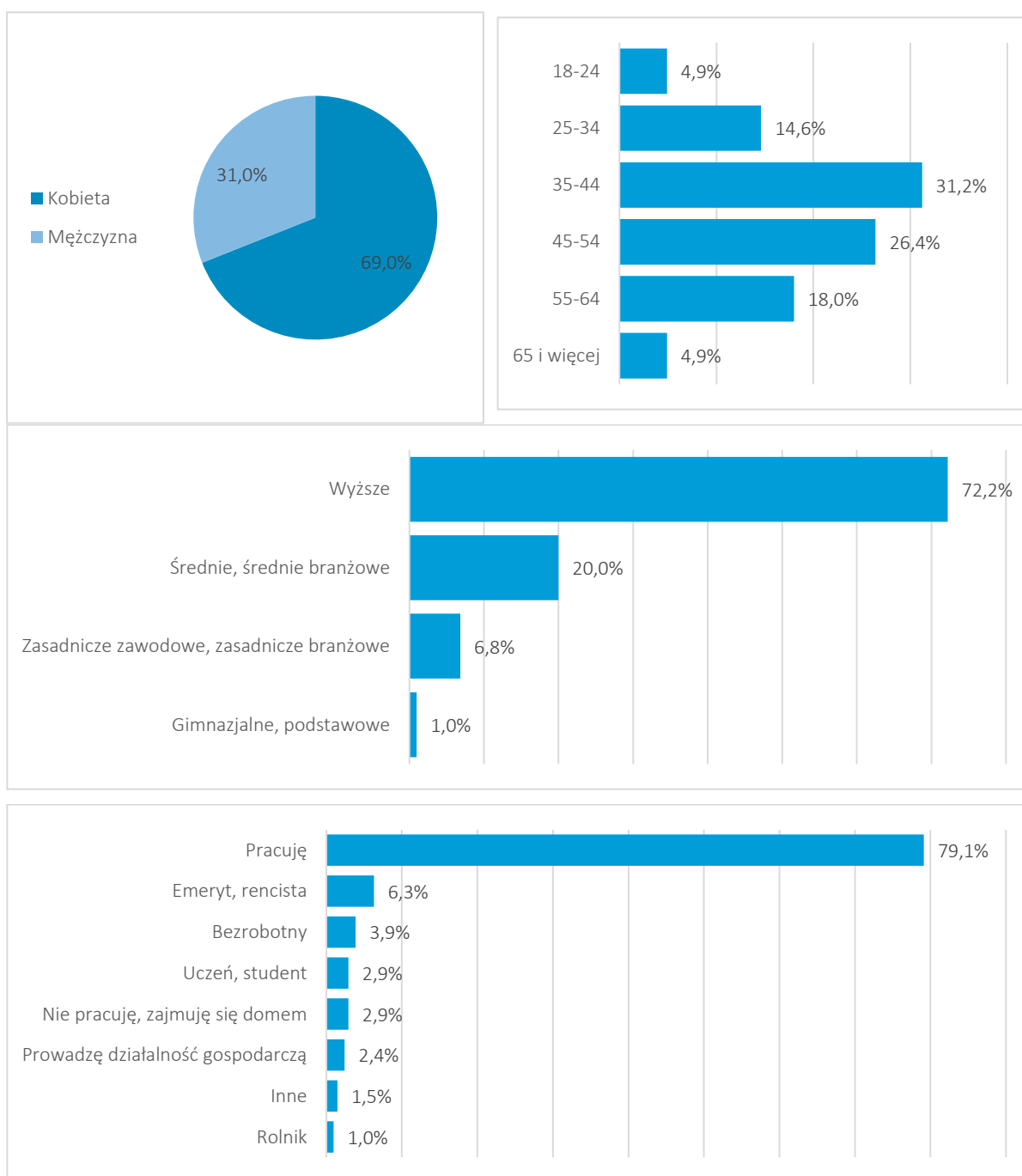
Wykres 42 Które z wymienionych określić najlepiej charakteryzuje sposób gospodarowania pieniędzmi w Pana(i) gospodarstwie domowym?

Źródło: badanie własne, n=207

Z 207 respondentów 69,0% stanowiły kobiety. Badani w dominującej części posiadali pomiędzy 35 a 44 lata (31,2%). Kolejną znaczną grupą były osoby w przedziale wieku 45-54 lata (26,4%) oraz 55-64 lata (18,0%). Powodem trudności w dotarciu do młodszych odbiorców zapewne był brak wykorzystania ankiet w formie elektronicznej. Ankietowani w większości deklarują wykształcenie wyższe w (72,2%) oraz średnie/średnie branżowe (20,0%). Przeważająca część respondentów pracuje (79,1%), następną w kolejności grupą są emeryci i renciści (6,3%).

Wykres 43 Dane metryczkowe

Źródło: badanie własne, n=207

Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust. 3. 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Zakres i metody polityki przestrzennej

Polityka przestrzenna zajmuje się podstawowym dobrem publicznym jakim jest środowisko życia - zamieszkania, pracy, wypoczynku i przemieszczania się - oraz jego optymalizacją w sensie formy, funkcji i treści oraz ich wzajemnych powiązań.

Do zadań polityki przestrzennej należy określenie celów oraz sposobów ich realizacji przy założeniu, że przestrzeń jest fizjonomią środowiska i formą wizualną procesów społecznych. Zasada ładu przestrzennego i zasada zrównoważonego rozwoju to z punktu widzenia polityki przestrzennej - wartości najistotniejsze.

Prawidłowa **polityka przestrzenna** charakteryzuje się:

- kompleksowym podejściem do zagadnień kształtowania przestrzeni,
- długofalową perspektywą,
- działaniem w oparciu o przyjęte reguły prawne i obyczajowe,
- wysokim stopniem konsensusu społecznego.

Polityka przestrzenna powinna obejmować wszystkie elementy struktury przestrzennej tj. w przypadku gminy Krasne:

- tereny zindustrializowane,
- tereny mieszkalne typu podmiejskiego i wiejskiego,
- tereny rolne i porolne,
- pasma i korytarze ekologiczne cieków oraz obszary leśne i śródleśne,
- system komunikacyjny i transportowy.

Polityka przestrzenna powinna służyć zachowaniu, planowaniu lub gdy jest to niezbędne - przywróceniu **ładu przestrzennego**, czyli uporządkowaniu i harmonii kompozycyjnej krajobrazu (rozumianego jako fizjonomia środowiska), poprzez rozmieszczenie i sąsiedztwo funkcji oraz zachowanie struktur przyrodniczych i kulturowych w zagospodarowaniu terenu.

Powinna także być oparta zarówno na wartościach uniwersalnych, jak i unikalnych oraz uwzględniać **zasady zrównoważonego rozwoju**. Rozwój ten ma dotyczyć trzech podstawowych wymiarów życia, takich jak: człowiek i relacje międzyludzkie, odnawialność zasobów środowiska oraz silna i dynamiczna gospodarka.

Komponentami polityki przestrzennej są instrumenty prawne oraz edukacja i komunikacja społeczna, sprzyjająca wzajemnemu zaufaniu i partycypacji mieszkańców w zarządzaniu przestrzenią.

Wśród **komponentów wewnętrznych polityki przestrzennej** należy wymienić studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz przede wszystkim prawo miejscowe, czyli plany zagospodarowania przestrzennego, a ostatnio coraz częściej uchwały krajobrazowe czy ustanowienie parku kulturowego. Inne instrumenty wewnętrzne to programy rewitalizacji oraz strategie rozwoju i wspomagające politykę przestrzenną programy społeczne, ochrona zabytków czy ochrona środowiska.

Komponenty zewnętrzne polityki przestrzennej odwołują się do jednostek samorządowych wyższego rzędu lub administracji rządowej, w tym przypadku województwa podkarpackiego, aglomeracji rzeszowskiej oraz Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Dotyczą stanowienia prawa krajowego, ponadlokalnej infrastruktury komunikacyjnej czy energetycznej lub rozległych ekosystemów - korytarzy ekologicznych i obszarów chronionych. Komponenty te powinny służyć zarówno lokalnej społeczności jak i polityce przestrzennej obszarów zewnętrznych.

Polityka przestrzenna podlega regulacjom prawnym, powinna też godzić współczesne potrzeby i oczekiwania różnorodnych podmiotów prywatnych i publicznych, a także priorytety związane z ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego. Dążenia te często są sprzeczne, a decyzje - konfliktogenne. Dlatego w stosunku do firm i mieszkańców - głównych adresatów polityki przestrzennej, zaleca się różne szczeble działań, stanowiące tak zwaną **drabinę interwencji**. Jej stopniowanie dotyczy oddziaływania władz na społeczeństwo poprzez szczebel najwyższy, czyli obligatoryjnie narzucone regulacje, szczeble pośrednie - obejmujące różnego rodzaju ułatwienia i zachęty (granty, dotacje, usprawnienia organizacyjne) - aż do szczebla najniższego, gdy zarządzający zakładają brak odgórnej interwencji, polegając na korzystnej dynamice zmian, zawartej w samych mechanizmach społecznych.

Aby minimalizować ryzyko konfliktów, drabina interwencji powinna uwzględniać informację i edukację, a przede wszystkim **komunikację społeczną** i konsultacje z mieszkańcami, co pozwoli w wielu przypadkach uniknąć zaognienia sporów oraz straty czasu i środków finansowych. Konsultacje społeczne powinny odbywać się na jak najwcześniejszym etapie działań, dotyczących polityki

przestrzennej, najlepiej na etapie przygotowania projektu. Działanie takie buduje więzi partycypacyjne między zarządzającymi a mieszkańcami, wzajemne zaufanie i harmonijną współpracę na długie lata.

Rekomendacje do polityki przestrzennej w zakresie misji i wizji kształtowania stref kompozycyjno-funkcjonalnych gminy

Niekwestionowaną misją polityki przestrzennej, zalecaną dla gminy Krasne, jest podnoszenie jakości życia oraz kształtowanie tożsamości lokalnej, przy jednoczesnym, aktywnym udziale w integracji Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Wizja gminy polega więc na atrakcyjności miejsca zamieszkania i pracy, dostępności usług i infrastruktury oraz sposobów wypoczynku, a także budowaniu swoistej "marki" - uzasadnionego, korzystnego wizerunku.

Rekomendacje w zakresie misji i docelowej wizji gminy polegają więc w głównej mierze na **kontynuacji**, obejmującej umiejętne wykorzystanie istniejących determinant geograficzno - przyrodniczych, funkcjonalno-przestrzennych i w mniejszym stopniu historycznych, do prawidłowego kształtowania opisanych już stref funkcjonalno-kompozycyjnych. Ich dotychczasowy układ i struktura wewnętrzna, a także system powiązań zewnętrznych wymaga zatem nie tyle przebudowy, co doskonalenia z zachowaniem priorytetów ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju.

Dysponując zatem atrakcyjnymi dla inwestorów **strefami aktywności produkcyjnej i handlowej**, położonymi wzdłuż istniejącej, tranzytowej sieci drogowej, należy uwzględnić jej priorytety w planowaniu i zagospodarowaniu terenu oraz systemie zachęt ekonomicznych, ograniczając równocześnie wielkokubaturowe inwestycje w pozostałych rejonach gminy. Nie bez znaczenia będzie także pozostawienie lub wykonanie na nowo prześwitów i łączników ekosystemowych na kierunku południkowym, szczególnie na przebiegu drogi [94].

Misja i wizja realizowana w obrębie Krasnego powinna uwzględniać tendencje urbanizacyjne i przyszłą krystalizację **lokalnego ośrodka quasi miejskiego**, zgodnego z aspiracjami mieszkańców. Rekomendacja w zakresie polityki przestrzennej obejmuje przede wszystkim zahamowanie postępującej dysharmonizacji przestrzeni i być może przemysłenie i zaprojektowanie centralnej struktury Krasnego całkiem na nowo, bez ścigania się z wielkomiejskością stolicy województwa, ale np. w nawiązaniu do przyjaznego mieszkańcom wzorca howardowskiego miasta-ogrodu. W celu ugruntowania tożsamości i odrębności lokalnej (w obrębie lub poza obrębem Rzeszowa), niezbędne i pilne jest ukształtowanie estetyki, tożsamości i rozpoznawalności przestrzennej jego centrum. Można to nazwać prawdziwym wyzwaniem!

Rekomendacja obejmuje zatem budowanie wizerunku, który może być zarówno na jej cechach wyjątkowych, jak i na uniwersalnych atutach gospodarczych i społecznych.

Odnosnie **pozostałych miejscowości** w gminie, należy zarekomendować zapisy, zawarte w studium uwarunkowań, dotyczące ograniczeń kubatury czy gabarytów zabudowy, które jak dotąd działają bardzo dobrze i chronią przestrzeń wsi przed większymi deformacjami. Należy jednak zwrócić większą uwagę na kolorystykę, reklamy i charakter ogrodzeń, objąć teren wsi uchwałami krajobrazowymi. Rekomendacje obejmują także świadome kształtowanie zieleni i proekologiczne rozwiązania w ogrodach i przestrzeniach publicznych: przepuszczalne nawierzchnie, rośliny rodzime o dużej biomase, przyjazne dla zapylaczy oraz bezwzględny priorytet dla drzew, zarówno w ogrodach wiejskich, sakralnych jak i pasmach przydrożnych i śródpolnych.

Odnosnie terenów otwartych, rekomendacja obejmuje zachowanie i kultywowanie mozaikowego krajobrazu rolniczego i podgórskiego, który stanowi osobliwość historyczną i estetyczną Podkarpacia. Dotyczy to nie tylko podziałów własnościowych i dywersyfikacji upraw, ale również całych ekosystemów śródpolnych z zadrzewieniami i remizami. Zastrzeżenie to może okazać się bardzo aktualne, gdy w gminie pojawią się deweloperzy, których inwestycje negatywnie odbijają się na kształcie i jakości środowiska i ekosystemów, a także mają wpływ na budżety gmin, które zmuszone są do budowania i utrzymywania rozległej infrastruktury.

Pozostałe uwagi dotyczą dwóch najcenniejszych przyrodniczo obszarów, które zgodnie z niniejszymi rekomendacjami powinny pozostać nienaruszone. Trzeba zatem bezwzględnie wyłączyć z terenów budowlanych, a także z użytków rolnych i możliwości stosowania środków chemizacji roślin **pasmo Starego Wisłoka**, łącznie z szerokim na min. 100 - 200 m. korytarzem ochronnym. Niedopuszczalne jest lokalizowanie zabudowy w zakolach rzecznych i należy wykreślić tę możliwość z planowania miejscowego. W zamian zalecane są zapisy o ściśle chronionym użytku ekologicznym i jego strefie otulinowej na całej długości rzeki, zarówno w obrębie Krasnego jak i terenów sąsiednich. Ochrona Starego Wisłoka i jego wyjątkowego krajobrazu, wiąże się także z poprawą miejscowej gospodarki ściekowej, jest to więc jeden z priorytetów przestrzennych oraz ekologicznych gminy.

Kolejna rekomendacja dotyczy kształtowania **krajobrazu Pogórza**, a szczególnie tej części, która znajduje się w obrębie gminy. Jest to teren z natury swojej malowniczy, atrakcyjny widokowo i jakby wymarzony dla turystyki lokalnej oraz aktywności w sportach zimowych i letnich. Stanowi również rezerwar przyrodniczy i wodonośny, otulinę parku krajobrazowego, zatem jest przeciwwagą i uzupełnieniem dla industrialnych i zurbanizowanych terenów otaczających. Jest też składową rozległego, bogatego ekotonu, rozciągającego się na przedpolu Karpat. W obecnej postaci może pełnić rolę lasu podmiejskiego i stanowić zaplecze rekreacyjne konurbacji rzeszowskiej oraz jeden z jej czynników integrujących. Rekomendacja preferuje zatem działanie zachowawcze i ochronne oraz zrównoważone korzystanie z walorów przestrzeni.

Zaleca się wprowadzenie na szlakach takich urządzeń turystycznych jak tablice informacyjne i miejsca wypoczynkowe, ścieżki edukacyjne i punkty obserwacji przyrody, mała gastronomia. Teren jest także dogodny dla agroturystyki, a nawet lokalizacji niewielkich domów letniskowych czy domów seniora.

Rekomendacja obejmuje również modernizację i rozbudowę dróg rowerowych - zarówno dublujących lub zastępujących komunikację samochodową, jak i ściśle rekreacyjnych i krajoznawczych, prowadzonych pętlę po obrzeżach Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Mogą one stanowić element promocyjny i kolejny czynnik integracyjny obszaru.

Rekomendacje do polityki przestrzennej w zakresie celów strategicznych rozwoju

Cele strategiczne obejmują zagadnienia społeczne, gospodarcze i przestrzenne. Są one powiązane i warunkują się nawzajem.

W zakresie wyzwań dla samorządu lokalnego strategia wymienia oczekiwaną przez mieszkańców transformację gminy z wiejskiej w podmiejską, w sensie dorównania miastu w jakości usług i infrastruktury. Rolą polityki przestrzennej jest wspieranie aspiracji mieszkańców poprzez skonstruowanie odpowiednich ram planistycznych i architektonicznych dla korzystnych procesów społecznych. Powraca więc w tym miejscu rekomendacja dotycząca zaplanowania i wykreowania autonomicznego centrum administracyjnego i usługowego w Krasnem, a także w pozostałych miejscowościach. Centrum takie może już reprezentować pożądane cechy "miejskości", a więc koncentracji przestrzennej i funkcjonalnej oraz takie walory symboliczne i estetyczne, które zapewnią korzystny wizerunek i rozpoznawalność. Zapobiegają także roztopieniu się Krasnego w rosnącej konurbacji oraz zagrożeniom dla odrębności i lokalnej tożsamości, doświadczenie historyczne uczy bowiem, że w konkurencji o przestrzeń i tożsamość przetrwają tylko te organizmy osadnicze, które zdołały zawczasu ukształtować jednoznaczne i atrakcyjne centrum.

Strategia obejmuje także te kierunki polityki przestrzennej, które decydują o współistnieniu jednostek samorządowych w ramach Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Rekomendacja zakłada, że integracja funkcjonalno-przestrzenna, zarówno ze strony Rzeszowa jak i otaczających gmin będzie miała podbudowę projektową w postaci wspólnego "masterplanu". Z punktu widzenia Krasnego istotne wydaje się dowiązanie do układu komunikacyjnego i stref industrializacji Rzeszowa, a także wspólna polityka dotycząca ochrony stref wrażliwych ekologicznie, takich jak pasmo Starego Wisłoka czy krawędź Pogórza.

Natomiast zdecydowanie rekomenduje się separację przestrzenną poszczególnych stref mieszkalnych - w tym przypadku miejscowości - z zachowaniem ich autonomii funkcjonalnej i doskonaleniem struktury wewnętrznej. Pozwoli to utrzymać obszary buforowe i ich przyrodniczy charakter oraz funkcje służące produkcji żywności i codziennej rekreacji. De facto koncepcja ta spełnia warunki strukturalne konurbacji złożonej z ograniczonych jednostek satelitarnych, w przeciwieństwie do bezpostaciowej "magmy miejskiej", rozlanej w sposób chaotyczny, bez początku i końca.

Rekomendowane zachowanie odrębności przestrzennej jednostek osadniczych, także tych położonych w obrębie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, nie tylko ma sprzyjać warunkom życia ludzi, ale pozwala też zachować względną spójność systemów przyrodniczych, co przekłada się na ciągłość tras migracyjnych i kultywowanie różnorodności biologicznej. W kontekście ekosystemów i rozległych obszarów buforowych równie istotny jest problem mikroskali i kształtowania otoczenia poszczególnych inwestycji pod kątem ochrony gleby, wody i klimatu. Rekomenduje się więc powszechne stosowanie rozwiązań proekologicznych w postaci półprzepuszczalnych nawierzchni, ogrodów dachowych, pnączy na budynkach, a także pełnowartościowej zieleni izolacyjnej, czyli rodzimych drzew liściastych o dużej biomasie, wspomagających retencję wodną i regulację temperatury otoczenia. Wskazania te dotyczą także przestrzeni publicznych, a nawet ogrodów przydomowych. Postulaty te są zgodne z założonymi kierunkami działania na rzecz ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatycznym, a także podwyższenia standardów przestrzeni publicznej i atrakcyjności turystycznej gminy.